

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

528
8
567

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM ET ROMANORUM
TEUBNERIANA.

LYCURGI
ORATIO IN LEOCRATEM.

POST CAROLUM SCHEIBE

EDIDIT

FRIDERICUS BLASS.

EDITIO SECUNDA

A 469861

DUPL

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MCMIL.

LYCURGI
ORATIO IN LEOCRATEM.

POST CAROLUM SCHEIBE

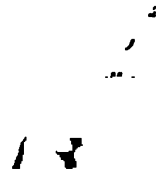
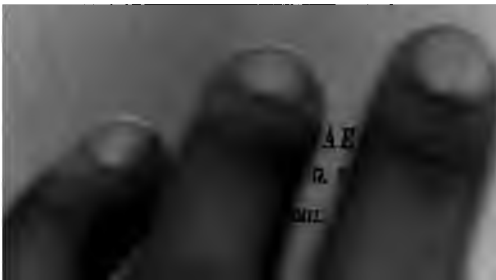
EDIDIT

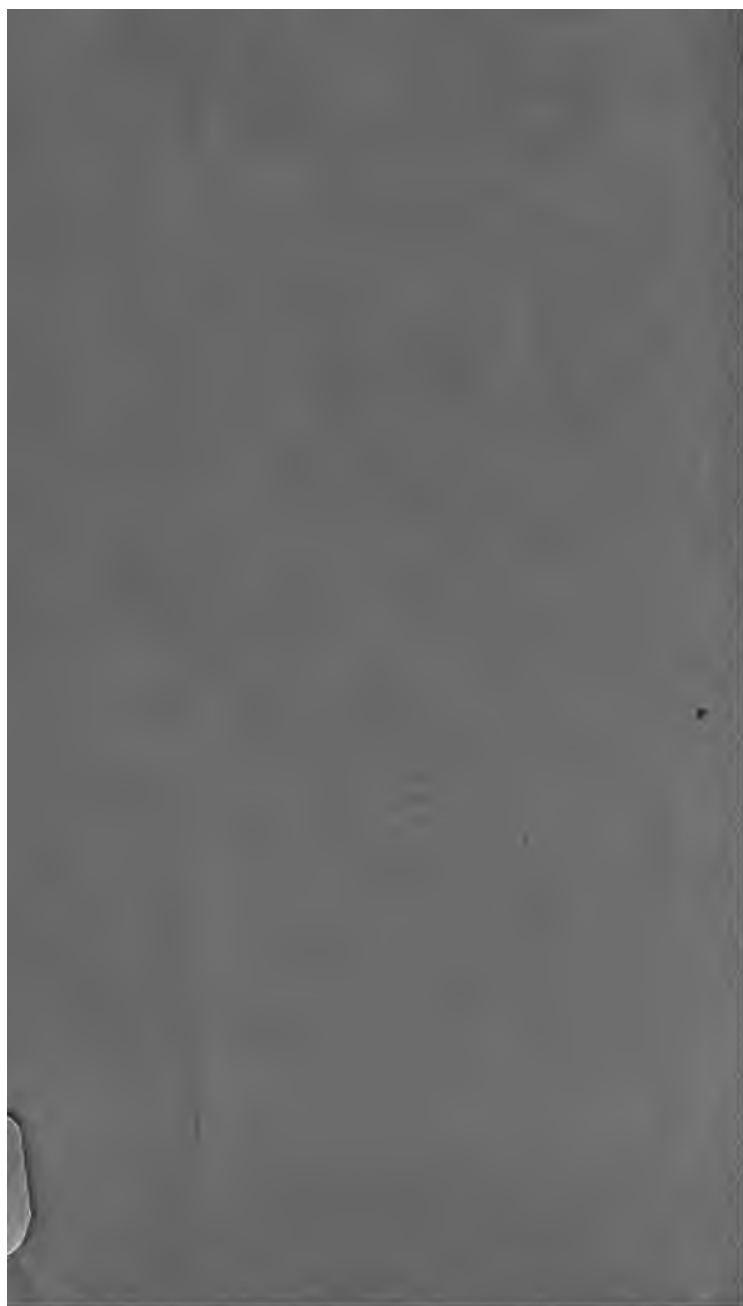
FRIDERICUS BLASS.

EDITIO STEREOPTICA MINOR.

FB

^{ms}
LYCURGI)

ORATIO IN LEOCRATEM.

POST CAROLUM SCHEIBE

EDIDIT

FRIDERICUS BLASS.

EDITIO STEREOTYPA MINOR.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MCMIL.

φέρει, ὑμᾶς δ' ὡς ὑπὲρ πατέρων καὶ παιδῶν καὶ γυναικῶν καὶ πατρίδος καὶ ἱερῶν βουλευομένους, καὶ ἔχοντας ὑπὸ τῆ ψήφῳ [τὸν] προδότην ἀπάντων τούτων, ἀπαραιτήτους δικαστάς καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον γενέσθαι τοῖς τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα παρανομοῦσιν· εἰ δὲ μήτε [τὸν] προδόντα τὴν πατρίδα, μήτε [τὸν] ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερά, εἰς τουτουὶ τὸν ἄγωνα καθίστημι, σωθῆναι αὐτὸν ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ὑφ' ὑμῶν τῶν δικαστῶν.

³
 cap. 2. Ἐβουλόμην δ' ἂν ὧ ἄνδρες, ὥσπερ ὠφέλιμόν ἐστι τῇ πόλει, εἶναι τοὺς κρινοῦντας ἐνταῦθα τοὺς παρανομοῦντας, οὕτω καὶ φιλόφρονον παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπειλῆφθαι· νῦν δὲ περιέστηκεν εἰς τοῦτο, ὥστε τὸν ἰδίᾳ κινδυνεύοντα καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀπεχθανόμενον οὐ φιλόπολιν, ἀλλὰ φιλοπράγμονα δοκεῖν εἶναι, οὐ δικαίως οὐδὲ συμφερόντως τῇ πόλει. τρία γάρ ἐστι τὰ μέγιστα, ἃ διαφυλάττει καὶ διασφῆζει τὴν δημοκρα-
 4 τίαν καὶ τὴν τῆς πόλεως εὐδαιμονίαν, πρῶτον μὲν ἡ τῶν νόμων τάξις, δεύτερον δ' ἡ τῶν δικαστῶν ψήφος, τρίτον δ' ἡ τούτοις τὰδικήματα παραδιδούσα κρίσις. ὁ μὲν γὰρ νόμος πέφυκε προλέγειν ἃ μὴ δεῖ πράττειν, ὁ δὲ κατήγορος μηνύειν τοὺς ἐνόχους τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίοις καθεστῶτας, ὁ δὲ δικαστὴς κολάζειν τοὺς ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἀποδειχθέντας αὐτῷ, ὥστ' οὐθ' ὁ νόμος οὐθ' ἡ τῶν δικαστῶν ψήφος ἄνευ τοῦ
 5 παραδώσαντος αὐτοῖς τοὺς ἀδικούντας ἰσχύει. Ἐγὼ δ' ὧ (ἄνδρες) Ἀθηναῖοι, εἰδὼς Λεωκράτην φυγόντα μὲν τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδύνους, ἐγκαταλιπόντα δὲ τοὺς αὐτοῦ πολίτας, προδεδωκότα δὲ πᾶσαν τὴν ἡμετέραν δύναμιν, ἅπασιν δὲ τοῖς γεγραμμένοις ἐνοχον ὄντα,

ταύτην τὴν εἰσαγγελίαν ἐποιησάμην, οὔτε δι' ἐχθραν οὐδεμίαν, οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἠντινοῦν τοῦτον τὸν ἀγῶνα προελόμενος, ἀλλ' αἰσχροὺς εἶναι νομίσας τοῦτον περιορᾶν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλοντα καὶ τῶν κοινῶν ἱερῶν μετέχοντα, τῆς τε πατρίδος θυνειδος καὶ πάντων ὑμῶν γεγενημένον. πολίτου γὰρ ἔστι δικαίου, 6 μὴ διὰ τὰς ἰδίας ἐχθρας εἰς τὰς κοινὰς κρίσεις καθίστάναι τοὺς τὴν πόλιν μηδὲν ἀδικοῦντας, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὴν πατρίδα τι παρανομοῦντας ἰδίους ἐχθροὺς εἶναι νομίζειν, καὶ τὰ κοινὰ τῶν ἀδικημάτων κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς.

Ἄπαντας μὲν οὖν χρὴ νομίζειν μεγάλους εἶναι τοὺς ⁷ cap. 3. δημοσίους ἀγῶνας, μάλιστα δὲ τοῦτον ὑπὲρ οὗ νῦν μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. ὅταν μὲν γὰρ τὰς τῶν παρανόμων γραφὰς δικάζητε, τοῦτο μόνον ἐπανορθοῦτε καὶ ταύτην τὴν πρᾶξιν κωλύετε, καθ' ὅσον ἂν τὸ ψήφισμα μέλλῃ βλάπτειν τὴν πόλιν· ὁ δὲ νῦν ἐνεστηκὼς ἀγὼν οὐ μικρὸν τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως οὐδ' ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος καὶ κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος ἀείμνηστον καταλείψει τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὴν κρίσιν. οὕτω γὰρ ἔστι δεινὸν τὸ γεγενημένον ἀδίκημα καὶ τηλικούτου ἔχει [τὸ] μέγεθος, ὥστε μηδὲ κατηγορίαν ἐνδέχεσθαι εὐρεῖν ἀξίαν, μηδ' ἐν τοῖς νόμοις ὀρίσθαι τιμωρίαν [ἀξίαν] τῶν ἀμαρτημάτων. τί γὰρ χρὴ παθεῖν τὸν ἐκλιπόντα μὲν τὴν πατρίδα, μὴ βοηθήσαντα δὲ τοῖς πατρώοις ἱεροῖς, ἐγκαταλιπόντα δὲ τὰς τῶν προγόνων θήκας, ἅπασαν δὲ τὴν χώραν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις παραδόντα; τὸ μὲν γὰρ μέγιστον καὶ ἔσχατον τῶν τιμημάτων, θάνατος, ἀναγκαῖον μὲν ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμιον, ἔλαττον δὲ τῶν Δεωκράτους ἀδικημάτων καθέστηκε. παρῆσθαι δὲ τὴν 9

- ὑπὲρ τῶν τοιούτων τιμωρίαν συμβέβηκεν ᾧ ἄνδρες, οὐ διὰ φραθυμίας τῶν τότε νομοθετούντων, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις γεγενῆσθαι τοιοῦτον μηδὲν, μηδ' ἐν τοῖς μέλλουσιν ἐπίδοξον εἶναι γενήσεσθαι. διὸ καὶ μάλιστα ᾧ ἄνδρες | ὑμᾶς δεῖ γενέσθαι μὴ μόνον τοῦ νῦν ἀδικήματος δικαστάς, ἀλλὰ καὶ νομοθέτας. ὅσα μὲν γὰρ τῶν ἀδικημάτων νόμος τις διώρικε, ῥάδιον τούτῳ κανόνι χρωμένους κολάζειν τοὺς παρανομοῦντας· ὅσα δὲ μὴ σφόδρα περιείληφε ἐν ὀνόμῳ τι προσαγορεύσας, μείζω δὲ τούτων τις ἠδίκηκεν, ἅπασι δ' ὁμοίως ἔνοχός ἐστιν, ἀναγκαῖον τὴν ὑμετέραν κρίσιν καταλείπεσθαι παράδειγμα τοῖς ἐπι-
- 10 γιγνομένοις. εὐθ' ἴστε ᾧ ἄνδρες, ὅτι οὐ μόνον τοῦτον νῦν κολάσετε κατεψηφισμένοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπ' ἀρετὴν προτρέφετε. δύο γὰρ ἐστί τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, ἢ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία, καὶ ἢ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεά· πρὸς ἑκάτερον δὲ τούτων ἀποβλέποντες, τὴν μὲν διὰ τὸν φόβον φεύγουσι, τῆς δὲ διὰ τὴν δόξαν ἐπι-
- cap. 4 θυμοῦσι. διὸ δεῖ ᾧ ἄνδρες προσέχειν τούτῳ τῷ ἀγῶνι, καὶ μηδὲν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τοῦ δικαίου.
- 11 Ποιήσομαι δὲ κἀγὼ τὴν κατηγορίαν δικαίαν, οὔτε ψευδόμενος οὐδὲν, οὔτ' ἔξω τοῦ πράγματος λέγων. οἱ μὲν γὰρ πλείστοι τῶν εἰς ὑμᾶς εἰσιόντων πάντων ἀτοπώτατον ποιοῦσιν· ἢ γὰρ συμβουλευούσιν ἐνταῦθα περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἢ κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον ἢ περὶ οὗ μέλλετε τὴν ψήφον φέρειν. ἔστι δ' οὐδέτερον τούτων χαλεπὸν, οὔθ' ὑπὲρ ὧν μὴ βουλευέσθε γνώμην ἀποφήνασθαι, οὔθ' ὑπὲρ
- 12 ὧν μηδεὶς ἀπολογήσεται κατηγορίαν εὔρειν. ἀλλ' οὐ δικαίον ὑμᾶς μὲν ἀξιοῦν δικαίαν τὴν ψήφον φέρειν,

αὐτοὺς δὲ μὴ δικαίαν τὴν κατηγορίαν ποιείσθαι. τούτων δ' αἰτιοὶ ὑμεῖς ἐστε ὡς ἄνδρες· τὴν γὰρ ἐξουσίαν ταύτην δεδώκατε τοῖς ἐνθάδ' εἰσιοῦσι, καὶ ταῦτα κάλλιστον ἔχοντες τῶν Ἑλλήνων παράδειγμα τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέδριον, ὃ τοσοῦτον διαφέρει τῶν ἄλλων δικαστηρίων, ὥστε καὶ παρ' αὐτοῖς ὁμολογεῖσθαι τοῖς ἀλισκομένοις δικαίαν ποιείσθαι τὴν κρίσιν. πρὸς δ' δεῖ 13 καὶ ὑμᾶς ἀποβλέποντας μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος λέγουσιν· οὕτω γὰρ ἔσται τοῖς τε κρινομένοις ἄνευ διαβολῆς ὁ ἀγὼν, καὶ τοῖς διώκουσιν ἥκιστα συκοφαντεῖν, καὶ ὑμῖν εὐορκοτάτην <τὴν> ψῆφον ἐνεγκεῖν. ἄδύνατον γὰρ ἐστὶν ἄνευ τοῦ λόγου, μὴ δικαίως δεδιδαγμένους δικαίαν θέσθαι τὴν ψῆφον.

Δεῖ δ' ὡς ἄνδρες μηδὲ ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι 14 cap. 5. οὐχ ὁμοίος ἐστὶν ὁ ἀγὼν περὶ τούτου καὶ τῶν ἄλλων ἰδιωτῶν. περὶ μὲν γὰρ ἀγνώστου ἀνθρώπου τοῖς Ἑλλήσιν, ἐν ὑμῖν αὐτοῖς ἔδοκεῖτ' ἂν ἢ καλῶς ἢ καὶ φεύλως ἐψηφίσθαι· περὶ τούτου δ' ὅ τι ἂν βουλευσῆσθε, παρὰ πᾶσιν τοῖς Ἑλλήσιν ἔσται λόγος, οἱ ἴσασιν τὰ τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων ἔργα ἐναντιάτατα τοῖς τούτῳ διαπεπραγμένοις ὄντα. ἐπιφανῆς γὰρ ἐστὶν διὰ τὸν ἔκπλου τὸν εἰς Ῥόδον, καὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἣν ἐποίησατο καθ' ὑμῶν πρὸς τε τὴν πόλιν τὴν τῶν Ῥοδίων, καὶ τῶν ἐμπόρων τοῖς ἐπιδημοῦσιν ἐκεῖ, οἱ πᾶσαν τὴν 15 οἰκουμένην περιπλέοντες δι' ἐργασίαν, ἀπήγγελλον ἡμᾶς περὶ τῆς πόλεως ἃ Λεωκράτους ἠκηκόεσαν. ὥστε τοῖς πολλοῦ ποιητέον ἐστὶν ὀρθῶς βουλευσῆσθαι περὶ τούτου. εὐ γὰρ ἴστε ὡς <ἄνδρες> Ἀθηναῖοι, ὅτι ὡς πρὸς τὴν διαφέρειτε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τῷ πρὸς τὸν θεοῦ εὐσεβῶς καὶ πρὸς τοὺς γονεῆς ὁσίως τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν, τούτου πλείονος

λεῖν δόξαιτ' ἂν εἰ τὴν παρ' ὑμῶν οὗτος διαφύγοι τιμωρίαν.

16
cap. 6.

Δέομαι δ' ὑμῶν ὧ <ἄνδρες> Ἀθηναῖοι, ἀκοῦσαί μου τῆς κατηγορίας διὰ τέλους, καὶ μὴ ἄχθεσθαι, ἐὰν ἄρξωμαι ἀπὸ τῶν τῇ πόλει τότε συμβάντων, ἀλλὰ τοῖς αἰτίοις ὀργίσεσθαι, δι' οὓς ἀναγκάζομαι νῦν μεμνησθαι περὶ αὐτῶν. Γεγενημένης γὰρ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης, καὶ συνδραμόντων ἀπάντων ὑμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐψηφίσατο ὁ δῆμος, παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀργῶν εἰς τὰ τεῖχη κατακομίζειν, τοὺς δὲ στρατηγούς τάττειν εἰς τὰς φυλακὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν οἰκούντων Ἀθήνησι, καθ' ὃ τι ἂν αὐτοῖς

17 δοκῇ. Λεωκράτης δὲ τούτων οὐδενὸς φροντίσας, συσκευασάμενος ἃ εἶχε χρήματα, μετὰ τῶν οἰκετῶν ἐπὶ τὸν λέμβον κατεκόμισε, τῆς νεῶς ἤδη περὶ τὴν ἀκτὴν ἐξορμούσης, καὶ | περὶ δέλλην ὄψιαν αὐτὸς μετὰ τῆς ἐταίρας Εἰρηνίδος κατὰ μέσσην τὴν ἀκτὴν διὰ τῆς πυλίδος ἐξελεθὼν πρὸς τὴν ναῦν προσέπλευσε καὶ ᾤχετο φεύγων, οὔτε τοὺς λιμένας τῆς πόλεως ἔλεδω, ἐξ ὧν ἀνήγετο, οὔτε τὰ τεῖχη τῆς πατρίδος αἰσχυνόμενος, ὧν τὴν φυλακὴν ἔρημον τὸ καθ' αὐτὸν μέρος κατέλιπεν, οὔτε τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ σωτήρος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς σωτείρας ἀφορῶν καὶ προδιδούσας φοβηθεῖς, οὓς αὐτίκα σάσοντας ἑαυτὸν ἐκ τῶν κινδύνων

18 ἐπικαλέσεται. καταχθεις δὲ καὶ ἀφικόμενος εἰς Ῥόδον, ὥσπερ τῇ πατρίδι μεγάλας εὐτυχίας εὐαγγελιζόμενος, ἀπήγγειλεν ὡς τὸ μὲν ἄστυ τῆς πόλεως ἐάλωκός καταλίποι, τὸν δὲ Πειραιεῖα πολιορκούμενον, αὐτὸς δὲ μόλις διασωθεὶς ἦκοι· καὶ οὐκ ἠσχύνθη τὴν τῆς πατρίδος ἀτυχίαν αὐτοῦ σωτηρίαν προσαγορεύσας. οὕτω δὲ σφόδρα ταῦτ' ἐπίστευσαν οἱ Ῥόδιοι, ὥστε τριήρεις πλη-

ρῶσαντες τὰ πλοῖα κατήγον, καὶ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων οἱ παρεσκευασμένοι δεῦρο πλεῖν αὐτοῦ τὸν σίτον ἐξείλοντο καὶ τᾶλλα χρήματα διὰ τοῦτον. Καὶ 19 ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας ἀπάντων, πρῶτον μὲν τὰς τῶν γειτόνων καὶ τῶν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ κατοικούντων, οἱ τοῦτον ἴσασιν ἐν τῷ πολέμῳ φηγόντα καὶ ἐκπλεύσαντα Ἀθήνηθεν, ἔπειτα τῶν παραγενομένων, ὅτ' εἰς Ῥόδον Λεωκράτης ταῦτ' ἀπήγγελλε, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν Φυρκίνου μαρτυρίαν, ὃν καὶ ὑμῶν <ἴσασιν> οἱ πολλοὶ κατηγοροῦντα ἐν τῷ δήμῳ τούτου, ὡς καὶ μεγάλα βεβλαφῶς εἶη τὴν πεντηκοστὴν, μετέχων αὐτῆς.

Πρὸ δὲ τοῦ ἀναβαίνειν τοὺς μάρτυρας βραχέα βοῦ-²⁰
λομαὶ διαλεχθῆναι ὑμῖν. οὐ γὰρ ἀγνοεῖτε ὧ ἄνδρες ^{cap. 7.}
οὔτε τὰς παρεσκευὰς τῶν κρινομένων, οὔτε τὰς δεήσεις τῶν ξηαιτουμένων, ἀλλ' ἀκριβῶς ἐπίστασθε, ὅτι χρημάτων ἔνεκα καὶ χάριτος πολλοὶ ἐπέισθησαν τῶν μαρτύρων ἢ ἀμνημονεῖν ἢ μὴ ἔλθειν ἢ ἕτεραν πρόφασιν εὐρεῖν. ἀξιοῦτε οὖν τοὺς μάρτυρας ἀναβαίνειν καὶ μὴ ὀκνεῖν, μηδὲ περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τὰς χάριτας ὑμῶν καὶ τῆς πόλεως, ἀλλ' ἀποδιδόναι τῇ πατρίδι τάληθῆ καὶ τὰ δίκαια, καὶ μὴ λείπειν τὴν τάξιν αὐτήν, μηδὲ μιμείσθαι Λεωκράτην, ἢ λαβόντας τὰ ἱερὰ κατὰ τὸν νόμον ἐξομόσασθαι. ἐὰν δὲ μηδέτερον τούτων ποιῶσιν, ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς δημοκρατίας κλητεύσομεν αὐτούς. Λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν ὧ ἄνδρες, ἐπειδὴ χρόνος ἐγένετο, καὶ ἀφικνεῖτο Ἀθήνηθεν πλοῖα εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ φανερόν ἦν ὅτι οὐδὲν δεινὸν ἐγεγόνει περὶ τὴν ²¹
^{cap. 8.}

^{MS}
LYCURGI)

ORATIO IN LEOCRATEM.

POST CAROLUM SCHEIBE

EDIDIT

FRIDERICUS BLASS.

EDITIO STEREOTYPA MINOR.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MCMIL.

τις Ἀθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγήση, ἢ ὡς ὑμᾶς. Ἐπειτα τὸν προδόντα μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, σιτηγήσαντα δὲ παρὰ τοὺς νόμους, μὴ φροντίσαντα δὲ μήτε ἱερῶν μήτε πατριδος μήτε νόμων, τοῦτον ἔχοντες ὑπὸ τῇ ὑμετέρῃ ψήφῳ, οὐκ ἀποκτενεῖτε καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ποιήσετε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ἔσεσθε φαθυμότατοι, καὶ ἤμισα ἐπὶ τοῖς δεινοῖς ὀργιζόμενοι.

28
cap. 9.

Καὶ ταῦτα δ' ὧ ἄνδρες ἐμοῦ θεωρήσατε, ὡς δικαίαν τὴν ἐξέτασιν ποιουμένου περὶ τούτων. οὐ γὰρ οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ὑπὲρ τηλικούτων ἀδικημάτων εἰκάζοντας, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν εἰδότας ψηφίζεσθαι, καὶ τοὺς μάρτυρας μὴ δώσοντας ἔλεγχον μαρτυρεῖν, ἀλλὰ δεδωκότας. προυκαλεσάμην γὰρ αὐτοὺς πρόκλησιν ὑπὲρ τούτων ἀπάντων γράψας καὶ ἀξιῶν βασανίζειν τοὺς τοῦτου οἰκέτας, ἧς ἀκοῦσαι ἄξιόν ἐστιν. Καὶ μοι λέγε ταύτην.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

- 29 Ἀκούετε ὧ ἄνδρες τῆς προκλήσεως. ἅμα τοίνυν ταύτην Λεωκράτης οὐκ ἐδέχετο, καὶ κατεμαρτύρει αὐτοῦ, ὅτι προδότης τῆς πατριδος ἐστίν· ὁ γὰρ τὸν παρὰ τῶν συνειδότην ἔλεγχον φυγῶν ὁμολόγηκεν ἀληθῆ εἶναι τὰ εἰσηγγελέμενα. τίς γὰρ ὑμῶν οὐκ οἶδεν, ὅτι περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων πολὺ δοκεῖ δικαιοτάτον καὶ δημοτικώτατον εἶναι, ὅταν οἰκέται ἢ θεράπαινοι συνειδῶσιν ἃ δεῖ, τούτους ἐλέγχειν καὶ βασανίζειν, καὶ τοῖς ἔργοις μᾶλλον ἢ τοῖς λόγοις πιστεῦειν, ἄλλως τε καὶ περὶ πραγμάτων κοινῶν καὶ μεγάλων καὶ συμφε-
- 30 ρόντων τῇ πόλει; ἐγὼ τοίνυν τοσοῦτον ἀφέστηκα τοῦ ἀδίκως τὴν εἰσαγγελίαν κατὰ Λεωκράτους ποιήσασθαι, ὅσον ἐγὼ μὲν ἐβουλόμην τοῖς ἰδίοις κινδύνοις ἐν τοῖς Λεωκράτους οἰκέταις καὶ θεραπαίναις βασανισθεῖσι

τὸν ἔλεγχον γενέσθαι, οὐτοσί δὲ διὰ τὸ συνειδέναι
 ἑαυτῷ οὐχ ὑπέμεινεν ἀλλ' ἔφυγε. καίτοι ὦ ἄνδρες
 πολὺ θᾶπτον οἱ Λεωκράτους οἰκέται καὶ θεράπαινοι
 τῶν γενομένων ἂν τι ἠρνήθησαν, ἢ τὰ μὴ ὄντα τοῦ
 αὐτῶν δεσπότητος κατεψεύσαντο. χωρὶς τοίνυν τούτων ³¹
 Λεωκράτης | <μὲν> ἀναβοήσεται ἀντίκα ὡς ἰδιώτης ὢν, _{cap. 10.}
 καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ φήτορος καὶ συκοφάντου δεινότητος
 ἀναρπαζόμενος· ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι πάντας ὑμᾶς εἰδέναι,
 ὅτι τῶν μὲν δεινῶν καὶ συκοφαντεῖν ἐπιχειρούντων
 ἔργον ἐστὶν ἅμα τοῦτο προαιρεῖσθαι καὶ ζητεῖν τὰ
χωρία ταῦτα, ἐν οἷς τοὺς παραλογισμοὺς κατὰ τῶν
 ἀγωνιζομένων ποιήσονται, τῶν δὲ δικαίως τὰς κρίσεις
 ἐνισταμένων καὶ τοὺς ἐνόχους ταῖς ἀραιῖς ἀκριβῶς ἀπο-
 δεικνύντων τάναντία φαίνεσθαι τούτοις ποιούντας,
 ὥσπερ ἡμεῖς. οὕτως δὲ διαλογίξεσθε περὶ τούτων ³²
 παρ' ὑμῖν αὐτοῖς. τίνας ἀδύνατον ἦν τῇ δεινότητι καὶ
 ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ λόγου παραγαγεῖν; κατὰ
 φύσιν τοίνυν βασανιζόμενοι πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ
 πάντων τῶν ἀδικημάτων ἐμελλον φράσειν οἱ οἰκέται
 καὶ αἱ θεράπαινοι. ἀλλὰ τούτους Λεωκράτης παραδοῦ-
 ναι ἔφυγε, καὶ ταῦτα οὐκ ἀλλοτρίους, ἀλλ' αὐτοῦ ὄν-
 τας. τίνας δὲ δύνατον εἶναι δοκεῖ τοῖς λόγοις ψυχα- ³³
 γωγῆσαι, καὶ τὴν ὑγρότητα αὐτῶν τοῦ ἡθους τοῖς
 δακρύοις εἰς ἔλεον προαγαγέσθαι; τοὺς δικαστάς. ἐν-
 ταῦθα Λεωκράτης ὁ προδότης τῆς πατρίδος ἐλήλυθεν,
 οὐδὲν ἕτερον ἢ φοβούμενος, μὴ ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκίας
 οἱ τ' ἐξελέγχοντες τῷ ἔργῳ καὶ ὁ ἐξελεγχόμενος γένηται.
 τί γὰρ ἔδει προφάσεων ἢ λόγων ἢ σκήψεως; ἀπλοῦν τὸ
 δίκαιον, ῥᾷδιον τὸ ἀληθές, βραχὺς ὁ ἔλεγχος. εἰ μὲν ³⁴
 ὁμολογεῖ τὰ ἐν τῇ εἰσαγγελίᾳ ἀληθῆ καὶ ὅσια εἶναι, τί
 οὐ τῆς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίας τυγχάνει; εἰ δὲ μὴ φησι

ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, τί οὐ παραδέδωκε τοὺς οἰκέτας καὶ τὰς θεραπεύοντας; προσῆκεν γὰρ τὸν ὑπὲρ προδοσίας κινδυνεύοντα καὶ παραδιδόναι βασανίζειν καὶ μηδένα
 35 τῶν ἀκριβεστάτων ἐλέγχων φεύγειν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἔπραξεν. ἀλλὰ καταμεμαρτυρηκῶς ἑαυτοῦ, ὅτι προδότης ἐστὶν τῆς πατρίδος καὶ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν νόμων, ὑμᾶς ἀξιῶσει ἐναντία ταῖς αὐτοῦ ὁμολογίαις καὶ μαρτυραῖς ψηφισασθαι; καὶ πῶς δίκαιόν ἐστι τὸν τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀπολογίας αὐτοῦ ἐξ ἄλλων τε πολλῶν καὶ ἐκ τοῦ μὴ δέξασθαι τὰ δίκαια περιηρημένον, τοῦτον ἑᾶσαι ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν ὁμολογουμένων ἀδικημάτων ἑξαπατήσαι;

36 Περὶ μὲν οὖν τῆς προκλήσεως καὶ τοῦ ἀδικήματος, ὅτι ὁμολογούμενόν ἐστιν, ἱκανῶς ὑμᾶς ἠγοῦμαι ὡς ἄν-
 cap. 11. δρες μεμαθημέναι· ἐν οἷς δὲ καιροῖς καὶ ἡλίκοις κινδύνοις τὴν πόλιν οὖσαν Λεωκράτης προδέδωκεν, ἀναμνησθαι ὑμᾶς βούλομαι. Καὶ μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα γραμματεῦ τὸ Ἐπερίδου, καὶ ἀναγίνωσκε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

37 Ἀκούετε τοῦ ψηφίσματος ὡς ἄνδρες, ὅτι τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ χρηματιοῦσαν περὶ φυλακῆς τοῦ Πειραιεύως ἐν τοῖς ὅπλοις ἔδοξε, καὶ πράττειν διεσκευασμένην ὃ τι ἂν δοκῇ τῷ δήμῳ συμφέρον εἶναι. καίτοι ὡς ἄνδρες εἰ οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι ἔνεκα τοῦ βουλευέσθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐν τῇ τῶν στρατιωτῶν τάξει διέτριβον, ἄρ' ὑμῖν δοκοῦσι μικροὶ καὶ οἱ τυχόντες φόβοι τότε τὴν
 38 πόλιν κατασχεῖν; ἐν οἷς Λεωκράτης οὐτοσί καὶ αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως ἀποδράς ᾤχετο, καὶ τὰ χρήματα τὰ ὑπάρχοντα ἐξεκόμισε, καὶ <τὰ> ἱερὰ τὰ πατροῦ μετεπέμψατο,

καὶ εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἤλθεν, ὥστε κατὰ τὴν τοῦ-
του προαίρεσιν ἔρημοι μὲν <ἄν> ἦσαν οἱ νεῶ, ἔρημοι
δ' αἱ φυλακαὶ τῶν τειχῶν, ἐξελέλειπτο δ' ἡ πόλις καὶ
ἡ χώρα. καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ᾧ ἄνδρες 39
τίς οὐκ ἂν τὴν πόλιν ἠλέησεν, οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ
καὶ ξένος ἐν τοῖς ἐμπροσθεν χρόνοις ἐπιδεδημηκῶς;
τίς δ' ἦν οὕτως ἢ μισόδημος τότ' ἢ μισαθῆναιος, ὅστις
ἂν ἄτακτον αὐτὸν ὑπέμεινε ἰδεῖν; ἠνίκα ἢ μὲν ἦτα
καὶ τὸ γεγονός πάθος ἀρτίως προσήγγελο, ὄρθῃ δ'
ἦν ἡ πόλις ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, αἱ δ' ἐλπιδες τῆς
σωτηρίας τῷ δήμῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντήκοντ' ἔτη γε-
γονόσι καθειστήκεσαν, ὄρθῃ δ' ἦν | ἐπὶ μὲν τῶν θυ- 40
ρῶν γυναῖκας ἐλευθέρως, περιφόβους κατεπτηγίας καὶ
πυνθανομένας, εἰ ζῶσιν, τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρός, τὰς δ'
ὑπὲρ πατρὸς, τὰς δ' ὑπὲρ ἀδελφῶν, ἀναξίως αὐτῶν
καὶ τῆς πόλεως ὀρωμένας, τῶν δ' ἀνδρῶν τοὺς τοῖς
σώμασιν ἀπειρηκότες καὶ ταῖς ἡλικίαις πρεσβυτέρους
καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ στρατεύεσθαι ἀφειμένους ἰδεῖν
ἦν καθ' ὅλην τὴν πόλιν τότ' ἐπὶ γήρως ὀδῶ περιφθει-
ρομένους, διπλᾶ θαλιμάτια ἐμπεπορημένους; πολλῶν 41
δὲ καὶ δεινῶν κατὰ τὴν πόλιν γιγνομένων, καὶ πάν-
των τῶν πολιτῶν τὰ μέγιστα ἠτυχηκότων, μάλιστ' ἂν
τις ἤλγησεν καὶ ἐδάκρυσεν ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμ-
φοραῖς, ἠνίχ' ὄρθῃ ἦν τὸν δῆμον ψηφισάμενον τοὺς
μὲν δούλους ἐλευθέρους, τοὺς δὲ ξένους Ἀθηναίους,
τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους· ὅς πρότερον ἐπὶ τῷ αὐ-
τόχθων εἶναι καὶ ἐλεύθερος ἐσεμνύετο. τοσαύτη δ' 42
ἡ πόλις ἐκέχρητο μεταβολῇ, ὥστε πρότερον μὲν ὑπὲρ
τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἐν
δὲ τοῖς τότε χρόνοις ἀγαπᾶν, εἴαν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν
σωτηρίας ἀσφαλῶς δύνηται <δια>κινδυνεύσαι, καὶ πρό-

τερον μὲν πολλῆς χώρας τῶν βαρβάρων ἐπάρχειν, τότε
 δὲ πρὸς Μακεδόνας ὑπὲρ τῆς Ἰδίας κινδυνεύειν· κα-
 τὸν δῆμον ὃν πρότερον Λακεδαιμόνιοι καὶ Πελοπον-
 νήσιοι καὶ οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες Ἕλληρες βοη-
 θὸν ἐπεκαλοῦντο, τοῦτον ἔδει τότε ἕξ Ἄνδρου καὶ Κέα
 καὶ Τροξῆνος καὶ Ἐπιδάουρον ἐπικουρίαν αὐτῶ μετα-
 43 πέμψασθαι. ὥστε ὧ ἄνδρες τὸν ἐν τοῖς τοιοῦτοις φό-
 βοις καὶ τηλικούτοις κινδύνοις καὶ τοσαύτῃ αἰσχύνῃ
 ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν, καὶ μήτε <τὰ> ὄπλα θέμε-
 νον ὑπὲρ τῆς πατρίδος, μήτε τὸ σῶμα παρασχόντα
 τάξει τοῖς στρατηγοῖς, ἀλλὰ φυγόντα καὶ προδόντα
 τὴν τοῦ δήμου σωτηρίαν, τίς ἂν ἢ δικαστὴς φιλόπολις
 καὶ εὐσεβεῖν βουλόμενος [ψήφῳ] ἀπολύσειεν, ἢ ῥήτως
 κληθεὶς τῷ προδότῃ τῆς πόλεως βοηθήσειε; τὸν οὐδὲ
 συμπευθῆσαι τὰς τῆς πατρίδος συμφορὰς τολμήσαντα
 οὐδὲ συμβεβλημένον οὐδὲν εἰς τὴν [τῆς πόλεως καὶ
 τοῦ δήμου σωτηρίαν, ὅθ' ἢ μὲν χώρα τὰ δένδρα συνε-
 βάλλετο, οἱ δὲ τετελευτηκότες τὰς θήκας, οἱ δὲ νεῆ-
 44 τὰ ὄπλα. καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οὐκ ἔστι
 ἡτις ἡλικία οὐ παρέσχεν ἑαυτὴν εἰς τὴν τῆς πόλεως σω-
 τηρίαν· ἐπεμελοῦντο γὰρ οἱ μὲν τῆς τῶν τειχῶν κατα-
 σκευῆς, οἱ δὲ τῆς τῶν τάφρων, οἱ δὲ τῆς χαρακώσεως
 οὐδεὶς δ' ἦν ἀργὸς τῶν ἐν τῇ πόλει. ἐφ' ὧν οὐδενὸς
 45 τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ παρέσχε τάξει Λεωκράτης. ὦ
 εἰκὸς ὑμᾶς ἀναμνησθέντας τὸν μηδὲ συνεξενεργεῖν
 μηδ' ἐπ' ἐκφορὰν ἐλθεῖν ἀξιώσαντα τῶν ὑπὲρ τῆς
 ἐλευθερίας καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας ἐν Χαιρωνείᾳ τε-
 λευτησάντων θανάτῳ ζημιῶσαι, ὥς τὸ ἐπὶ τούτῳ μέρος
 ἀτάφρων ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν γεγενημένων· ὧν οὐτο-
 οὐδὲ τὰς θήκας παριῶν ἠσχύνθη, ὀργὸν ἔτει τὴν πα-
 τρίδα αὐτῶν προσαγορεύων.

Περὶ ὧν <ὧ> ἄνδρες μικρῶ πλείω βούλομαι διελ-⁴⁶
 θεῖν, καὶ ὑμῶν ἀκοῦσαι θέομαι καὶ μὴ νομίζειν ἄλλο-_{cap. 12.}
 τρίους εἶναι τοὺς τοιούτους <λόγους> τῶν δημοσίων
 ἀγῶνων· αἱ γὰρ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν εὐλογίαὶ τὸν
 ἔλεγχον σαφῆ κατὰ τῶν ἀναντία ἐπιτηδευόντων ποιοῦ-
 σιν. ἔτι δὲ καὶ δίκαιον τὸν ἐπαινον, ὃς μόνος ἄθλον
 τῶν κινδύνων τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστί, τοῦτον,
 ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνοι εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως
 τὰς ψυχὰς <τὰς> αὐτῶν ἀνήλωσαν, ἐν τοῖς δημοσίοις
 καὶ κοινοῖς ἀγῶσι τῆς πόλεως μὴ παραλείπειν. ἐκεῖνοι 47
 γὰρ τοῖς πολεμίοις ἀπήντησαν ἐπὶ τοῖς ὀρίοις τῆς
 Βοιωτίας ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας μαχού-
 μενοι, οὐκ ἐν τοῖς τείχεσι τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας
 ἔχοντες, οὐδὲ τὴν χώραν κακῶς ποιεῖν προέμενοι τοῖς
 ἐχθροῖς, ἀλλὰ τὴν μὲν αὐτῶν ἀνδρείαν ἀσφαλεστέρα
 φυλακὴν εἶναι νομίζοντες τῶν λιθίνων περιβόλων, τὴν
 δὲ θρέψασαν αὐτοὺς αἰσχυρόμενοι περιορᾶν πορθομέ-
 νην, εἰκότως· ὥσπερ γὰρ πρὸς τοὺς φύσει γεννήσαν- 48
 τας καὶ τοὺς ποιητοὺς τῶν πατέρων οὐχ ὁμοίως ἔχου-
 σιν ἄπαντες ταῖς εὐνοίαις, οὕτω καὶ πρὸς τὰς | χώρας
 τὰς μὴ φύσει προσηκούσας, ἀλλ' ὕστερον ἐπικτήτους
 γενομένας καταδέεστρον διάκεινται. τοιαύταις δὲ γνώ-
 μαις χρησάμενοι, καὶ τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν ἐξ ἴσου
 τῶν κινδύνων μετασχόντες, οὐχ ὁμοίως τῆς τύχης
 ἐκοινώνησαν· τῆς γὰρ ἀρετῆς οὐ ζῶντες ἀπολαύουσιν,
 ἀλλὰ τελευτήσαντες τὴν δόξαν καταλελοιπίασιν, οὐχ
 ἡττηθέντες, ἀλλ' ἀποθανόντες ἐνθαπερ ἐτάχθησαν ὑπὲρ
 τῆς ἐλευθερίας ἀμύνοντες.· εἰ δὲ δεῖ καὶ παραδοξότα- 49
 τον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δέ, ἐκεῖνοι νικῶντες ἀπέθανον.
 ἃ γὰρ ἄθλα τοῦ πολέμου τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστίν,
 ἐλευθερία καὶ ἀρετή, ταῦτ' ἀμφοτέρω τοῖς τελευτή-

σασιν ὑπάρχει. ἔπειτα δ' οὐδ' οἶόν τ' ἐστὶν εἰπ
 ἠττήσθαι τοὺς ταῖς διανοίαις μὴ πτηξάντας τὸν τ
 ἐπιόντων φόβον. μόνους γὰρ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις
 καλῶς ἀποθνήσκοντας οὐδ' ἂν εἰς ἠττήσθαι δικαί
 φήσειε· τὴν γὰρ δουλείαν φεύγοντες εὐκλεῆ θάνατον
 50 αἰροῦνται. ἐδήλωσε δ' ἡ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀρετή
 μόνοι γὰρ τῶν ἀπάντων τὴν τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερίαν
 ἐν τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν εἶχον. ἅμα γὰρ οὗτοί τε τι
 βίον μετέλλαξαν, καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς δουλείαν
 μετέπεσεν· συνετάφη γὰρ τοῖς τούτων σώμασιν ἡ τὰ
 ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερία. ὅθεν καὶ φανερόν πᾶσ
 ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες, ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς ἐλευ
 θερίας προκινδυνεύοντες. ὥστε ὧ ἄνδρες οὐκ <ἀν
 αἰσχυνθεῖν εἰπὼν στέφανον τῆς πατρίδος εἶναι τι
 51 ἐκείνων ψυχάς. καὶ δι' ἃ οὐκ ἀλόγως <ἀνδρείαν> ἐπ
 τήδεον, ἐπίστασθε ὧ <ἄνδρες> Ἀθηναῖοι μόνοι τῶν
 Ἑλλήνων τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τιμᾶν· εὐρήσετε ἰ
 παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀθλητὰς ἀνι
 κειμένους, παρ' ὑμῖν δὲ στρατηγούς ἀγαθοὺς κ
 τοὺς τὸν τύραννον ἀποκτείναντας. καὶ τοιοῦτοι
 μὲν ἄνδρας οὐδ' ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος ὀλίγοι
 εὐρεῖν ῥάδιον, τοὺς δὲ τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νεν
 κηκότας εὐπετῶς πολλαχόθεν ἔστι γερονότας ἰδεῖ
 ὥσπερ τοῖνυν τοῖς εὐεργέταις μεγίστας τιμὰς ἀπι
 νέμετε, οὕτω δίκαιοι [καὶ] τοὺς τὴν πατρίδα κ
 ταισχύνοντας καὶ προδιδόντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρία
 κολάζειν.

52
 1p.13. Σκέψασθε δ' ὧ ἄνδρες, ὅτι οὐδ' ἐφ' ὑμῖν ἔστι
 ἀποψηφίσασθαι Λεωκράτους τουτουί, τὰ δίκαια ποιούσα
 τὸ γὰρ ἀδίκημα τοῦτο κεκριμένον ἔστι καὶ κατεγνωσμέ
 νον. ἡ μὲν γὰρ ἐν Ἀρείῳ πάγῃ βουλή (καὶ μηδεὶς μὴ

θορυβήσῃ· ταύτην γὰρ ὑπολαμβάνω μεγίστην τότε γενέσθαι τῇ πόλει σωτηρίαν) τοὺς φυγόντας τὴν πατρίδα καὶ ἐγκαταλιπόντας τότε ὡς πολεμίους (συλ)λαβοῦσα ἀπέκτεινε. καίτοι ὧ ἄνδρες μὴ νομίζετε τοὺς τὰ τῶν ἄλλων φονικὰ ἀδικήματα ὀσιώτατα δικάζοντας αὐτοὺς ἂν εἰς τινα τῶν πολιτῶν τοιοῦτόν τι παρανομήσαι. ἀλλὰ μὴν Ἀυτολόκου γε ὑμεῖς κατεψηφίσασθε, μέιναν- 53
τος μὲν [αὐτοῦ] ἐν τοῖς κινδύνοις, ἔχοντος δ' αἰτίαν τοὺς υἱεῖς καὶ τὴν γυναῖκα ὑπεκθέσθαι, καὶ ἐτιμωρήσασθε. καίτοι εἰ τὸν τοὺς ἀχρήστους εἰς τὸν πόλεμον ὑπεκθέσθαι αἰτίαν ἔχοντα ἐτιμωρήσασθε, τί δεῖ πάσχειν ὅστις ἀνήρ ὢν οὐκ ἀπέδωκε τὰ τροφεῖα τῇ πατρίδι; ἔτι δὲ ὁ δῆμος, δεινὸν ἠγησάμενος εἶναι τὸ γιγνόμενον, ἐψηφίσατο ἐνόχους εἶναι τῇ προδοσίᾳ τοὺς φεύγοντας τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον, ἀξίους εἶναι νομίζων τῆς ἐσχάτης τιμωρίας. ἃ δὴ κατέγνωσται 54
μὲν παρὰ τῷ δικαιοτάτῳ συνεδρίῳ, κατεψηφίσται δ' ὑφ' ὑμῶν τῶν δικάζειν λαχόντων, ὁμολογεῖται δὲ παρὰ τῷ δήμῳ τῆς μεγίστης ἄξια εἶναι τιμωρίας, τούτοις ὑμεῖς ἐναντία ψηφιεῖσθε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ἔσεσθε ἀγνωμονέστατοι, καὶ ἐλαχίστους ἔξετε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν κινδυνεύοντας.

Ὡς μὲν οὖν ἐνοχός ἐστι τοῖς εἰσηγγελμένοις ἄπα- 55
σιν ὧ ἄνδρες Λεωκράτης φανερόν ἐστι· πυνθάνομαι cap. 14.
δ' αὐτὸν ἐπιχειρήσειν ὑμᾶς ἑξαπατᾶν λέγοντα, ὡς ἔμπορος ἐξέπλευσε καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἐργασίαν ἀπεδήμησεν εἰς Ῥόδον. ἐὰν οὖν ταῦτα λέγῃ, ἐνθυμείσθ' ὡς ῥαδίως λήψεσθ' αὐτὸν ψευδόμενον. πρῶτον μὲν γὰρ | οὐκ ἐκ τῆς ἀκτῆς κατὰ τὴν πυλίδι. ἐμβαίνουσιν οἱ κατ' ἔμπορίαν πλέοντες, ἀλλ' εἰσω τοῦ λιμένος, ὑπὸ πάντων τῶν φίλων ὀρώμενοι καὶ ἀποστελλόμενοι·

σασιν ὑπάρχει. ἔπειτα δ' οὐδ' οἶόν τ' ἐστὶν εἰπε
 ἠττήσθαι τοὺς ταῖς διανοίαις μὴ πτήξαντας τὸν τὰ
 ἐπιόντων φόβον. μόνους γὰρ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις
 καλῶς ἀποθνήσκοντας οὐδ' ἂν εἰς ἠττήσθαι δικαίως
 φήσειε· τὴν γὰρ δουλείαν φεύγοντες εὐκλεῖα θάνατον
 50 αἰροῦνται. ἐδήλωσε δ' ἡ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀρετὴ·
 μόνοι γὰρ τῶν ἀπάντων τὴν τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερίαν
 ἐν τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν εἶχον. ἅμα γὰρ οὗτοι τε τὸν
 βίον μετέλλαξαν, καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς δουλείαν
 μετέπεσεν· συνετάφη γὰρ τοῖς τούτων σώμασιν ἡ τῶν
 ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερία. ὅθεν καὶ φανερὸν πᾶσιν
 ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες, ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς ἐλευ-
 θερίας προκινδυνεύοντες. ὥστε ὧ ἄνδρες οὐκ ἄν
 αἰσχυνθεῖην εἰπὼν στέφανον τῆς πατρίδος εἶναι τὰς
 51 ἐκείνων ψυχὰς. καὶ δι' ἃ οὐκ ἀλόγως ἄνδρείαν ἐπε-
 τηδενον, ἐπίστασθε ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μόνοι τῶν
 Ἑλλήνων τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τιμᾶν· εὐρήσετε δὲ
 παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀθλητὰς ἀνα-
 κειμένους, παρ' ὑμῖν δὲ στρατηγούς ἀγαθοὺς καὶ
 τοὺς τὸν τύραννον ἀποκτείναντας. καὶ τοιούτους
 μὲν ἄνδρας οὐδ' ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος ὀλίγους
 εὐρεῖν ῥᾶδιον, τοὺς δὲ τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νει-
 κηκότας εὐπετῶς πολλαχόθεν ἔστι γεγονότας ἰδεῖν.
 ὥσπερ τοίνυν τοῖς εὐεργέταις μεγίστας τιμὰς ἀπο-
 νέμετε, οὕτω δίκαιοι [καὶ] τοὺς τὴν πατρίδα κα-
 ταισχύνοντας καὶ προδιδόντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίας
 κολάζειν.

52
 cap. 18. Σκέψασθε δ' ὧ ἄνδρες, ὅτι οὐδ' ἐφ' ὑμῖν ἐστὶν
 ἀποψηφίσασθαι Λεωκράτους τουτουί, τὰ δίκαια ποιοῦσι.
 τὸ γὰρ ἀδίκημα τοῦτο κερμιμένον ἐστὶ καὶ κατεγνωσμέ-
 νον. ἡ μὲν γὰρ ἐν Ἀρείῳ πάγῃ βουλή (καὶ μηδεὶς μοι

θορυβήσῃ· ταύτην γὰρ ὑπολαμβάνω μερίστην τότε γενέσθαι τῇ πόλει σωτηρίαν) τοὺς φυγόντας τὴν πατρίδα καὶ ἐγκαταλιπόντας τότε ὡς πολεμίους <συλ>λαβοῦσα ἀπέκτεινε. καίτοι ὧ ἄνδρες μὴ νομίζετε τοὺς τὰ τῶν ἄλλων φονικὰ ἀδικήματα δσιώτατα δικάζοντας αὐτοὺς ἂν εἰς τινα τῶν πολιτῶν τοιοῦτόν τι παρανομήσαι. ἀλλὰ μὴν Ἀυτόλुकου γε ὑμεῖς κατεψηφίσασθε, μείναν- 53
τος μὲν [αὐτοῦ] ἐν τοῖς κινδύνοις, ἔχοντος δ' αἰτίαν τοὺς υἱεῖς καὶ τὴν γυναικα ὑπεκθέσθαι, καὶ ἐτιμωρήσασθε. καίτοι εἰ τὸν τοὺς ἀχρήστους εἰς τὸν πόλεμον ὑπεκθέσθαι αἰτίαν ἔχοντα ἐτιμωρήσασθε, τί δεῖ πάσχειν ὅστις ἀνήρ ὢν οὐκ ἀπέδωκε τὰ τροφεία τῇ πατρίδι; ἐτι δὲ ὁ δῆμος, δεινὸν ἡγησάμενος εἶναι τὸ γιγνόμενον, ἐψηφίσαστο ἐνόχους εἶναι τῇ προδοσίᾳ τοὺς φεύγοντας τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον, ἀξίους εἶναι νομίζων τῆς ἐσχάτης τιμωρίας. ἃ δὴ κατέγνωσται 54
μὲν παρὰ τῷ δικαιοτάτῳ συνεδρίῳ, κατεψηφίσται δ' ὑφ' ὑμῶν τῶν δικάζειν λαχόντων, ὁμολογεῖται δὲ παρὰ τῷ δήμῳ τῆς μερίστης ἄξια εἶναι τιμωρίας, τοῦτοις ὑμεῖς ἐναντία ψηφιεῖσθε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ἔσεσθε ἀγνωμονέστατοι, καὶ ἐλαχίστους ἔξετε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν κινδυνεύοντας.

Ὡς μὲν οὖν ἐνοχός ἐστι τοῖς εἰσηγγελμένοις ἄπα- 55
σιν ὧ ἄνδρες Λεωκράτης φανερόν ἐστι· πυνθάνομαι cap. 14.
δ' αὐτὸν ἐπιχειρήσειν ὑμᾶς ἐξαπατᾶν λέγοντα, ὡς ἔμπορος ἐξέπλευσε καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἐργασίαν ἀπεδήμησεν εἰς Ῥόδον. ἐὰν οὖν ταῦτα λέγῃ, ἐνθυμεισθ' ὡς ῥαδίως λήψεσθ' αὐτὸν ψευδόμενον. πρῶτον μὲν γὰρ | οὐκ ἐκ τῆς ἀκτῆς κατὰ τὴν πυλίδα ἐμβαίνουσιν οἱ κατ' ἐμπορίαν πλέοντες, ἀλλ' εἴσω τοῦ λιμένος, ὑπὸ πάντων τῶν φίλων δρώμενοι καὶ ἀποστελλόμενοι·

σίοις ἔτεσιν ὕστερον ἐκ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων
 συνοικισθεῖσαν;

⁶³ Ἴσως οὖν τῶν συνηγῶρων αὐτῷ τολμήσει τις εἰ-
^{cap. 16.} πειν, μικρὸν τὸ πρᾶγμα ποιῶν, ὡς οὐδὲν ἂν παρ' ἓνα
 ἄνθρωπον ἐγένετο τούτων· | καὶ οὐκ αἰσχρνοῦνται τοι-
 αὐτήν ἀπολογίαν ποιούμενοι πρὸς ὑμᾶς, ἐφ' ἣ δικαίως
 ἂν ἀποθάνοιεν. εἰ μὲν γὰρ ὁμολογοῦσι τὴν πατρίδα
 αὐτὸν ἐκλιπεῖν, τοῦτο συγχωρήσαντες ὑμᾶς ἐόντων
 διαγνῶναι περὶ τοῦ μεγέθους· εἰ δ' ὅλως μηδὲν τού-
 των πεποιήκεν, οὐ μανία δὴ που τοῦτο λέγειν, ὡς
 64 οὐδὲν ἂν γίγνοιτο παρὰ τοῦτον; ἤγοῦμαι δ' ἔγωγε ὧ
 ἄνδρες τοῦναντίον τούτοις, παρὰ τοῦτον εἶναι τῇ πόλει
 τὴν σωτηρίαν. ἡ γὰρ πόλις οἰκεῖται κατὰ τὴν ἰδίαν
 ἐκάστου μοῖραν φυλαττομένη· ὅταν οὖν ταύτην ἐφ'
 ἑνός τις παρίδη, λέληθεν ἑαυτὸν ἐφ' ἀπάντων τοῦτο
 πεποικώς. καίτοι ῥᾷδιόν ἐστιν ὧ ἄνδρες, πρὸς τὰς
 τῶν ἀρχαίων νομοθετῶν διανοίας ἀποβλέψαντας τὴν
 65 ἀλήθειαν εὐρεῖν. ἐκεῖνοι γὰρ οὐ τῷ μὲν ἑκατὸν τά-
 λαντα κλέψαντι θάνατον ἔταξαν, τῷ δὲ δέκα δραχμὰς
 ἔλαττον ἐπιτίμιον· οὐδὲ τὸν μὲν μεγάλα ἱεροσυλήσαντα
 ἀπέκτεινον, τὸν δὲ μικρὰ ἐλάττονι τιμωρίᾳ ἐκόλαζον·
 οὐδὲ τὸν μὲν οἰκέτην ἀποκτείναντα ἀργυρίῳ ἐξημίουν,
 τὸν δὲ ἐλεύθερον εἶργον τῶν νομίμων· ἀλλ' ὁμοίως
 ἐπὶ πᾶσι καὶ τοῖς ἐλαχίστοις παρανομήμασι θάνατον
 66 ὥρισαν εἶναι τὴν ζημίαν. οὐ γὰρ πρὸς τὸ ἴδιον ἐκά-
 στοτε ἐπ' αὐτῶν ἀπέβλεπον τοῦ γεγεννημένου πράγμα-
 τος, οὐδ' ἐντεῦθεν τὸ μέγεθος τῶν ἀμαρτημάτων ἐλάμ-
 βανον, ἀλλ' αὐτὸ ἐσκόπουν τοῦτο, εἰ ἐφύκε τὸ ἀδί-
 κημα τοῦτο ἐπὶ πλεῖον ἐλθὼν μέγα βλάπτειν τοὺς
 ἀνθρώπους. καὶ γὰρ ἄτοπον ἄλλως πως περὶ τούτου
 ἐξετάζειν. φέρε γὰρ ὧ ἄνδρες, εἴ τις ἓνα νόμον εἰς

τὸν ἔλεγχον γενέσθαι, οὐτοσί δὲ διὰ τὸ συνειδέναι
 ἑαυτῷ οὐχ ὑπέμεινεν ἀλλ' ἔφυγε. καίτοι ὧ ἄνδρες
 πολὺ θάπτον οἱ Λεωκράτους οἰκέται καὶ θεράπαινοι
 τῶν γενομένων ἄν τι ἠρνήθησαν, ἢ τὰ μὴ ὄντα τοῦ
 αὐτῶν δεσπότητος κατεψεύσαντο. χωρὶς τοίνυν τούτων ³¹
 Λεωκράτης | <μὲν> ἀναβοήσεται ἀντίκα ὡς ἰδιώτης ὢν,
 καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ φήτορος καὶ συκοφάντου δεινότητος
 ἀναρπαζόμενος· ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι πάντας ὑμᾶς εἰδέναι,
 ὅτι τῶν μὲν δεινῶν καὶ συκοφαντεῖν ἐπιχειρούντων
 ἔργον ἐστὶν ἅμα τοῦτο προαιρεῖσθαι καὶ ζητεῖν τὰ
χωρία ταῦτα, ἐν οἷς τοὺς παραλογισμοὺς κατὰ τῶν
 ἀγωνιζομένων ποιήσονται, τῶν δὲ δικαίως τὰς κρίσεις
 ἐνισταμένων καὶ τοὺς ἐνόχους ταῖς ἀραις ἀκριβῶς ἀπο-
 δεικνύντων τάναντία φαίνεσθαι τούτοις ποιούντας,
 ὡσπερ ἡμεῖς. οὕτως δὲ διαλογίζεσθε περὶ τούτων ³²
 παρ' ὑμῖν αὐτοῖς. τίνας ἀδύνατον ἦν τῇ δεινότητι καὶ
 ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ λόγου παραγαγεῖν; κατὰ
 φύσιν τοίνυν βασανιζόμενοι πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ
 πάντων τῶν ἀδικημάτων ἐμελλον φράσειν οἱ οἰκέται
 καὶ αἱ θεράπαινοι. ἀλλὰ τούτους Λεωκράτης παραδοῦ-
 ναι ἔφυγε, καὶ ταῦτα οὐκ ἀλλοτρίους, ἀλλ' αὐτοῦ ὄν-
 τας. τίνας δὲ δύνατον εἶναι δοκεῖ τοῖς λόγοις ψυχα- ³³
 γωγῆσαι, καὶ τὴν ὑγρότητα αὐτῶν τοῦ ἤθους τοῖς
 δακρύοις εἰς ἔλεον προαγαγέσθαι; τοὺς δικαστάς. ἐν-
 ταῦθα Λεωκράτης ὁ προδότης τῆς πατρίδος ἐλήλυθεν,
 οὐδὲν ἕτερον ἢ φοβούμενος, μὴ ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκίας
 οἱ τ' ἐξελέγχοντες τῷ ἔργῳ καὶ ὁ ἐξελεγχόμενος γένηται.
 τί γὰρ ἔδει προφάσεων ἢ λόγων ἢ σκήψεως; ἀπλοῦν τὸ
 δίκαιον, ῥᾶδιον τὸ ἀληθές, βραχὺς ὁ ἔλεγχος. εἰ μὲν
 ὁμολογεῖ τὰ ἐν τῇ εἰσαγγελίᾳ ἀληθῆ καὶ ὅσια εἶναι, τί
 οὐ τῆς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίας τυγχάνει; εἰ δὲ μὴ φησι

ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, τί οὐ παραδέδωκε τοὺς οἰκέτας καὶ τὰς θεραπεύοντας; προσῆκεν γὰρ τὸν ὑπὲρ προδοσίας κινδυνεύοντα καὶ παραδιδόναι βασανίζειν καὶ μηδένα
 35 τῶν ἀκριβεστάτων ἐλέγχων φεύγειν. ἀλλ' οὐδὲν τούτῳ ἐπραξεν. ἀλλὰ καταμεμαρτυρηκῶς ἑαυτοῦ, ὅτι προδότης ἐστὶν τῆς πατρίδος καὶ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν νόμων, ὑμᾶς ἀξιώσει ἐναντία ταῖς αὐτοῦ ὁμολογίαις καὶ μαρτυρίαις ψηφίσασθαι; καὶ πῶς δίκαιόν ἐστι τὸν τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀπολογίας αὐτοῦ ἐξ ἄλλων τε πολλῶν καὶ ἐκ τοῦ μὴ δέξασθαι τὰ δίκαια περιηρημένον, τούτον ἑᾶσαι ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν ὁμολογουμένων ἀδικημάτων ἑξαπατῆσαι;

36 Περὶ μὲν οὖν τῆς προκλήσεως καὶ τοῦ ἀδικήματος, ὅτι ὁμολογούμενόν ἐστιν, ἱκανῶς ὑμᾶς ἠγοῦμαι ὡ ἄν-
 cap. 11. δρες μεμαθηκέναι· ἐν οἷς δὲ καιροῖς καὶ ἡλίκοις κινδύνοις τὴν πόλιν οὐσαν Λεωκράτης προδέδωκεν, ἀναμνησάμενος ὑμᾶς βούλομαι. Καὶ μοι λαβὲ τὸ ψηφίσμα γραμματεῦ τὸ Ὑπερείδου, καὶ ἀναγίνωσκε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

37 Ἀκούετε τοῦ ψηφίσματος ὡ ἄνδρες, ὅτι τὴν βουλήν τοὺς πεντακοσίους καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ χρηματοῦσαν περὶ φυλακῆς τοῦ Πειραιέως ἐν τοῖς ὅπλοις ἔδοξε, καὶ πράττειν διεσκευασμένην ὅ τι ἂν δοκῇ τῷ δήμῳ συμφέρον εἶναι. καίτοι ὡ ἄνδρες εἰ οἱ ἀφειμένοι τοῦ στρατεύεσθαι ἕνεκα τοῦ βουλευέσθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐν τῇ τῶν στρατιωτῶν τάξει διέτριβον, ἄρ' ὑμῖν δοκοῦσι μικροὶ καὶ οἱ τυχόντες φόβοι τότε τὴν
 38 πόλιν κατασχεῖν; ἐν οἷς Λεωκράτης οὐτοσί καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς πόλεως ἀποδράς ἔσχετο, καὶ τὰ χρήματα τὰ ὑπάρχοντα ἐξεκόμισε, καὶ <τὰ> ἱερὰ τὰ πατρῶα μετεπέμψατο,

καὶ εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἤλθεν, ὥστε κατὰ τὴν τοῦ-
του προαίρεσιν ἔρημοι μὲν <ἄν> ἦσαν οἱ νεῶ, ἔρημοι
δ' αἱ φυλακαὶ τῶν τειχῶν, ἐξελέλειπτο δ' ἡ πόλις καὶ
ἡ χώρα. καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ᾧ ἄνδρες 39
τίς οὐκ ἂν τὴν πόλιν ἠλέησεν, οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ
καὶ ξένος ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἐπιδεδημηκῶς;
τίς δ' ἦν οὕτως ἢ μισόδημος τότε ἢ μισαθῆναιος, ὅστις
ἂν ἄτακτον αὐτὸν ὑπέμεινε ἰδεῖν; ἠνίκα ἢ μὲν ἦτα
καὶ τὸ γεγονὸς πάθος ἀφτίως προσήγγελλτο, ὄρθῃ δ'
ἦν ἡ πόλις ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, αἱ δ' ἐλπίδες τῆς
σωτηρίας τῷ δήμῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντήκοντ' ἔτη γε-
γονόσι καθειστήκεισαν, ὄρθῃ δ' ἦν | ἐπὶ μὲν τῶν θυ- 40
ρῶν γυναϊκᾶς ἐλευθέρως, περιφόβους κατεπτηγυίας καὶ
πυνθανομένας, εἰ ζῶσιν, τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρός, τὰς δ'
ὑπὲρ πατρὸς, τὰς δ' ὑπὲρ ἀδελφῶν, ἀναξίως αὐτῶν
καὶ τῆς πόλεως ὀρωμένας, τῶν δ' ἀνδρῶν τοὺς τοῖς
σώμασιν ἀπειρηκότες καὶ ταῖς ἡλικίαις πρεσβυτέρους
καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ στρατεύεσθαι ἀφειμένους ἰδεῖν
ἦν καθ' ὅλην τὴν πόλιν τότε ἐπὶ γήρως ὀρθῷ περιφθει-
ρομένους, διπλᾶ θαλιμάτια ἐμπεπορημένους; πολλῶν 41
δὲ καὶ δεινῶν κατὰ τὴν πόλιν γιγνομένων, καὶ πάν-
των τῶν πολιτῶν τὰ μέγιστα ἠτυχηκότων, μάλιστα ἂν
τις ἤλγησεν καὶ ἐδάκρυσεν ἐπὶ ταῖς τῆς πόλεως συμ-
φοραῖς, ἠνίχ' ὄρθῃ ἦν τὸν δῆμον ψηφισάμενον τοὺς
μὲν δούλους ἐλευθέρους, τοὺς δὲ ξένους Ἀθηναίους,
τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους· ὅς πρότερον ἐπὶ τῷ αὐ-
τόχθων εἶναι καὶ ἐλεύθερος ἐσεμνύετο. τοσαύτη δ' 42
ἡ πόλις ἐκέχρητο μεταβολῇ, ὥστε πρότερον μὲν ὑπὲρ
τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἐν
δὲ τοῖς τότε χρόνοις ἀγαπᾶν, εἰάν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν
σωτηρίας ἀσφαλῶς δύνηται <δια>κινδυνεύσαι, καὶ πρό-

Καλός γ' ὦ ἄνδρες καὶ ὅσιος ὁ ὄρκος. παρὰ τοῦτον τοίνυν ἅπαντα πεποιήκε Λεωκράτης. καίτοι πῶς ἂν ἄνθρωπος γένοιτο ἀνοσιώτερος, ἢ μᾶλλον προδοτικῆς τῆς πατρίδος; τίνα δ' ἂν τρόπον ὄπλα καταισχυρῶναι τις μᾶλλον, ἢ εἰ λαβεῖν μὴ θέλοι καὶ τοὺς πολέμους ἀμύνασθαι; πῶς δ' οὐ καὶ τὸν παραστάτην καὶ τὴν τάξιν λέλοιπεν ὁ μὴδὲ τάξει τὸ σῶμα παρασχών; 78 ποῦ δ' ὑπὲρ ὀσίων καὶ ἱερῶν ἤμυνεν ἂν ὁ μὴδένα κίνδυνον ὑπομείνας; τίνι δ' ἂν τὴν πατρίδα προῦδωκε μείζονι προδοσίᾳ; τὸ γὰρ τούτου μέρος ἐκλειμμένη τοῖς πολέμοις ὑποχείριός ἐστιν. εἶτα τοῦτον οὐκ ἀποκτενεῖτε τὸν ἀπάσαις ταῖς ἀδικίαις ἐνοχον ὄντα; τίνας οὖν τιμωρήσεσθε; τοὺς ἔν τι τούτων ἡμαρτηκότας; ῥάδιον ἔσται παρ' ὑμῖν ἄρα μεγάλα ἀδικεῖν, εἰ φανείσθε ἐπὶ τοῖς μικροῖς μᾶλλον ὀργιζόμενοι.

79
cap. 19.

Καὶ μὴν ὦ ἄνδρες καὶ τοῦθ' ὑμᾶς δεῖ μαθεῖν, ὅτι τὸ συνέχον τὴν δημοκρατίαν ὄρκος ἔστί. τρία γὰρ ἔστιν ἐξ ὧν ἡ πολιτεία συνέστηκεν, ὁ ἄρχων, ὁ δικαστής, ὁ ἰδιώτης. τούτων τοίνυν ἕκαστος ταύτην πίστιν δίδωσιν, εἰκότως· τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους πολλοὶ ἤδη ἐξαπατήσαντες καὶ διαλαθόντες οὐ μόνον τῶν παρόντων κινδύνων ἀπελύθησαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἀθροῖ τῶν ἀδικημάτων τούτων εἰσί· τοὺς δὲ θεοὺς οὐτ' ἂν ἐπιορκήσας τις λάθοι, οὐτ' ἂν ἐκφύγοι τὴν ἀπ' αὐτῶν τιμωρίαν, ἀλλ' εἰ μὴ αὐτός, οἱ παῖδες γε καὶ τὸ γένος ἅπαν [τὸ τοῦ ἐπιορκήσαντος] μεγάλοις 80 ἀτυχήμασι περιπίπτει. διόπερ ὦ ἄνδρες δικασταὶ ταύτην πίστιν ἔδοσαν αὐτοῖς ἐν Πλαταιαῖς πάντες οἱ Ἕλληνες, ὅτ' ἔμελλον παραταξάμενοι μάχεσθαι πρὸς τὴν Ξέρξου δύναμιν, οὐ παρ' αὐτῶν εὐρόντες, ἀλλὰ μιμησάμενοι τὸν παρ' ὑμῖν εἰδισμένον ὄρκον. ἦν

ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι· καὶ γὰρ παλαιῶν ὄντων τῶν τότε πεπραγμένων ὅμως ἵχνος ἔστιν ἐν τοῖς γεγραμμένοις ἰδεῖν τῆς ἐκείνων | ἀρετῆς. Καὶ μοι ἀναγίνωσκε αὐτόν.

ΟΡΚΟΣ. Οὐ ποιήσομαι περὶ πλείονος τὸ ζῆν τῆς 81
ἐλευθερίας, οὐδ' ἐγκαταλείψω τοὺς ἡγεμόνας οὔτε ζῶντας οὔτε ἀποθανόντας, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας τῶν συμμάχων ἅπαντας θάψω. καὶ κρατήσας τῶ πολέμῳ τοὺς βαρβάρους, τῶν μὲν μαχασαμένων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος πόλεων οὐδεμίαν ἀνάστατον ποιήσω, τὰς δὲ τὰ τοῦ βαρβάρου προελομένας ἀπάσας δεκατεύσω. καὶ τῶν ἱερῶν τῶν ἐμπροσθέντων καὶ καταβληθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων οὐδὲν ἀνοικοδομήσω παντάπασιν, ἀλλ' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἕασω καταλείπεσθαι τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεβείας.

Οὕτω τοίνυν ὧ ἄνδρες σφόδρα ἐνέμειναν [ἐν] τούτῳ 82
πάντες, ὥστε καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν μεθ' ἑαυτῶν ἔσχον βοηθόν, καὶ πάντων <τῶν> Ἑλλήνων ἀνδρῶν ἀγαθῶν γενομένων πρὸς τὸν κίνδυνον, μάλιστα ἢ πόλις ὑμῶν εὐδοκίμησεν. ὃ καὶ πάντων ἂν εἴη δεινότατον, τοὺς μὲν προγόνους ὑμῶν ἀποθνήσκειν τολμᾶν ὥστε μὴ τὴν πόλιν ἀδοξεῖν, ὑμᾶς δὲ μὴ κολάζειν τοὺς καταισχύναντας αὐτήν, ἀλλὰ περιορᾶν τὴν κοινὴν καὶ μετὰ πολλῶν πόνων συνειλεγμένην εὐκλειαν, ταύτην διὰ τὴν τῶν τοιούτων ἀνδρῶν πονηρίαν καταλυομένην.✱

Καίτοι ὧ ἄνδρες μόνοις ὑμῖν τῶν Ἑλλήνων οὐκ 83
ἔστιν οὐδὲν τούτων περιδεῖν. βούλομαι δὲ μικρὰ τῶν παλαιῶν ὑμῖν διελθεῖν, οἷς παραδείγμασι χρώμενοι καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων βέλτιον βουλευέσθε. τοῦτο γὰρ ἔχει μέγιστον ἢ πόλις ὑμῶν ἀγαθόν, ὅτι τῶν καλῶν ἔργων παράδειγμα τοῖς Ἑλλησι γέγονεν· cap. 20.

ὅσον γὰρ τῷ χρόνῳ πασῶν ἐστὶν ἀρχαιοτάτῃ, τοσοῦ-
 τον οἱ πρόγονοι [ἡμῶν] τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀρετῇ
 84 διενηνόχασιν. ἐπὶ Κόδρου γὰρ βασιλεύοντος Πελο-
 πουνησίους γενομένης ἀφορίας κατὰ τὴν χώραν αὐτῶν
 ἔδοξε στρατεῦειν ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν, καὶ ἡμῶν τοὺς
 προγόνους ἐξαναστήσαντας κατανείμασθαι τὴν χώραν.
 καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δελφοὺς ἀποστείλαντες τὸν θεὸν
 ἐπηρώτων, εἰ λήψονται τὰς Ἀθήνας· ἀνελόντος δ'
 αὐτοῖς τοῦ θεοῦ, διότι τὴν πόλιν αἰρήσουσιν ἂν μὴ
 τὸν βασιλέα τὸν Ἀθηναίων [Κόδρον] ἀποκτείνωσιν,
 85 ἐστράτευσεν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. Κλεόμαντις δὲ τῶν Δελ-
 φῶν τις, πυθόμενος τὸ χρηστήριον, δι' ἀπορρήτων
 ἐξήγγειλε τοῖς Ἀθηναίοις· οὕτως [οἱ πρόγονοι ἡμῶν]
 ὡς ἔοικε καὶ τοὺς ἔξωθεν ἀνθρώπους εὖνους ἔχοντες
 διετέλουν. ἐμβαλόντων δὲ τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν
 Ἀττικὴν, τί ποιοῦσιν [οἱ πρόγονοι ἡμῶν] ἄνδρες δικα-
 σταί; οὐ καταλιπόντες τὴν χώραν ὥσπερ Λεωκράτης
 ἔβη, οὐδ' ἔκδοτον τὴν θρεψαμένην καὶ τὰ ἱερὰ
 τοῖς πολεμίοις παρέδωκεν, ἀλλ' ὀλίγοι ὄντες κατακλη-
 σθέντες [ἐπολιορκοῦντο καὶ] διεκαρτέρουν εἰς τὴν πα-
 86 τριίδα. καὶ οὕτως ἦσαν [ᾧ] ἄνδρες γενναῖοι οἱ τότε
 βασιλεύοντες, ὥστε προηροῦντο ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς
 τῶν ἀρχομένων σωτηρίας μᾶλλον ἢ ζῶντες ἑτέραν με-
 ταλλάξαι τινα χώραν. φασὶν γοῦν τὸν Κόδρον παραγ-
 γείλαντα τοῖς Ἀθηναίοις, προσέχειν ὅταν τελευτήσῃ
 τὸν βίον, λαβόντα πτωχικὴν στολὴν ὅπως ἂν ἀπατήσῃ
 τοὺς πολεμίους, κατὰ τὰς πύλας ὑπεκδύντα φρύγανα
 συλλέγειν πρὸ τῆς πόλεως, προσελθόντων δ' αὐτῷ
 δυοῖν ἀνδρῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου καὶ τὰ κατὰ τὴν
 πόλιν πυνθανομένων, τὸν ἕτερον αὐτῶν ἀποκτείνειαι
 87 τῷ δρεπάνῳ παΐσαντα· τὸν δὲ περιλελειμμένον, παρο-

ξυνθέντα [τῷ Κόδρω] καὶ νομίσαντα πτωχὸν εἶναι, σπασάμενον τὸ ξίφος ἀποκτείνει τὸν Κόδρον. τούτων δὲ γενομένων οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κήρυκα πέμψαντες ἤξιον δοῦναι τὸν βασιλέα θάψαι, λέγοντες αὐτοῖς ἔκασαν τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τοῦτον μὲν ἀπέδωσαν, γνόντες δ' ὡς οὐκέτι δυνατὸν αὐτοῖς τὴν χώραν κατασχεῖν ἀπεχώρησαν. τῷ δὲ Κλεομάντει τῷ Δελφῷ ἡ πόλις αὐτῷ τε καὶ ἐκρόνοις ἐν πρυτανείῳ αἰδίου σίτησιν ἔδωσαν. ἄρα γ' ὁμοίως ἐφίλουν | 88 τὴν πατρίδα Λεωκράτει οἱ τότε βασιλεύοντες, οἳ γε προηροῦντο τοὺς πολεμίους ἐξαπατῶντες ἀποδυνήσκειν ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ τὴν ἰδίαν ψυχὴν ἀντὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀντικαταλλάττεσθαι; τοιγαροῦν μονώτατοι ἐπώνυμοι τῆς χώρας εἰσίν, ἰσοθέων τιμῶν τετυχηκότες, εἰκότως· ὑπὲρ ἧς γὰρ οὕτω σφόδρα ἐσπούδαζον, δικαίως ταύτης καὶ τεθνεώτες ἐκληρονόμουν. ἀλλὰ Λεω- 89 κράτης οὔτε ζῶν οὔτε τεθνεώς δικαίως ἂν αὐτῆς μετὰ σχοι, μονώτατος <δ'> ἂν προσηκόντως ἐξορισθεῖη τῆς χώρας, ἣν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ᾤχετο· οὐδὲ γὰρ καλὸν τὴν αὐτὴν καλύπτειν τοὺς τῇ ἀρετῇ διαφέροντας, καὶ τὸν κάκιστον πάντων ἀνθρώπων.

Καίτοι γ' ἐπεχείρησεν εἰπεῖν, ὃ καὶ νῦν ἴσως ἐρεῖ ⁹⁰ _{cap. 21.} πρὸς ὑμᾶς, ὡς οὐκ ἂν ποτε ὑπέμεινε τὸν ἀγῶνα τοῦτον συνειδὼς ἑαυτῷ τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένον· ὥσπερ οὐ πάντας καὶ τοὺς κλέπτοντας καὶ ἱεροσυλοῦντας τούτῳ τῷ τεκμηρίῳ χρωμένους. οὐ γὰρ τοῦ πράγματός ἐστι σημεῖον, ὡς οὐ πεποιήκασιν, ἀλλὰ τῆς ἀναυδείας ἦν ἔχουσιν· οὐ γὰρ τοῦτο δεῖ λέγειν, ἀλλ' ὡς οὐκ ἐξέπλευσεν, οὐδὲ τὴν πόλιν ἐγκατέλιπεν, οὐδ' ἐν Μεγάροις κατῴκησε· ταῦτά ἐστι τεκμήρια τοῦ πράγματος, ⁹¹ ἐπεὶ τό γ' ἔλθειν τοῦτον, οἶμαι θεῶν τινα αὐτὸν ἐπ'

αὐτὴν ἀγαγεῖν τὴν τιμωρίαν, ἵν' ἐπειδὴ τὸν εὐκλεῖα κίνδυνον ἔφυγε, τοῦ ἀκλεοῦς καὶ ἀδόξου θανάτου τύχοι, καὶ οὐς προὔδακε, τούτοις ὑποχείριον αὐτὸν καταστήσειεν. ἐτέρωθι μὲν γὰρ ἀτυγῶν οὐπω δῆλος, εἰ διὰ ταῦτα δίκην δίδωσιν· ἐνταῦθα δὲ παρ' οἷς προὔδακεν φανερός ἐστιν, ὅτι τῶν αὐτοῦ παρανομη-

92 μάτων ὑπέχει [ταύτην] τὴν τιμωρίαν. οἱ γὰρ θεοὶ οὐδὲν πρότερον [ποιούσιν], ἢ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν παράγουσι· καὶ μοι δοκοῦσιν τῶν ἀρχαίων τινὲς ποιητῶν ὥσπερ χρησμούς γραφάντες τοῖς ἐπιγιγνομένοις τάδε τὰ λαμβεῖα καταλιπεῖν·

ὅταν γὰρ ὄργη δαιμόνων βλάβητι τινά, ^{πρωτό}
 τοῦτ' αὐτὸ πρῶτον, ἔξαφαιρεῖται φρενῶν ^{πραγμα}
 τὸν νοῦν τὸν ἐσθλόν, εἰς δὲ τὴν χεῖρῳ τρέπει ^{ἴσιν}
 γνώμην, ἵν' εἰδῆ μηδὲν ὦν ἀμαρτάνει. ^{κυριεύει}

93 ^{cap. 22.} τίς γὰρ οὐ μέμνηται τῶν πρεσβυτέρων ἢ τῶν νεωτέρων οὐκ ἀκήκοε Καλλίστρατον, οὐ θάνατον ἢ πόλις κατέγνω, τοῦτον φυγόντα, καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀκούσαντα, ὅτι ἂν ἔλθῃ Ἀθήναζε τεύξεται τῶν νόμων, ἀφικόμενον καὶ ἐπὶ τὸν βωμὸν τῶν δώδεκα θεῶν καταφυγόντα, καὶ οὐδὲν ἤττον ὑπὸ τῆς πόλεως ἀποθανόντα; δικαίως· τὸ γὰρ τῶν νόμων τοῖς ἡδικηκόσι τυχεῖν τιμωρίας ἐστίν. ὁ δὲ γε θεὸς ὀρθῶς ἀπέδωκε τοῖς ἡδικημένοις κολάσαι τὸν αἴτιον· δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, εἰ ταῦτ' αἰμαῖα τοῖς εὐσεβέσι καὶ τοῖς κακούροισι φαίνοιτο.

94 Ἐγούμαι δ' ἔγωγ' ὧ ἄνδρες τὴν τῶν θεῶν ἐπιμέλειαν πάσας μὲν τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ἐπισκοπεῖν, μάλιστα δὲ τὴν περὶ τοὺς γονέας καὶ τοὺς τετελευτηκότας καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐσέβειαν, εἰκότως· παρ' ὧν γὰρ τὴν ἀρχὴν τοῦ ζῆν εἰλήφραμεν καὶ πλεῖστα

ἀγαθὰ πεπόνθαμεν, εἰς τούτους μὴ ὅτι ἀμαρτεῖν, ἀλλὰ μὴ εὐεργετοῦντας τὸν αὐτῶν βίον καταναλωσάσαι μέγιστον ἀσέβημά ἐστι. λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ (εἰ γὰρ ⁹⁵ καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἀρμόσει καὶ νῦν ἅπασιν τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι) ἐκ τῆς Ἀττικῆς ῥύακα πυρὸς γενέσθαι· τούτου δὲ ῥεῖν φασιν ἐπὶ <τε> τὴν ἄλλην χώραν, καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὀρμηθεῖν πρὸς φυγὴν, τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας, ἓνα δὲ τινὰ τῶν νεωτέρων, ὀρῶντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα [καὶ] οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν, ἀλλὰ ἐγκαταλαμβανόμενον, ἀράμενον φέρειν. φορτίου δ' οἶμαι προσγενομένου ⁹⁶ καὶ αὐτὸς ἐγκατελήφθη. ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον, ὅτι τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει. λέγεται γὰρ κύκλω | τὸν τόπον ἐκείνον περιρρηθῆναι τὸ πῦρ καὶ σωθῆναι τούτους μόνους, ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χῶρον· τούτους δὲ ταχεῖαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους καὶ τοὺς ἑαυτῶν γονέας ἐγκαταλιπόντας ἅπαντας ἀπολέσθαι. ὥστε καὶ ὑμᾶς δεῖν τὴν παρὰ <τῶν> θεῶν ⁹⁷ ἔχοντας μαρτυρίαν ὁμογνωμόνως τοῦτον κολάζειν, τὸν ἅπασιν τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν ἔνοχον ὄντα κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος. τοὺς μὲν γὰρ θεοὺς τὰς πατρίους τιμὰς ἀπεστέρησε, τοὺς δὲ γονέας τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε, τοὺς δὲ τετελευτημέτους τῶν νομίμων οὐκ εἶασε τυχεῖν.

Καίτοι σκέψασθε ὧ ἄνδρες· οὐ γὰρ ἀποστήσομαι ⁹⁸ τῶν παλαιῶν· ἐφ' οἷς γὰρ ἐκείνοι ποιοῦντες ἐφιλοτιμοῦντο, ταῦτα δικαίως ἂν ὑμεῖς ἀκούσαντες ἀποδέχοισθε. φασὶ γὰρ Εὐμόλπον τὸν Ποσειδῶνος καὶ Χιόνης μετὰ Θορακῶν ἐλθεῖν τῆς χώρας ταύτης ἀμφισβητοῦντα, τυχεῖν δὲ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους βασιλεύοντα

ἐκείνο δ' οὐ <τὸ> πλείστον ἐν κοινῷ μέρος,
 οὐκ ἔσθ' ἐκουσῆς τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἄτερ,
 45 προγόνων παλαιὰ θέσμι' <ὅσ>τις ἐκβαλεῖ
 οὐδ' ἀντ' ἐλάας χρυσέας τε Γοργόνος
 τρῳαίαν ὀρθὴν στᾶσαν ἐν πόλεως βάρθοις
 Εὐμόλοπος οὐδὲ Θορῆξ ἀναστέφει λεῶς
 στεφάνοισι, Παλλὰς δ' οὐδαμοῦ τιμῆσεται.
 50 χρῆσθ', ὧ πολῖται, τοῖς ἐμοῖς λοχεύμασιν,
 σφῆξεσθε, νικᾶτ'· ἀντὶ γὰρ ψυχῆς μιᾶς
 οὐκ ἔσθ' ὅπως ὑμῖν ἐγὼ οὐ σώσω πόλιν.
 ὦ πατρίς, εἶθε πάντες οἱ ναίουσί σε
 οὕτω φιλοῖεν ὡς ἐγώ· καὶ ῥαδίως
 55 οἰκοῖμεν ἄν σε, κοῦδὲν ἄν πάσχοις κακόν.

101
cap. 25.

Ταῦτα ὦ ἄνδρες τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐπαίδευε.
 φύσει γὰρ οὐσῶν φιλοτέκνων πασῶν τῶν γυναικῶν,
 ταύτην ἐποίησε τὴν πατρίδα μᾶλλον τῶν παιδῶν φι-
 λουσαν, ἐνδεικνύμενος ὅτι εἶπερ αἱ γυναῖκες τοῦτο
 τολμήσουσι ποιεῖν, τοὺς γ' ἄνδρας ἀνυπέρβλητόν τινα
 δεῖ τὴν εὐνοίαν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἔχειν, καὶ μὴ φεύ-
 γειν αὐτὴν ἐγκαταλιπόντας, μηδὲ καταισχύνειν πρὸς
 ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, ὡσπερ Λεωκράτης.

102
cap. 26.

Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τῶν Ὀμήρου παρασχέσθαι
 ἐπῶν. οὕτω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπονδαῖον
 εἶναι ποιητὴν, ὥστε νόμον ἔθεντο καθ' ἐκάστην πεντε-
 τηρίδα τῶν Παναθηναίων μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν
 ῥαψωδεῖσθαι τὰ ἔπη, ἐπίδειξιν ποιούμενοι πρὸς τοὺς
 Ἕλληνας, ὅτι τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων προηροῦντο.
 εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ νόμοι διὰ τὴν συντομίαν οὐ δι-
 δάσκουσιν, ἀλλ' ἐπιτάττουσιν ἢ δεῖ ποιεῖν, οἱ δὲ ποιη-
 ται μιμούμενοι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τὰ κάλλιστα
 τῶν ἔργων | ἐκλεξάμενοι, μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως

τοὺς ἀνθρώπους συμπεΐθουσιν. Ἐκτὼρ γὰρ τοῖς Τρωσὶ 10:
 παρακελευόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος τάδ' εἰρηκεν·

ἀλλὰ μάχεσθ' ἐπὶ νησὶ διαμπερές. ὃς δέ κεν ὕμειω
 βλήμενος ἢ τυπεὶς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπῃ,
 τεθνᾶτω. οὐ οἱ ἀεικὲς ἀμνομένω περὶ πάτρης
 τεθνάμεν· ἀλλ' ἄλογός τε σόη καὶ νήπια τέκνα,
 καὶ κλῆρος καὶ οἶκος ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοὶ
 οἴχωνται σὺν νησὶ φίλην ἐς πατρίδα γαίαν.

Τούτων τῶν ἐπῶν ἀκούοντες ὧ ἄνδρες οἱ πρόγονοι ^{10:}
 [ὑμῶν], καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ζηλοῦντες, οὕτως ^{cap.}
 ἔσχον πρὸς ἀρετὴν, ὥστ' οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὐτῶν
 πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πάσης <τῆς> Ἑλλάδος ὡς κοινῆς
 <πατρίδος> ἤθελον ἀποθνήσκειν. οἱ γοῦν [ἐν] Μαγα-
 θῶνι παραταξάμενοι τοῖς βαρβάροις τὸν ἐξ ἀπάσης
 τῆς Ἀσίας στόλον ἐκράτησαν, τοῖς ἰδίους κινδύνοις
 κοινὴν ἄδειαν ἅπασιν τοῖς Ἑλλησι κτάμενοι, οὐκ ἐπὶ
 τῇ δόξῃ μέγα φρονοῦντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ταύτης ἄξια
 πράττειν, τῶν μὲν Ἑλλήνων προστάτας, τῶν δὲ βαρ-
 βάρων δεσπότας ἑαυτοὺς καθιστάντες· οὐ γὰρ λόγῳ
 τὴν ἀρετὴν ἐπετήδευον, ἀλλ' ἔργῳ πᾶσιν ἐνεδείκνυντο.
 τοιγαροῦν οὕτως ἦσαν ἄνδρες σπουδαῖοι καὶ κοινῇ ¹¹
 καὶ ἰδίᾳ οἱ τότε τὴν πόλιν οἰκοῦντες, ὥστε τοῖς ἀν- ^{cap.}
 δρειοτάτοις Λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς ἐμπροσθεν χρόνοις
 πολεμοῦσι πρὸς Μεσσηνίους ἀνείλεν ὁ θεός, παρ'
 ἡμῶν ἡγεμόνα λαβεῖν καὶ νικήσειν τοὺς ἐναντίους.
 καίτοι εἰ τοῖν ἀφ' Ἡρακλέους γεγεννημένοι, οἱ αἰεὶ
 βασιλεύουσιν ἐν Σπάρτῃ, τοὺς παρ' ἡμῶν ἡγεμόνας
 ἀμείνους ὁ θεὸς ἔκρινε, πῶς οὐκ ἀνυπέβλητον χρὴ
 τὴν ἐκείνων ἀρετὴν νομίζειν; τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν ¹⁰
 Ἑλλήνων, ὅτι Τυρταῖον στρατηγὸν ἔλαβον παρὰ τῆς
 πόλεως, μεθ' οὗ καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτησαν, καὶ

τὴν περὶ τοὺς νέους ἐπιμέλειαν συνετάξαντο, οὐ μόνον
 εἰς τὸν παρόντα κίνδυνον, ἀλλ' εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα
 βουλευσάμενοι καλῶς. κατέλιπεν γὰρ αὐτοῖς ἐλεγεία
 ποιήσας, ἧν ἀκούοντες παιδεύονται πρὸς ἀνδρείαν
 107 καὶ περὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς οὐδένα λόγον ἔχοντες,
 περὶ τοῦτον οὕτω σφόδρα ἐσπουδάκασιν, ὥστε νόμον
 ἔθεντο, ὅταν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐξεστρατευμένοι ᾖσι, κα-
 λεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως σκηπὴν ἀκουσομένους τῶν
 Τυρταίου ποιημάτων ἅπαντας, νομίζοντες οὕτως ἂν
 αὐτοὺς μάλιστα πρὸ τῆς πατρίδος ἐθέλειν ἀποθνή-
 σκειν. χρήσιμον δ' ἐστὶ καὶ τούτων ἀκοῦσαι τῶν ἐλε-
 γείων, ἵν' ἐπίστησθε οἷα ποιοῦντες εὐδοκίμουν παρ'
 ἐκείνοις.

τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐνὶ προμάχοισι πεσόντα
 ἄνδρ' ἀγαθόν, περὶ ἧ πατρίδι μαρναμένον.
 ἦν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πίονας ἀγροῦς
 πτωχεύειν πάντων ἔστ' ἀνηρότατον,
 5 πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ γέροντι
 παισὶ τε σὺν μικροῖς κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ.
 ἐχθρὸς μὲν γὰρ τοῖσι μετέσσεται, οὓς κεν ἵκηται
 χρημοσύνη τ' εἰκῶν καὶ στυγερῆ πενίη,
 αἰσχύνει δὲ γένος, κατὰ δ' ἀγλαὴν εἶδος ἐλέγχει,
 10 πᾶσα δ' ἀτιμίη καὶ κακότης ἔπεται.
 εἰ δ' οὕτως ἄνδρὸς τοι ἀλωμένου οὐδεμὶ ἔρη
 γίνυται οὐτ' αἰδῶς οὐτ' ὀπίσω γένεος,
 θυμῷ γῆς περὶ τῆσδε μαχώμεθα, καὶ περὶ παίδων
 θνήσκωμεν ψυχῶν μηκέτι φειδόμενοι.
 15 | ᾧ νέοι, ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,
 μηδὲ φυγῆς αἰσχρῆς ἄρχετε μηδὲ φόβον,
 ἀλλὰ μέγαν ποιεῖσθε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θυμόν,
 μηδὲ φιλοψυχεῖτ' ἀνδράσι μαρναμένοι·

τοὺς δὲ παλαιότερους, ὧν οὐκέτι γούνατ' ἐλαφρά,
 μὴ καταλείποντες φεύγετε, τοὺς γεραίους. 20
 αἰσχρὸν γὰρ δὴ τοῦτο, μετὰ προμάχοισι πεσόντα
 κείσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα παλαιότερον,
 ἤδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολιδόν τε γένειον,
 θυμὸν ἀποπνεύουτ' ἔλκιμον ἐν κοίῃ,
 αἱματόεντ' αἰδοῖα φίλησ' ἐν χερσὶν ἔχοντα 25
 (αἰσχρὰ τὰ γ' ὀφθαλμοῖς καὶ νεμεσητὸν ἰδεῖν)
 καὶ χροὰ γυμνωθέντα. νέοισι δὲ πάντ' ἐποίκειν,
 ὄφρ' ἐρατῆς ἤβης ἀγλαὸν ἄνθος ἔχη·
 ἀνδράσι μὲν θηητὸς ἰδεῖν, ἐρατὸς δὲ γυναιξίν
 ζωὸς ἑών, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσών. 30
 ἀλλὰ τις εὖ διαβάς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν
 στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὁδοῦσι δακάν.

Καλὰ γ' ὧ ἄνδρες καὶ χρήσιμα τοῖς βουλομένοις προσ- 108
ἔχειν. οὕτω τοίνυν εἶχον πρὸς ἀνδρείαν οἱ τούτων
 ἀκούοντες, ὥστε πρὸς τὴν πόλιν ἡμῶν περὶ τῆς ἡγε-
 μονίας ἀμφισβητεῖν, εἰκότως· τὰ γὰρ κάλλιστα τῶν
 ἔργων ἀμφοτέροις ἦν κατειργασμένα. οἱ μὲν γὰρ πρό-
 γονοὶ τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, οἱ πρῶτοι τῆς Ἀττι-
 κῆς ἐπέβησαν, καὶ καταφανῆ ἐποίησαν τὴν ἀνδρείαν
 τοῦ πλούτου καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περιγιγνο-
 μένην· Λακεδαιμόνιοι δ' ἐν Θερμοπύλαις παραταξά-
 μενοι, ταῖς μὲν τύχαις οὐχ ὁμοίαις ἐχρήσαντο, τῇ δ'
 ἀνδρείαᾷ πολλὴ πάντων διήνεγκαν. τοιγαροῦν ἐπὶ τοῖς 109
 ἡρώϊοις μαρτύρια ἔστιν ἰδεῖν τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ἀναγε-
 γραμμένα ἀληθῆ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, ἐκεί-
 νοις μὲν·

ὧ ξεῖν', ἄγγελον Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
 κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις,
 τοῖς δ' ὑμετέροις προγόνοις·

Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶν
χρυσόφορον Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.

110
cap. 29.

Ταῦτα ᾧ <ἄνδρες> Ἀθηναῖοι καὶ μνημονεύεσθαι καλά, καὶ τοῖς πράξασιν ἔπαινος, καὶ τῇ πόλει δόξα ἀείμνηστος. ἀλλ' οὐχ ὁ Λεωκράτης πεποίηκεν, ἀλλ' ἐκὼν τὴν ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος συνηθροισμένην τῇ πόλει δόξαν κατήσχυεν. ἐὰν μὲν οὖν αὐτὸν ἀποκτείνητε, δόξετε πᾶσιν τοῖς Ἑλλήσι καὶ ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων μισεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ τοὺς προγόνους τῆς παλαιᾶς δόξης ἀποστερήσετε, καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας μεγάλα βλάψετε. οἱ γὰρ ἐκείνους μὴ θαναμάζοντες τοῦτον πειράσσονται μιμεῖσθαι, νομίζοντες ἐκεῖνα μὲν παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐδοκίμειν, παρ' ὑμῖν δ' ἀναίδειαν καὶ προδοσίαν καὶ δειλίαν κεκρίσθαι κάλλιστον.

111
cap. 30.

Εἰ <δὲ> μὴ δύνασθε ὑπ' ἐμοῦ διδαχθῆναι, ὃν τρόπον δεῖ πρὸς τοὺς τοιοῦτους ἔχειν, σκέψασθε ἐκείνους τίνα τρόπον ἐλάβανον παρ' αὐτῶν τὴν τιμωρίαν· ὥσπερ γὰρ τὰ καλά τῶν ἔργων ἠπίσταντο ἐπιτηδεύειν, οὕτω καὶ τὰ πονηρὰ προηροῦντο κολάζειν. ἐκείνοι γὰρ ᾧ ἄνδρες θεωρήσατε ὡς ὠργίζοντο τοῖς προδόταις, καὶ κοινούς ἐχθρούς ἐνόμιζον εἶναι τῆς πόλεως. Φρυνίχου γὰρ | ἀποσφαγέντος νύκτωρ παρὰ τὴν κρήνην τὴν ἐν τοῖς οἰσύοις ὑπὸ Ἀπολλοδώρου καὶ Θρασυβούλου, καὶ τούτων ληφθέντων καὶ εἰς τὸ δεσμοκτήριον ἀποτεθέντων ὑπὸ τῶν τοῦ Φρυνίχου φίλων, αἰσθόμενος ὁ δῆμος τὸ γεγονός τούς τε εἰρχθέντας ἐξήγαγε, καὶ βασάνων γενομένων τὸ πρᾶγμα ἀνέκρινε, καὶ ζητῶν εὔρε τὸν μὲν Φρυνίχον προδιδόντα τὴν πόλιν, τοὺς δ' ἀποκτείναντας αὐτὸν ἀδίκως εἰρχθέντας· καὶ ψηφίζεται ὁ δῆμος Κριτίου εἰπόντος, τὸν μὲν νεκρὸν κρίνειν προδοσίας, κἂν δόξῃ προδότης ὢν ἐν τῇ χώρᾳ τεθά-

φθαι, τὰ γε ὅστᾳ αὐτοῦ ἀνορούξαι καὶ ἐξορίσαι ἔξω
 τῆς Ἀττικῆς, ὅπως ἂν μὴ κέηται ἐν τῇ χώρᾳ μηδὲ τὰ
 ὅστᾳ τοῦ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν προδιδόντος. ἐψη- 114
 φίσαντο δὲ καὶ ἐὰν ἀπολογῶνται τινες ὑπὲρ τοῦ τετε-
 λευτηκότος, ἐὰν ἀλφ̄ [ὁ τεθνηκώς], ἐνόχους εἶναι καὶ
 τούτους τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίαις· οὕτως οὐδὲ βοηθεῖν
 τοῖς τοὺς ἄλλους ἐγκαταλείπουσιν ἡγοῦντο δίκαιον
 εἶναι, ἀλλ' ὁμοίως ἂν προδοῦναι τὴν πόλιν καὶ τὸν
 διασφύζοντα τὸν προδότην. τοιγαροῦν οὕτω μισοῦντες
 τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ τὰ τοιαῦτα κατ' αὐτῶν ψηφίζό-
 μενοι, ἀσφαλῶς ἐκ τῶν κινδύνων ἀπηλλάττοντο. Δαβὲ
 δ' αὐτοῖς τὸ ψήφισμα γραμματεῦ, καὶ ἀνάγνωθι.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἀκούετε ᾧ ἄνδρες τούτου τοῦ ψηφίσματος. ἔπειτα 115
 ἐκεῖνοι μὲν τὰ τοῦ προδότου ὅστᾳ ἀνορούξαντες ἐκ τῆς
 Ἀττικῆς ἐξώρισαν, καὶ τοὺς ἀπολογουμένους ὑπὲρ αὐ-
 τοῦ Ἀρίσταρχον καὶ Ἀλεξικλέα ἀπέκτειναν καὶ οὐδ'
 ἐν τῇ χώρᾳ ταφῆναι ἐπέτρεψαν· ὑμεῖς δ' αὐτὸ τὸ σῶμα
 τὸ προδεδωκὸς τὴν πόλιν ζῶν καὶ ὑποχείριον ἔχοντες
 τῇ ψήφῳ, ἀτιμώρητον ἔασετε; καὶ τοσοῦτόν γ' ἔσεσθε 116
 τῶν προγόνων χεῖρους, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τοὺς λόγῳ μό-
 νον τῷ προδότῃ βοηθήσαντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις
 μετῆλθον, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὸν
 δῆμον ἐγκαταλιπόντα ὡς οὐδὲν ἀδικοῦντα ἀφήσετε;
 μὴ δῆτα ᾧ ἄνδρες δικασταί· ἕμῖν οὔτε πάτριον, ἀνα-
 ξίως ὑμῶν αὐτῶν ψηφίζεσθαι. καὶ γὰρ εἰ μὲν ἐν τι
 τοιοῦτον γεγονός ἦν ψήφισμα, εἶχεν ἂν τις εἰπεῖν ὡς
 δι' ὀργὴν μᾶλλον ἢ δι' ἀλήθειαν ἐποιήσαντο· ὅταν
 δὲ παρὰ πάντων ὁμοίως εἰληφότες ᾧσι τὴν αὐτὴν τι-
 μωρίαν, πῶς οὐκ εὐδηλον ὅτι φύσει πᾶσι τοῖς τοιού-

- 117 τοις ἔργοις ἐπολέμουν; Ἰππαρχον γὰρ τὸν Χάρμου, οὐχ ὑπομείναντα τὴν περὶ τῆς προδοσίας ἐν τῷ δήμῳ κρίσιν, ἀλλ' ἔρημον τὸν ἀγῶνα ἐάσαντα, θανάτῳ τοῦτον ζημιώσαντες, ἐπειδὴ τῆς ἀδικίας οὐκ ἔλαβον τὸ σῶμα ὄμηρον, τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐξ ἀκροπόλεως καθελόντες καὶ συγχωνεύσαντες καὶ ποιήσαντες στήλην, ἐψηφίσαντο εἰς ταύτην ἀναγράφειν τοὺς ἀλειτηρίους καὶ τοὺς προδότας· καὶ αὐτὸς ὁ Ἰππαρχος ἐν ταύτῃ τῇ στήλῃ ἀναγράφεται, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ προδοταί.
- 118 Καί μοι λαβὲ πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ ἡ εἰκὼν [τοῦ Ἰπάρχου τοῦ προδότου] ἐξ ἀκροπόλεως καθηρέθη, ἔπειτα τῆς στήλης τὸ ὑπόγραμμα, καὶ τοὺς ὕστερον προσαναγραφέντας προδότας εἰς ταύτην τὴν στήλην, καὶ ἀναγίνωσκε γραμματεῦ.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΚΑΙ ΤΠΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΣΤΗΛΗΣ.

- 119 Τί δοκοῦσιν ὑμῖν ᾧ ἄνδρες; ἄρά γ' ὁμοίως ὑμῖν περὶ τῶν ἀδικούντων γινώσκειν, καὶ οὐκ, ἐπειδὴ καὶ τὸ σῶμα οὐκ ἐδύνατο ὑποχείριον τοῦ προδότου λαβεῖν, τὸ μνημεῖον [τοῦ προδότου] ἀνελόντες ταῖς ἐνδεχομέναις τιμωρίαις κολάσαι; οὐχ ὅπως τὸν χαλκοῦν ἀνδριάντα συγχωνεύσειαν, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐπιγιγνομένοις παράδειγμα εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ὡς εἶχον πρὸς τοὺς προδότας καταλίποιεν.
- 120 Λαβὲ δ' αὐτοῖς καὶ τὸ ἕτερον ψήφισμα <τὸ> περὶ τῶν εἰς Λακεδαιμονίῳν ἐπολιορκεῖτο, ὅπως εἰδῶσιν ὅτι περὶ τῶν προδοτῶν οἱ πρόγονοι ὁμοίως καὶ ἀκολούθους ἀλλήλαις τὰς τιμωρίας ἐποιούντο. ἀναγίνωσκε γραμματεῦ.

ἀγαθὰ πεπόνθαμεν, εἰς τούτους μὴ ὅτι ἀμαρτεῖν, ἀλλὰ μὴ εὐεργετοῦντας τὸν αὐτῶν βίον καταναλῶσαι μέγιστον ἀσέβημά ἐστι. λέγεται γοῦν ἐν Σικελίᾳ (εἰ γὰρ ⁹⁵ καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἀρμόσει καὶ νῦν ἅπασιν τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι) ἐκ τῆς Αἴτνης θύακα πυρὸς γενέσθαι· τοῦτον δὲ φεῖν φασιν ἐπὶ <τε> τὴν ἄλλην χώραν, καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὀρμηῆσαι πρὸς φυγήν, τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας, ἓνα δὲ τινὰ τῶν νεωτέρων, ὄρωντα τὸν πατέρα πρεσβύτερον ὄντα [καὶ] οὐχὶ δυνάμενον ἀποχωρεῖν, ἀλλὰ ἐγκαταλαμβάνομενον, ἀράμενον φέρειν. φορτίου δ' οἶμαι προσγενομένου ⁹⁶ καὶ αὐτὸς ἐγκατελήφθη. ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον, ὅτι τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει. λέγεται γὰρ κύκλω | τὸν τόπον ἐκεῖνον περιρρηῆναι τὸ πῦρ καὶ σωθῆναι τούτους μόνους, ἀπ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χῶρον· τούτους δὲ ταχέϊαν τὴν ἀποχώρησιν ποιησαμένους καὶ τοὺς ἑαυτῶν γουέας ἐγκαταλιπόντας ἅπαντας ἀπολέσθαι. ὥστε καὶ ὑμᾶς δεῖν τὴν παρὰ <τῶν> θεῶν ⁹⁷ ἔχοντας μαρτυρίαν ὁμογνωμόνως τοῦτον κολάζειν, τὸν ἅπασιν τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν ἔνοχον ὄντα κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος. τοὺς μὲν γὰρ θεοὺς τὰς πατρίους τιμὰς ἀπεστέρησε, τοὺς δὲ γουέας τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε, τοὺς δὲ τετελευτηκότας τῶν νομίμων οὐκ εἴασε τυχεῖν.

Καίτοι σκέψασθε ὧ ἄνδρες· οὐ γὰρ ἀποστησομαι ⁹⁸ τῶν παλαιῶν· ἐφ' οἷς γὰρ ἐκεῖνοι ποιοῦντες ἐφιλοτιμοῦντο, ταῦτα δικαίως ἂν ὑμεῖς ἀκούσαντες ἀποδέχοισθε. φασὶ γὰρ Εὐμόλπον τὸν Ποσειδῶνος καὶ Χιόνης μετὰ Θορακῶν ἐλθεῖν τῆς χώρας ταύτης ἀμφισβητοῦντα, τυχεῖν δὲ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους βασιλεύοντα

δε ὑπὲρ τῆς δόξης ἐκείνοι τοὺς αἰτίους οὕτως ἐτιμω-
 ροῦντο, τί ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος προσήκει ποιεῖν;
 124 Ἰκανὰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα τὴν τῶν προγόνων γνῶ-
 ναι διάνοιαν, ὡς εἶχον πρὸς τοὺς παρανομοῦντας εἰς
 τὴν πόλιν· οὐ μὴν ἄλλ' ἐτι βούλομαι τῆς στήλης ἀκοῦ-
 σαι ὑμᾶς τῆς ἐν τῷ βουλευτηρίῳ περὶ τῶν προδοτῶν
 καὶ τῶν τὸν δῆμον καταλύοντων· τὸ γὰρ μετὰ πολλῶν
 παραδειγμάτων διδάσκειν ἑαδίαν ὑμῖν τὴν κρίσιν κα-
 θίστησι. μετὰ γὰρ τοὺς τριάκοντα οἱ πατέρες ὑμῶν,
 πεπονθότες ὑπὸ τῶν πολιτῶν, οἷα οὐδεὶς πώποτε τῶν
 Ἑλλήνων ἠξίωσε, καὶ μόλις εἰς τὴν ἑαυτῶν κατεληλυ-
 θότες, ἀπάσας τὰς ὁδοὺς τῶν ἀδικημάτων ἐνέφραξαν,
 πεπειραμένοι καὶ εἰδότες τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐφόδους
 125 τῶν τὸν δῆμον προδιδόντων. ἐψηφίσαντο γὰρ καὶ ἔμο-
 σαν, ἕαν τις τυραννίδι ἐπιτιθῆται, ἢ τὴν πόλιν προ-
 διδῶ, ἢ τὸν δῆμον καταλύῃ, τὸν αἰσθανόμενον καθαρ-
 ρὸν εἶναι ἀποκτείναντα, καὶ κρεῖττον ἔδοξεν αὐτοῖς
 τοὺς τὴν αἰτίαν ἔχοντας τεθνάναι μᾶλλον ἢ πειραθέν-
 τας μετὰ ἀληθείας αὐτοὺς δουλεύειν· ἀρχὴν γὰρ οὕτως
 ᾤοντο δεῖν ζῆν τοὺς πολίτας, ὥστε μηδ' εἰς ὑποψίαν
 ἔλθειν μηδένα τούτων τῶν ἀδικημάτων. Καί μοι λαβὲ
 τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

126 Ταῦτα ὧ ἄνδρες ἔγραψαν εἰς τὴν στήλην, καὶ
 ταύτην ἔστησαν εἰς τὸ βουλευτήριον, ὑπόμνημα τοῖς
 καθ' ἐκάστην ἡμέραν συνιοῦσι καὶ βουλευομένοις ὑπὲρ
 τῆς πατρίδος, ὡς δεῖ πρὸς τοὺς τοιοῦτους ἔχειν. καὶ
 διὰ τοῦτο ἔν τις αἰσθῆται μόνον μέλλοντας αὐτοὺς
 τούτων τι ποιεῖν, ἀποκτενεῖν συνάμοσαν, εἰκότως.
 τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἀδικημάτων ὑστέρως δεῖ τετάχθαι
 τὰς τιμωρίας, προδοσίας δὲ καὶ δῆμου καταλύσεως

προτέρας. εἰ γὰρ προήσεσθε τοῦτον τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ μέλλουσιν ἐκεῖνοι κατὰ τῆς πατρίδος φασλὸν τι πράττειν, οὐκ ἔστιν ὑμῖν μετὰ ταῦτα, δίκην παρ' αὐτῶν ἀδικούντων λαβεῖν· κρείττους γὰρ ἤδη γίνονται τῆς παρὰ τῶν ἀδικουμένων τιμωρίας.

Ἐνθυμείσθε τοίνυν ὧ ἄνδρες τῆς προνοίας ταύτης καὶ τῶν ἔργων ἀξίως, καὶ μὴ ἐπιλανθάνεσθε ἐν τῇ ψήφῳ, οἷων ἀνδρῶν ἔκγονοί ἐστε, ἀλλὰ παρακελεύεσθε ὑμῖν αὐτοῖς, ὅπως ὅμοια ἐκείνοις καὶ ἀκόλουθα ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ ἐψηφισμένοι ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἔξιτε. ὑπομνήματα δ' ἔχετε καὶ παραδείγματα τῆς ἐκείνων τιμωρίας τὰ ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀδικούντων ψηφίσμασιν ὠρισμένα· διομωμόκατε δ' ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ Δημοφάντου, κτενεῖν τὸν τὴν πατρίδα προδιδόντα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ χειρὶ καὶ ψήφῳ. μὴ γὰρ οἴεσθε τῶν μὲν οὐσιῶν, ἃς ἂν οἱ πρόγονοι καταλίπωσι, κληρονόμοι εἶναι, τῶν δ' ὄρκων καὶ τῆς πίστεως, ἣν δόντες οἱ πατέρες ὑμῶν ὄμηρον τοῖς θεοῖς τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πόλεως μετείχον, ταύτης δὲ μὴ κληρονομεῖν.

Ὁδὸ μόνον τοίνυν ἡ πόλις ὑμῶν οὕτως ἔσχεν πρὸς τοὺς προδιδόντας, ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμόνιοι. καὶ μὴ μοι ἀχθεσθῆτε ὧ ἄνδρες, εἰ πολλάκις μέμνημαι τῶν ἀνδρῶν τούτων· καλὸν γὰρ ἐστ' ἐκ πόλεως εὐνομουμένης περὶ τῶν δικαίων παραδείγματα λαμβάνειν, (ἵν') ἀσφαλέστερον ἕκαστος ὑμῶν τὴν δικαίαν καὶ τὴν εὖορκον ψήφον θῆται. Πανσανίαν γὰρ τὸν βασιλέα (τὸν) αὐτῶν προδιδόντα τῷ Πέρσῃ τὴν Ἑλλάδα λαβόντες, ἐπειδὴ καταφυγῶν ἐφθασεν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοῖου [λερόν], τὴν θύραν ἀποικοδομήσαντες, καὶ τὴν ὄροφὴν ἀποσκευάσαντες, καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύσαντες, οὐ

127
cap. 31.128
cap. 32.

ἐκείνο δ' οὐ <τὸ> πλείστον ἐν κοινῷ μέρος,
 οὐκ ἔσθ' ἐκούσης τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἄτερ,
 45 προγόνων παλαιὰ θέσμι' <ὄσ>τις ἐμβαλεῖ·
 οὐδ' ἀντ' ἐλάας χρυσέας τε Γοργόνος
 τρίαينαν ὀρθὴν στᾶσαν ἐν πόλεως βάθροις
 Ἐὐμολπος οὐδὲ Θρηξ ἀναστέφει λεῶς
 στεφάνοισι, Παλλὰς δ' οὐδαμοῦ τιμήσεται.
 50 χρῆσθ', ὦ πολῖται, τοῖς ἐμοῖς λοχεύμασιν,
 σφῆξεσθε, νικᾶτ'· ἀντὶ γὰρ ψυχῆς μιᾶς
 οὐκ ἔσθ' ὅπως ὑμῖν ἐγὼ οὐ σώσω πόλιν.
 ὦ πατρίς, εἶθε πάντες οἱ ναίουσί σε
 οὔτω φιλοῖεν ὡς ἐγώ· καὶ ῥαδίως
 55 οἰκοῖμεν ἄν σε, κοῦδὲν ἄν πάσχοις κακόν.

101
cap. 25.

Ταῦτα ὦ ἄνδρες τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐπαίδευε.
 φύσει γὰρ οὐσῶν φιλοτέκνων πασῶν τῶν γυναικῶν,
 ταύτην ἐποίησε τὴν πατρίδα μᾶλλον τῶν παιδῶν φι-
 λουῶσαν, ἐνδεικνύμενος ὅτι εἴπερ αἱ γυναῖκες τοῦτο
 τολμήσουσι ποιεῖν, τοὺς γ' ἄνδρας ἀνυπέρβλητόν τινα
 δεῖ τὴν εὐνοίαν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἔχειν, καὶ μὴ φεύ-
 γειν αὐτὴν ἐγκαταλιπόντας, μηδὲ καταισχύνειν πρὸς
 ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, ὥσπερ Λεωκράτης.

102
cap. 26.

Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τῶν Ὀμήρου παρασχέσθαι
 ἐπῶν. οὔτω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον
 εἶναι ποιητὴν, ὥστε νόμον ἔθεντο καθ' ἐκάστην πεντε-
 τηρίδα τῶν Παναθηναίων μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν
 ῥαψωδεῖσθαι τὰ ἔπη, ἐπίδειξιν ποιούμενοι πρὸς τοὺς
 Ἕλληνας, ὅτι τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων προηροῦντο.
 εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ νόμοι διὰ τὴν συντομίαν οὐ δι-
 δάσκουσιν, ἀλλ' ἐπιτάττουσιν ἃ δεῖ ποιεῖν, οἱ δὲ ποιη-
 ται μιμούμενοι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τὰ κάλλιστα
 τῶν ἔργων | ἐκλεξάμενοι, μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως

τοὺς ἀνθρώπους συμπεΐθουσιν. Ἐκτωρ γὰρ τοῖς Τρωσὶ 103
 παρακελευόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος τάδ' εἶρηκεν·

ἀλλὰ μάχεσθ' ἐπὶ νηυσὶ διαμπερές. ὃς δέ κεν ὕμῶν
 βλήμενος ἢ τυπεὶς θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπη,
 τεθνᾶτω. οὐ οἱ ἀεικὲς ἀμυνομένῳ περὶ πάτρης
 τεθνᾶμεν· ἀλλ' ἄλοχός τε σόη καὶ νήπια τέκνα,
 καὶ κλῆρος καὶ οἶκος ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοὶ
 οἴχωνται σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαίαν.

Τούτων τῶν ἐπῶν ἀκούοντες ᾧ ἄνδρες οἱ πρόγονοι ¹⁰⁴
 [ὑμῶν], καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ζηλοῦντες, οὕτως ^{cap. 27.}
 ἔσχον πρὸς ἀρετὴν, ὥστ' οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὐτῶν
 πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πάσης <τῆς> Ἑλλάδος ὡς κοινῆς
 <πατρίδος> ἠθέλον ἀποθνήσκειν. οἱ γοῦν [ἐν] Μαρα-
 θῶνι παραταξάμενοι τοῖς βαρβάροις τὸν ἐξ ἀπάσης
 τῆς Ἀσίας στόλον ἐκράτησαν, τοῖς ἰδίοις κινδύνοις
 κοινὴν ἄδειαν ἄπασι τοῖς Ἑλλησι κτώμενοι, οὐκ ἐπὶ
 τῇ δόξῃ μέγα φρονοῦντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ταύτης ἄξια
 πράττειν, τῶν μὲν Ἑλλήνων προστάτας, τῶν δὲ βαρ-
 βάρων δεσπότας ἑαυτοὺς καθιστάντες· οὐ γὰρ λόγῳ
 τὴν ἀρετὴν ἐπετήδευον, ἀλλ' ἔργῳ πᾶσιν ἐνεδείκνυντο.
 τοιγαροῦν οὕτως ἦσαν ἄνδρες σπουδαῖοι καὶ κοινῇ ¹⁰⁵
 καὶ ἰδίᾳ οἱ τότε τὴν πόλιν οἰκοῦντες, ὥστε τοῖς ἀν- ^{cap. 28.}
 δρειοτάτοις Λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις
 πολεμοῦσι πρὸς Μεσσηνίους ἀνείλεν ὁ θεός, παρ'
 ἡμῶν ἡγεμόνα λαβεῖν καὶ νικήσειν τοὺς ἐναντίους.
 καίτοι εἰ τοῖν ἀφ' Ἡρακλέους γεγεννημένοι, οἱ αἰεὶ
 βασιλεύουσιν ἐν Σπάρτῃ, τοὺς παρ' ἡμῶν ἡγεμόνας
 ἀμείνους ὁ θεὸς ἔκρινε, πῶς οὐκ ἀνυπέρβλητον χορῆ
 τὴν ἐκείνων ἀρετὴν νομίζειν; τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν 106
 Ἑλλήνων, ὅτι Τυρταῖον στρατηγὸν ἔλαβον παρὰ τῆς
 πόλεως, μεθ' οὗ καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτησαν, καὶ

τὴν περὶ τοὺς νέους ἐπιμέλειαν συνετάξαντο, οὐ μόνον
εἰς τὸν παρόντα κίνδυνον, ἀλλ' εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα
βουλευσάμενοι καλῶς. κατέλιπεν γὰρ αὐτοῖς ἐλεγεία
ποιήσας, ὧν ἀκούοντες παιδεύονται πρὸς ἀνδρείαν·
107 καὶ περὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς οὐδένα λόγον ἔχοντες,
περὶ τοῦτον οὕτω σφόδρα ἐσπουδάκασιν, ὥστε νόμον
ἔθεντο, ὅταν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐξεστρατευμένοι ᾧσι, κα-
λεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως σκηπὴν ἀκουσομένους τῶν
Τυρταίου ποιημάτων ἅπαντας, νομίζοντες οὕτως ἂν
αὐτοὺς μάλιστα πρὸ τῆς πατρίδος ἐθέλειν ἀποθνή-
σκειν. χρήσιμον δ' ἐστὶ καὶ τούτων ἀκοῦσαι τῶν ἐλε-
γείων, ἵν' ἐπίστησθε οἷα ποιοῦντες εὐδοκίμουν παρ'
ἐκείνοις.

τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐνὶ προμάχοισι πεσόντα
ἄνδρ' ἀγαθόν, περὶ ἧ πατρίδι μαρνάμενον.
ἦν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πύονας ἀγροῦς
πτωχεύειν πάντων ἔστ' ἀνιηρότατον,
5 πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ γέροντι
παισί τε σὺν μικροῖς κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ.
ἐχθρὸς μὲν γὰρ τοῖσι μετέσσειται, οὓς κεν ἵκηται
χρημοσύνη τ' εἰκῶν καὶ στυγερῇ πενήνῃ,
αἰσχύνει δὲ γένος, κατὰ δ' ἀγλαὸν εἶδος ἐλέγχει,
10 πᾶσα δ' ἀτιμίη καὶ κακότης ἔπεται.
εἰ δ' οὕτως ἀνδρὸς τοι ἀλωμένου οὐδεμί' ᾧρη
γίγνεται οὐτ' αἰδῶς οὐτ' ὀπίσω γένεος,
θυμῷ γῆς περὶ τῆσδε μαχώμεθα, καὶ περὶ παίδων
θυγήσκωμεν ψυχῶν μηκέτι φειδόμενοι.
15 | ᾧ νέοι, ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,
μηδὲ φρυγῆς αἰσχροῆς ἄρχετε μηδὲ φόβου,
ἀλλὰ μέγαν ποιείσθε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θυμόν,
μηδὲ φιλοψυχεῖτ' ἀνδράσι μαρνάμενοι·

τοὺς δὲ παλαιότερους, ὧν οὐκέτι γούνατ' ἐλαφρά,
 μὴ καταλείποντες φεύγετε, τοὺς γεραιούς. 20
 αἰσχρὸν γὰρ δὴ τοῦτο, μετὰ προμάχοισι πεσόντα
 κείσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα παλαιότερον,
 ἤδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολιόν τε γένειον,
 θυμὸν ἀποπνεύοντ' ἄλκιμον ἐν κονίῃ,
 αἱματόεντ' αἰδοῖα φίλησ' ἐν χερσίν ἔχοντα 25
 (αἰσχρὰ τὰ γ' ὀφθαλμοῖς καὶ νεμεσητὸν ἰδεῖν)
 καὶ χροὰ γυμνωθέντα. νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν,
 ὄφρ' ἐρατῆς ἤβης ἀγλαὸν ἄνθος ἔχη·
 ἀνδράσι μὲν θηητὸς ἰδεῖν, ἐρατὸς δὲ γυναιξίν
 ζωὸς ἑών, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσών. 30
 ἀλλὰ τις εὖ διαβὰς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν
 στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὁδοῦσι δακῶν.

Καλὰ γ' ὦ ἄνδρες καὶ χρήσιμα τοῖς βουλομένοις προσ- 108
ἔχειν. οὕτω τοίνυν εἶχον πρὸς ἀνδρείαν οἱ τούτων
 ἀκούοντες, ὥστε πρὸς τὴν πόλιν ἡμῶν περὶ τῆς ἡγε-
 μονίας ἀμφισβητεῖν, εἰκότως· τὰ γὰρ κάλλιστα τῶν
 ἔργων ἀμφοτέροις ἦν κατειργασμένα. οἱ μὲν γὰρ πρό-
 γονοὶ τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, οἱ πρῶτοι τῆς Ἀτι-
 κῆς ἐπέβησαν, καὶ καταφανῆ ἐποίησαν τὴν ἀνδρείαν
 τοῦ πλοῦτου καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περιγινο-
 μένην· Λακεδαιμόνιοι δ' ἐν Θερμοπύλαις παραταξά-
 μενοι, ταῖς μὲν τύχαις οὐχ ὁμοίαις ἐχρήσαντο, τῇ δ'
 ἀνδρείαῖ πολὺ πάντων διήνεγκαν. τοιγαροῦν ἐπὶ τοῖς 109
 ἡρώϊοις μαρτύρια ἔστιν ἰδεῖν τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ἀναγε-
 γραμμένα ἀληθῆ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, ἐκεί-
 νους μὲν·

ὦ ξεῖν', ἄγγελον Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
 κείμεθα τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις,
 τοῖς δ' ὑμετέροις προγόνοις·

Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶν
χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.

110
cap. 29.

Ταῦτα ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ μνημονεύεσθαι καλὰ, καὶ τοῖς πράξασιν ἔπαινος, καὶ τῇ πόλει δόξα ἀείμνηστος. ἀλλ' οὐχ ὁ Λεωκράτης πεποίηκεν, ἀλλ' ἐκὼν τὴν ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος συνηθροισμένην τῇ πόλει δόξαν κατήσχυεν. ἐὰν μὲν οὖν αὐτὸν ἀποκτείνητε, δόξετε πᾶσιν τοῖς Ἕλλησι καὶ ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων μισεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ τοὺς προγόνους τῆς παλαιᾶς δόξης ἀποστερήσετε, καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας μεγάλα βλάψετε. οἱ γὰρ ἐκείνους μὴ θαυμάζοντες τοῦτον πειράσσονται μιμείσθαι, νομίζοντες ἐκεῖνα μὲν παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐδοκιμεῖν, παρ' ὑμῖν δ' ἀναλθειαν καὶ προδοσίαν καὶ δειλίαν κεκρίσθαι κάλλιστον. ✕

111
cap. 30.

Εἰ <δὲ> μὴ δύνασθε ὑπ' ἐμοῦ διδαχθῆναι, ὃν τρόπον δεῖ πρὸς τοὺς τοιοῦτους ἔχειν, σκέψασθε ἐκείνους τίνα τρόπον ἐλάμβανον παρ' αὐτῶν τὴν τιμωρίαν· ὥσπερ γὰρ τὰ καλὰ τῶν ἔργων ἠπίσταντο ἐπιτηδεύειν, οὕτω καὶ τὰ πονηρὰ προηροῦντο κολάζειν. ἐκείνοι γὰρ ὦ ἄνδρες θεωρήσατε ὡς ὠργίζοντο τοῖς προδόταις, καὶ

112 κοινούς ἐχθρούς ἐνόμιζον εἶναι τῆς πόλεως. Φρυνίχου γὰρ | ἀποσφαγέντος νύκτωρ παρὰ τὴν κρήνην τὴν ἐν τοῖς οἰσίοις ὑπὸ Ἀπολλοδώρου καὶ Θρασυβούλου, καὶ τούτων ληφθέντων καὶ εἰς τὸ δεσμοκτήριον ἀποτεθέντων ὑπὸ τῶν τοῦ Φρυνίχου φίλων, αἰσθόμενος ὁ δήμος τὸ γεγονός τούς τε εἰρχθέντας ἐξήγαγε, καὶ βασιάνων γενομένων τὸ πρᾶγμα ἀνέκρινε, καὶ ζητῶν εὖρε τὸν μὲν Φρυνίχον προδιδόντα τὴν πόλιν, τοὺς δ' ἀποκτείναντας αὐτὸν ἀδίκως εἰρχθέντας· καὶ ψηφίζεται 113 ὁ δῆμος Κριτίου εἰπόντος, τὸν μὲν νεκρὸν κρίνειν προδοσίας, κἂν δόξη προδότης ὢν ἐν τῇ χώρᾳ τεθά-

φθαι, τὰ γε ὅστ᾽ αὐτοῦ ἀνορύξαι καὶ ἐξορίσαι ἔξω
 τῆς Ἀττικῆς, ὅπως ἂν μὴ κέηται ἐν τῇ χώρᾳ μηδὲ τὰ
 ὅστ᾽ αὐτοῦ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν προδιδόντος. ἐψη- 114
 φίσαντο δὲ καὶ ἔαν ἀπολογῶνται τινες ὑπὲρ τοῦ τετε-
 λευτηκότος, ἔαν ἀλῶ [ὁ τεθνηκώς], ἐνόχους εἶναι καὶ
 τούτους τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίαις· οὕτως οὐδὲ βοηθεῖν
 τοῖς τοὺς ἄλλους ἐγκαταλείπουσιν ἡγοῦντο δίκαιον
 εἶναι, ἀλλ' ὁμοίως ἂν προδοῦναι τὴν πόλιν καὶ τὸν
 διασφύζοντα τὸν προδότην. τοιγαροῦν οὕτω μισοῦντες
 τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ τὰ τοιαῦτα κατ' αὐτῶν ψηφίζο-
 μενοι, ἀσφαλῶς ἐκ τῶν κινδύνων ἀπηλλάττοντο. Λαβὲ
 δ' αὐτοῖς τὸ ψήφισμα γραμματεῦ, καὶ ἀνάγνωθι.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἀκούετε ὃ ἄνδρες τούτου τοῦ ψηφίσματος. ἔπειτα 115
 ἐκεῖνοι μὲν τὰ τοῦ προδότου ὅστ᾽ ἀνορύξαντες ἐκ τῆς
 Ἀττικῆς ἐξώρισαν, καὶ τοὺς ἀπολογομένους ὑπὲρ αὐ-
 τοῦ Ἀρίσταρχον καὶ Ἀλεξικλέα ἀπέκτειναν καὶ οὐδ'
 ἐν τῇ χώρᾳ ταφῆναι ἐπέτρεψαν· ὑμεῖς δ' αὐτὸ τὸ σῶμα
 τὸ προδεδωκὸς τὴν πόλιν ζῶν καὶ ὑποχείριον ἔχοντες
 τῇ ψήφῳ, ἀτιμώρητον ἔασετε; καὶ τοσοῦτόν γ' ἔσεσθε 116
 τῶν προγόνων χείρους, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τοὺς λόγῳ μό-
 νον τῷ προδότῃ βοηθήσαντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις
 μετήλθον, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὸν
 δῆμον ἐγκαταλιπόντα ὡς οὐδὲν ἀδικοῦντα ἀφήσετε;
 μὴ δῆτα ὃ ἄνδρες δικασταί· ἕμῖν οὔτε πάτριον, ἀνα-
 ξίως ὑμῶν αὐτῶν ψηφίζεσθαι. καὶ γὰρ εἰ μὲν ἐν τι
 τοιοῦτον γεγονός ἦν ψήφισμα, εἶχεν ἂν τις εἰπεῖν ὡς
 δι' ὀργὴν μᾶλλον ἢ δι' ἀλήθειαν ἐποιήσαντο· ὅταν
 δὲ παρὰ πάντων ὁμοίως εἰληφότες ὦσι τὴν αὐτὴν τι-
 μωρίαν, πῶς οὐκ εὐδηλον ὅτι φύσει πᾶσι τοῖς τοιού-

- 117 τοις ἔργοις ἐπολέμουν; Ἰππαρχον γὰρ τὸν Χάρμον, οὐχ ὑπομείναντα τὴν περὶ τῆς προδοσίας ἐν τῷ δήμῳ κρίσιν, ἀλλ' ἔρημον τὸν ἀγῶνα ἐάσαντα, θανάτῳ τοῦτον ζημιώσαντες, ἐπειδὴ τῆς ἀδικίας οὐκ ἔλαβον τὸ σῶμα ἄμωρον, τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐξ ἀκροπόλεως καθελόντες καὶ συγχωνεύσαντες καὶ ποιήσαντες στήλην, ἐψηφίσαντο εἰς ταύτην ἀναγράψαι τοὺς ἀλειτηρίους καὶ τοὺς προδότας· καὶ αὐτὸς δ' Ἰππαρχος ἐν ταύτῃ τῇ στήλῃ ἀναγέγραπται, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ προδόται.
- 118 Καί μοι λαβὲ πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ ἡ εἰκὼν [τοῦ Ἰππάρχου τοῦ προδότου] ἐξ ἀκροπόλεως καθηρέθη, ἔπειτα τῆς στήλης τὸ ὑπόγραμμα, καὶ τοὺς ὕστερον προσαναγραφέντας προδότας εἰς ταύτην τὴν στήλην, καὶ ἀναγίνωσκε γραμματεῦ.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΚΑΙ ΥΠΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΣΤΗΛΗΣ.

- 119 Τί δοκοῦσιν ὑμῖν ᾧ ἔνδρες; ἄρα γ' ὁμοίως ὑμῖν περὶ τῶν ἀδικούντων γινώσκουσιν, καὶ οὐκ, ἐπειδὴ καὶ τὸ σῶμα οὐκ ἐδύνατο ὑποχείριον τοῦ προδότου λαβεῖν, τὸ μνημεῖον [τοῦ προδότου] ἀνελόντες ταῖς ἐνδεχομέναις τιμωρίαις κολάσαι; οὐχ ὅπως τὸν χαλκοῦν ἀνδριάντα συγχωνεύσειαν, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐπιγιννομένοις παράδειγμα εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ὡς εἶχον πρὸς τοὺς προδότας καταλίποιεν.
- 120 Λαβὲ δ' αὐτοῖς καὶ τὸ ἕτερον ψήφισμα <τὸ> περὶ τῶν εἰς Δακεδαίμονίαν μεταστάντων, ὅτε δ' ὁ δῆμος ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπολιορκεῖτο, ὅπως εἰδῶσιν ὅτι περὶ τῶν προδοτῶν οἱ πρόγονοι ὁμοίως καὶ ἀκολούθους ἀλλήλαις τὰς τιμωρίας ἐποιούνητο. ἀναγίνωσκε γραμματεῦ.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἀκούετε ὦ ἄνδρες καὶ τούτου τοῦ | ψηφίσματος, 121
 ὅτι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ μεταστάντων εἰς Δεκέλειαν
 κατέγνωσαν, καὶ ἐψηφίσαντο, ἂν τις αὐτῶν ἐπανιῶν
 ἀλίσκεται, ἀπαγαγεῖν Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον πρὸς
 τοὺς θεσμοθέτας, παραλαβόντας δὲ παραδοῦναι τῷ ἐπὶ
 τοῦ ὀρύγματος. ἔπειτα ἐκείνοι μὲν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ
 χώρᾳ μεταστάντας οὕτως ἐκόλαζον, ὑμεῖς δὲ τὸν ἐκ
 τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας ἐν τῷ πολέμῳ φυγόντα εἰς
 Ῥόδον καὶ προδόντα τὸν δῆμον οὐκ ἀποκτενεῖτε; πῶς
 οὖν δόξετε ἀπόγονοι εἶναι ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν;

Ἄξιον τοίνυν ἀκοῦσαι καὶ <τοῦ> περὶ τοῦ ἐν Σα- 122
 λαμῖνι τελευτήσαντος γενομένου ψηφίσματος, ὃν ἡ
 βουλή, ὅτι λόγῳ μόνον ἐνεχείρει προδιδόναι τὴν πό-
 λιν, περιελομένη τοὺς στεφάνους αὐτοχειρὶ ἀπέκτεινεν.
 γενναῖον δ' ὦ ἄνδρες τὸ ψηφισμα καὶ ἄξιον τῶν
 ὑμετέρων προγόνων, δικαίως· εὐγενεῖς γὰρ οὐ μόνον
 τὰς ψυχὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν ἀδικούντων τιμωρίας
 ἐκέκτηντο. X

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Τί οὖν ὦ ἄνδρες; ἄρα γ' ὑμῖν δοκεῖ βουλομένοις 123
 μιμῆσθαι τοὺς προγόνους πάτριον εἶναι Λεωκράτην
 μὴ οὐκ ἀποκτείνειν; ὅποτε γὰρ ἐκείνοι τὸν ἀνάστατον
 τὴν πόλιν οὐσαν λόγῳ μόνον προδιδόντα οὕτως ἀπέ-
 κτειναν, τί ὑμᾶς προσήκει τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὴν
 οἰκουμένην ἐκλιπόντα ποιῆσαι; ἄρ' οὐχ ὑπερβαλέσθαι
 ἐκείνους τῇ τιμωρίᾳ; καὶ ὅτ' ἐκείνοι τοὺς ἐπιχειρή-
 σαντας τῆς παρὰ τοῦ δήμου σωτηρίας <τὴν πόλιν>
 ἀποστρεφῖν οὕτως ἐκόλασαν, τί ὑμᾶς προσήκει τὸν αὐ-
 τοῦ τοῦ δήμου τὴν σωτηρίαν προδόντα ποιῆσαι; καὶ

- δε ὑπὲρ τῆς δόξης ἐκείνοι τοὺς αἰτίους οὕτως ἐτιμω-
 ροῦντο, τί ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος προσήκει ποιεῖν;
 124 Ἴκανά μὲν οὖν καὶ ταῦτα τὴν τῶν προγόνων γνῶ-
 ναι διάνοιαν, ὡς εἶχον πρὸς τοὺς παρανομοῦντας εἰς
 τὴν πόλιν· οὐ μὴν ἄλλ' ἐτι βούλομαι τῆς στήλης ἀκοῦ-
 σαι ὑμᾶς τῆς ἐν τῷ βουλευτηρίῳ περὶ τῶν προδοτῶν
 καὶ τῶν τὸν δῆμον καταλόντων· τὸ γὰρ μετὰ πολλῶν
 παραδειγμάτων διδάσκειν φραδίαν ὑμῖν τὴν κρίσιν κα-
 θίστησι. μετὰ γὰρ τοὺς τριάκοντα οἱ πατέρες ὑμῶν,
 πεπονθότες ὑπὸ τῶν πολιτῶν, οἷα οὐδεὶς πώποτε τῶν
 Ἑλλήνων ἠξίωσε, καὶ μόλις εἰς τὴν ἑαυτῶν κατεληλυ-
 θότες, ἀπάσας τὰς ὁδοὺς τῶν ἀδικημάτων ἐνέφραξαν,
 125 πεπειραμένοι καὶ εἰδότες τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐφόδους
 τῶν τὸν δῆμον προδιδόντων. ἐψηφίσαντο γὰρ καὶ ὁμο-
 σαν, εἴαν τις τυραννίδι ἐπιτιθῆται, ἢ τὴν πόλιν προ-
 διδῶ, ἢ τὸν δῆμον καταλύῃ, τὸν αἰσθανόμενον καθαρ-
 ρὸν εἶναι ἀποκτείναντα, καὶ κρείττον ἐδοξεν αὐτοῖς
 τοὺς τὴν αἰτίαν ἔχοντας τεθνάναι μᾶλλον ἢ πειραθέν-
 τας μετὰ ἀληθείας αὐτοὺς δουλεύειν· ἀρχὴν γὰρ οὕτως
 φῶντο δεῖν ζῆν τοὺς πολίτας, ὥστε μὴδ' εἰς ὑποψίαν
 ἐλθεῖν μηδένα τούτων τῶν ἀδικημάτων. Καὶ μοι λαβὲ
 τὸ ψηφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

- 126 Ταῦτα ὃ ἄνδρες ἔγραψαν εἰς τὴν στήλην, καὶ
 ταύτην ἔστησαν εἰς τὸ βουλευτήριον, ὑπόμνημα τοῖς
 καθ' ἐκάστην ἡμέραν συνιοῦσι καὶ βουλευομένοις ὑπὲρ
 τῆς πατρίδος, ὡς δεῖ πρὸς τοὺς τοιοῦτους ἔχειν. καὶ
 διὰ τοῦτο ἂν τις αἰσθῆται μόνον μέλλοντας αὐτοὺς
 τούτων τι ποιεῖν, ἀποκτενεῖν συνάμοσαν, εἰκότως.
 τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἀδικημάτων ὑστέρως δεῖ τετάχθαι
 τὰς τιμωρίας, προδοσίας δὲ καὶ δῆμου καταλύσεως

προτέρας. εἰ γὰρ προήσεσθε τοῦτον τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ μέλλουσιν ἐκεῖνοι κατὰ τῆς πατρίδος φαῦλόν τι πράττειν, οὐκ ἔστιν ὑμῖν μετὰ ταῦτα, δίκην παρ' αὐτῶν ἀδικούντων λαβεῖν· κρείττους γὰρ ἤδη γίνονται τῆς παρὰ τῶν ἀδικουμένων τιμωρίας.

Ἐνθυμείσθε τοίνυν ὧ ἄνδρες τῆς προνοίας ταύτης καὶ τῶν ἔργων ἀξίως, καὶ μὴ ἐπιλανθάνεσθε ἐν τῇ ψήφῳ, οἷων ἀνδρῶν ἐκγονοὶ ἐστέ, ἀλλὰ παρακαλέεσθε ὑμῖν αὐτοῖς, ὅπως ὅμοια ἐκείνοις καὶ ἀκόλουθα ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ ἐψηφισμένοι ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἔξιτε. ὑπομνήματα δ' ἔχετε καὶ παραδείγματα τῆς ἐκείνων τιμωρίας τὰ ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀδικούντων ψηφίσμασιν ὠρισμένα· διομωμόκατε δ' ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ Δημοφάντου, κτενεῖν τὸν τὴν πατρίδα προδιδόντα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ χειρὶ καὶ ψήφῳ. μὴ γὰρ οἴεσθε τῶν μὲν οὐσιῶν, ὡς ἂν οἱ πρόγονοι | καταλίπωσι, κληρονόμοι εἶναι, τῶν δ' ὄρκων καὶ τῆς πίστεως, ἣν δόντες οἱ πατέρες ὑμῶν ἄμνηρον τοῖς θεοῖς τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας τῆς πόλεως μετεῖχον, ταύτης δὲ μὴ κληρονομεῖν.

Ὅθι μόνον τοίνυν ἡ πόλις ὑμῶν οὕτως ἔσχεν πρὸς τοὺς προδιδόντας, ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμόνιοι. καὶ μὴ μοι ἀχθεσθῆτε ὧ ἄνδρες, εἰ πολλάκις μέμνημαι τῶν ἀνδρῶν τούτων· καλὸν γὰρ ἐστ' ἐκ πόλεως εὐνομουμένης περὶ τῶν δικαίων παραδείγματα λαμβάνειν, <ἴν'> ἀσφαλέστερον ἕκαστος ὑμῶν τὴν δικαίαν καὶ τὴν εὖορκον ψήφον θῆται. Πανσανίαν γὰρ τὸν βασιλέα <τὸν> αὐτῶν προδιδόντα τῷ Πέρσῃ τὴν Ἑλλάδα λαβόντες, ἐπειδὴ καταφυγῶν ἐφθασεν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοίκου [Ιερὸν], τὴν θύραν ἀποικοδομήσαντες, καὶ τὴν ὄροφὴν ἀποσκευάσαντες, καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύσαντες, οὐ

127
cap. 31.128
cap. 32.

129 πρότερον ἀπήλθον πρὶν τῷ λιμῷ ἀπέκτειναν, καὶ πᾶσιν ἐπίσημον ἐποίησαν τὴν τιμωρίαν, ὅτι οὐδ' αἱ παρὰ τῶν θεῶν ἐπικουρία τοῖς προδόταις βοηθοῦσιν, εἰκότως· οὐδὲν γὰρ πρότερον [ἀδικοῦσιν] ἢ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσεβοῦσι, τῶν πατριῶν νομίμων αὐτοὺς ἀποστεροῦντες. μέγιστον δὲ τῶν ἐκεῖ [γεγενημένων] τεκμηριὸν ἐστὶν ὃ μέλλω λέγειν· νόμον γὰρ ἔθεντο περὶ ἀπάντων τῶν μὴ 'θειλόντων ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύειν, διαρρήδην λέγοντα ἀποθνήσκειν, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν τάξαντες, εἰς ὃ μάλιστα φοβούμενοι τυγχάνουσι, καὶ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν ὑπεύθυνον ἐποίησαν κινδύνῳ μετ' αἰσχύνης. ἵνα δ' εἰδῆτε ὅτι οὐ λόγον ἀναπόδεικτον εἶρηκα, ἀλλὰ μετ' ἀληθείας ὑμῖν παραδείγματα, φέρε αὐτοῖς τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ ΔΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ.

130 Ἐνθυμείσθε δὴ, ὡς καλὸς ὁ νόμος ᾧ ἄνδρες, καὶ σύμφορος οὐ μόνον ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. ὁ γὰρ παρὰ τῶν πολιτῶν φόβος ἰσχυρὸς ὢν ἀναγκάσει τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους κινδύνους ὑπομένειν· τίς γὰρ ὄρων θανάτῳ ζημιούμενον τὸν προδότην, ἐν τοῖς κινδύνοις ἐκλείψει τὴν πατρίδα; ἢ τίς παρὰ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως φιλοψυχήσει, εἰδὼς ὑποκειμένην αὐτῷ <ταύτην> τιμωρίαν; οὐδεμίαν γὰρ ἄλλην δεῖ ζημίαν εἶναι τῆς δειλίας ἢ θάνατον· εἰδότες γὰρ ὅτι δυοῖν κινδύνοις ὑποκειμένοις, ἀναγκαῖον ἔσται θατέρου μετασχεῖν, πολὺ μᾶλλον αἰρήσονται τὸν πρὸς τοὺς πολεμίους, ἢ τὸν πρὸς τοὺς νόμους καὶ τοὺς πολίτας.

131
cap. 83.

Τοσοῦτῳ δ' ἂν δικαιότερον οὗτος ἀποθάνοι τῶν ἐκ τῶν στρατοπέδων φυγόντων, ὅσον οἱ μὲν εἰς τὴν

πόλιν ἤκουσιν, ὥς ὑπὲρ ταύτης μαχοῦμενοι, ἢ κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν συνατυχήσουτες, οὐτοσί δ' ἐκ τῆς πατρίδος ἐφυγεν, ἰδίᾳ τὴν σωτηρίαν ποριζόμενος, οὐδ' ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐστίας ἀμύνεσθαι τολμήσας, ἀλλὰ μόνος οὗτος τῶν πάντων ἀνθρώπων καὶ τὰ τῆς φύσεως οἰκεία καὶ ἀναγκαῖα προδέδωκεν, ἃ καὶ τοῖς ἀλόγοις ζῴοις μέγιστα καὶ σπουδαιότατα διέληπται. τὰ γοῦν πετεινὰ ἃ μάλιστα πέφυκε πρὸς τάχος, ¹ ἔστιν ἰδεῖν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν νεοτιῶς ἐθέλοντα ἀποθνήσκειν· ὅθεν καὶ τῶν ποιητῶν τινες εἰρήκασιν·

οὐδ' ἀργία γὰρ ὄρνις, ἦν πλάση δόμον,
ἄλλην νεοσσοῦς ἤξιώσεν ἐντεκεῖν.

ἀλλὰ Λεωκράτης τοσοῦτον ὑπερβέβληκε δειλία, ὥστε ^{ca} τὴν πατρίδα τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε. τοιγαροῦν ¹ οὐδεμία πόλις αὐτὸν εἶασε παρ' αὐτῇ μετοικεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ἀνδροφόνων ἤλανεν, εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ φόνου φεύγοντες εἰς ἑτέραν πόλιν μεταστάντες οὐκ ἔχουσιν ἐχθροὺς τοὺς ὑποδεξαμένους, τοῦτον δὲ τίς ἂν ὑποδέξαιτο πόλις; ὅς γὰρ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ πατρίδος οὐκ ἐβοήθησεν, ταχύ γ' ἂν ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας κίνδυνόν τιν' ὑπομείνειεν. κακοὶ γὰρ καὶ πολῖται καὶ ξένοι καὶ ἰδίᾳ φίλοι οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων εἰσίν, οἱ τῶν μὲν ἀγαθῶν τῶν τῆς πόλεως μεθέξουσιν, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις οὐδὲ βοήθειας ἀξιώσουσι. καίτοι τὸν ¹ ὑπὸ τῶν μηδὲν | ἀδικουμένων μισούμενον καὶ ἐξελευνόμενον, τί δεῖ παθεῖν ὕφ' ἑμῶν τῶν τὰ δεινότατα πεπονθότων; ἄρ' οὐ τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυγχάνειν; καὶ μὴν ὧ ἄνδρες τῶν πάποτε προδοτῶν δικαιοτάτ' ἂν Λεωκράτης, εἴ τις μείζων εἴη τιμωρία θανάτου, ταύτην ὑπόσχοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι προδότηι, μέλλοντες ἀδικεῖν ὅταν ληφθῶσι, τιμωρίαν ὑπέχουσιν· οὗτος δὲ

μόνος διαπεπραγμένος ὕπερ ἐπεχείρησε, τὴν πόλιν ἐγκαταλιπὼν κρίνεται.

135
cap. 35.

Θαυμάζω δὲ καὶ τῶν συνηγορεῖν αὐτῷ μελλόντων, διὰ τί ποτε τοῦτον ἀξιόσουσιν ἀποφυγεῖν. πότερον διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν; ἀλλ' ἔμοιγε δοκοῦσι δικαίως οὐκ ἂν χάριτος τυχεῖν, ἀλλ' ἀποθανεῖν, ὅτι χρῆσθαι τούτῳ τολμῶσι. πρὶν μὲν γὰρ τοῦτο πράξει Λεωκράτην, ἄδηλον ἦν ὅποιοί τινες ὄντες ἐτύγχανον, νῦν δὲ πᾶσιν φανερὸν ὅτι τοῖς αὐτοῖς ἤθεσι χρώμενοι τὴν πρὸς τοῦτον φιλίαν διαφυλάττουσιν, ὥστε πολὺ πρότερον ὑπὲρ αὐτῶν αὐτοῖς ἔστιν ἀπολογητέον, ἢ τοῦτον παρ' ὑμῶν ἐξαιτητέον.

136 Ἡγοῦμαι δ' ἔγωγε καὶ τὸν πατέρα αὐτῷ τὸν τετελευτηκότα, εἰ τις ἄρ' ἔστιν αἰσθησις τοῖς ἐκεῖ περὶ τῶν ἐνθάδε γιγνομένων, ἀπάντων ἂν χαλεπώτατον γενέσθαι δικαστήν, οὗ τὴν χαλκῆν εἰκόνα ἐκδοτον κατέλιπε τοῖς πολεμίοις ἐν τῷ τοῦ Διὸς (τοῦ) σωτήρος ἱεροσυλῆσαι καὶ αἰκίσασθαι, καὶ ἦν ἐκεῖνος ἔστησε μνημεῖον τῆς αὐτοῦ μετριότητος, ταύτην αὐτὸς ἐπονεῖδιστον ἐποίησε· τοιούτου γὰρ υἱοῦ πατήρ προσαγορεύεται. διὸ καὶ πολλοὶ μοι προσεληλύθασιν ὧ ἄνδρες ἐρωτῶντες, διὰ τί οὐκ ἐνέγραψα τοῦτο εἰς τὴν εἰσαγγελίαν, προδεδικέναι τὴν εἰκόνα τὴν τοῦ πατρός, τὴν ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ σωτήρος ἀνακειμένην. ἐγὼ δ' ὧ ἄνδρες οὐκ ἠγνόουν τοῦτο τὰ δίκημ' ἄξιον (ὄν) τῆς μεγίστης τιμωρίας, ἀλλ' οὐχ ἠγνούμην δεῖν περὶ προδοσίας τοῦτον κρίνων ὄνομα Διὸς σωτήρος ἐπιγράφαι πρὸς τὴν εἰσαγγελίαν.

138 Ἐκπέπληγμαί δὲ μάλιστα ἐπὶ τοῖς μήτε γένει μήτε μήτε μηδὲν προσήκουσι, μισθοῦ δὲ συναπολογουμένους καὶ τοῖς κρίνομένοις, εἰ λεληθασιν ὑμᾶς τῆς ἐσχά-

της ὀργῆς δικαίως ἂν τυγχάνοντες. τὸ γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀδικησάντων ἀπολογεῖσθαι τεκμηρίον ἔστιν ὅτι καὶ τῶν πεπραγμένων τοῖς τοιούτοις ἂν μετὰσχοιεν. οὐ γὰρ δεῖ καθ' ὑμῶν γεγενῆσθαι δεινόν, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς δημοκρατίας.

Καίτοι τινὲς αὐτῶν οὐκέτι τοῖς λόγοις ὑμᾶς παρα- 139
κρούσασθαι ζητοῦσιν, ἀλλ' ἤδη ταῖς αὐτῶν λητουργίας ἐξαιτεῖσθαι τοὺς κρινομένους ἀξιοῦσιν· ἐφ' οἷς ἔγωγε καὶ μάλιστ' ἀγανακτῶ. εἰς γὰρ τὸν ἴδιον οἶκον αὐτὰς περιποιησάμενοι, κοινὰς χάριτας ὑμᾶς ἀπαιτοῦσιν. οὐ γὰρ εἴ τις ἱπποτρόφηκεν, ἢ κεχορήγηκε λαμπρῶς, ἢ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τι δεδαπάνηκεν, ἄξιός ἐστιν παρ' ὑμῶν τινος χάριτος (ἐπὶ τούτοις γὰρ αὐτὸς μόνος στεφανοῦται, τοὺς ἄλλους οὐδὲν ὠφελῶν), ἀλλ' εἴ τις τετριηράρηκε λαμπρῶς, ἢ τείχη τῇ πατρίδι περιέβαλεν, ἢ πρὸς τὴν κοινὴν σωτηρίαν ἐκ τῶν ἰδίων συννεπόρησε· ταῦτα γὰρ ἔστι κοινῶς 140
ὑπὲρ ὑμῶν ἀπάντων, καὶ ἐν μὲν τούτοις ἔστιν ἰδεῖν τὴν ἀρετὴν τῶν ἐπιδεδωκότων, ἐν ἐκείνοις δὲ τὴν εὐπορίαν τῶν δεδαπανηκότων. ἡγοῦμαι δ' ἔγωγε οὐδέν' οὕτω μεγάλα τὴν πόλιν εὐεργετημένα, ὥστ' ἐξαίρετον [ἀξιοῦν] λαμβάνειν ἂν χάριν τὴν κατὰ τῶν προδιδόντων τιμωρίαν, οὐδ' οὕτως ἀνόητον ὥστε φιλοτιμείσθαι μὲν πρὸς τὴν πόλιν, τούτῳ δὲ βοηθεῖν ὅς αὐτοῦ πρώτου τὰς φιλοτιμίας ἠφάνισεν· εἰ μὴ νῆ Δία μὴ ταῦτά τῇ πατρίδι καὶ τούτοις ἔστι συμφέροντα.

Ἐχρῆν μὲν οὖν ὧ ἄνδρες, εἰ καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλ- 141
λου νόμιμόν ἐστι παῖδας καὶ γυναῖκας παρακαθισαμέ- cap. 36.
νους ἑαυτοῖς τοὺς δικαστὰς διακάζειν, ἀλλ' οὖν περὶ προδοσίας γε κρίνοντας οὕτως ὅσιον εἶναι τοῦτο πράττειν, ὅπως ὀπίσοι τοῦ κινδύνου μετείχον ἐν ὀφθαλ-

- μοῖς ὄντες, [καὶ δρώμενοι] καὶ ἀναμιμνήσκοντες διὰ τοῦ κοινοῦ παρὰ πᾶσιν ἐλέου οὐκ ἠξιώθησαν, μικροτέρας τὰς γνώσεις κατὰ τοῦ ἀδικουόντος παρεσκεύαζον. ἐπειδὴ δ' οὐ νόμιμον οὐδ' εἰδισμένον ἐστίν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ὑμᾶς ὑπὲρ ἐκείνων δικάζειν, τιμωρησάμενοι γοῦν Λεωκράτη καὶ ἀποκτείναντες αὐτόν, ἀπαγγεῖλατε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν παισὶν καὶ γυναιξίν, ὅτι ὑποχείριον λαβόντες τὸν προδότην αὐτῶν ἐτιμωρήσασθε.
- 142 καὶ γὰρ δεινὸν καὶ σκέτλιον, ὅταν νομίξῃ δεῖν Λεωκράτης ἴσον ἔχειν ὁ φυγῶν ἐν τῇ τῶν μεινάντων πόλει, καὶ ὁ μὴ κινδυνεύσας ἐν τῇ τῶν παραταξαμένων, καὶ ὁ μὴ διαφυλάξας ἐν τῇ τῶν σωσάντων, ἀλλ' ἦκη ἱερῶν θυσιῶν ἀγορᾶς νόμων πολιτείας μεθέξων, ὑπὲρ ὧν τοῦ μὴ καταλυθῆναι χίλιοι τῶν ὑμετέρων πολιτῶν [ἐν Χαιρωνείᾳ] ἐτελεύτησαν καὶ δημοσίᾳ αὐτοὺς ἢ πόλις ἔθραψαν· ὧν οὗτος οὐδὲ τὰ ἐλεγεία τὰ ἐπιγεγραμμένα τοῖς μνημείοις ἐπανιών εἰς τὴν πόλιν ἠδέσθη, ἀλλ' οὕτως ἀναιδῶς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν πενθησάντων τὰς ἐκείνων συμφορὰς ἠγείται δεῖν ἀνα-
- 143 στρέφασθαι. καὶ αὐτίκα μάλ' ὑμᾶς ἀξιῶσει ἀκούειν αὐτοῦ ἀπολογουμένου κατὰ τοὺς νόμους· ὑμεῖς δ' ἐρωτᾶτε αὐτὸν ποίους; οὗς ἐγκαταλιπὼν ᾤχετο. καὶ ἑᾶσαι αὐτὸν οἰκεῖν ἐν τοῖς τείχεσι τῆς πατρίδος· ποίους; ἂ μόνος τῶν πολιτῶν οὐ συνδιεφύλαξε. καὶ ἐπικαλέσεται τοὺς θεοὺς σώσοντας αὐτὸν ἐκ τῶν κινδύνων· τίνας; οὐχ ὧν τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἔδη καὶ τὰ τεμένη προὔδωκε; καὶ δεήσεται καὶ ἱκετεύσει ἐλεῆσαι αὐτόν· τίνων; οὐχ οἷς τὸν αὐτὸν ἔρανον εἰς τὴν σωτηρίαν εἰσενεγκεῖν οὐκ ἐτόλμησε; Ῥοδίους ἱκετενέτω· τὴν γὰρ ἀσφάλειαν ἐν τῇ ἐκείνων πόλει μᾶλλον ἢ ἐν τῇ ἐαυ-
- 144 τοῦ πατρίδι ἐνόμισεν εἶναι. Ποῖα δ' ἡλικία δικαίως

ἂν τοῦτον ἐλεήσει; πότερον ἢ τῶν πρεσβυτέρων; ἀλλ' οὐδὲ γηροτροφηθῆναι, οὐδ' ἐν ἐλευθέρῳ <τῷ> ἐδάφει τῆς πατρίδος αὐτοῖς ταφῆναι τὸ καθ' αὐτὸν μέρος παρέδωκεν. ἀλλ' ἢ τῶν νεωτέρων; καὶ τίς <ἂν> ἀναμνησθῆις τῶν ἡλικιωτῶν τῶν [ἐν Χαιρωνείᾳ] ἑαυτῶν συμπαραταξαμένων καὶ τῶν κινδύνων τῶν αὐτῶν μετασχόντων, σώσειεν τὸν τὰς ἐκείνων θήκας προοδεωκότα, καὶ τῇ αὐτῇ ψήφῳ τῶν μὲν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τελευτησάντων παράνοιαν καταγνοίῃ, τὸν δ' ἐγκαταλιπόντα τὴν πατρίδα ὡς εὖ φρονοῦντα ἀθῶον ἀφείη; ἔξουσίαν ἄρα δώσετε <τῷ> βουλομένῳ, καὶ 145 λόγῳ καὶ ἔργῳ τὸν δῆμον καὶ ὑμᾶς κακῶς ποιεῖν. οὐ γὰρ μόνον [νῦν] οἱ φεύγοντες κατέρχονται, ὅταν ὁ ἐγκαταλιπὼν τὴν πόλιν, καὶ φυγὴν αὐτὸς ἑαυτοῦ καταγνοῦς, καὶ οἰκήσας ἐν Μεγάροις ἐπὶ προστάτου πλείω πέντ' ἢ ἕξ ἔτη, ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ἐν τῇ πόλει <νῦν> ἀναστρέφεται, ἀλλὰ καὶ ὁ μηλόβοτον τὴν Ἀττικὴν ἀνεῖναι φανερῶς τῇ ψήφῳ καταψηφισάμενος, οὗτος ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ σύνοικος ὑμῶν γίγνεται.

Βούλομαι δ' ἔτι βραχέα πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν καταβῆ-¹⁴⁶
ναι, καὶ τὸ ψήφισμα τοῦ δήμου παρασχόμενος, ὃ περὶ _{cap. 37.}
εὐσεβείας ἐποίησατο· χρήσιμον γὰρ ὑμῖν ἐστὶ τοῖς μέλλουσι τὴν ψήφον φέρειν. Καί μοι λέγε αὐτό.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἐγὼ τοίνυν μνηύω τὸν ἀφανίζοντα ταῦτα πάντα πρὸς ὑμᾶς τοὺς κυρίους ὄντας κολάσαι, ὑμέτερον δ' ἐστὶ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρησασθαι Λεωκράτην. τὰ γὰρ ἀδικήματα, ἕως μὲν ἂν ἢ ἄκριτα, παρὰ τοῖς πράξασίν ἐστιν, ἐπειδὴν δὲ κρίσις γένηται, παρὰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπεξεληθοῦσιν. εὖ δ' ἴστε ὧ ἕν-

147 δρες, ὅτι νῦν κρύβδην ψηφιζόμενος ἕκαστος ὑμῶν φρα-
 νερὰν ποιήσει τὴν αὐτοῦ διάνοιαν τοῖς θεοῖς. ἡγοῦμαι
 δ' ὡς ἄνδρες ὑπὲρ ἀπάντων τῶν μεγίστων καὶ δεινο-
 τάτων ἀδικημάτων μίαν ὑμᾶς ψῆφον ἐν τῇ τήμερον
 ἡμέρᾳ φέρειν, οἷς ἅπασιν ἐνοχον ὄντα Λεωκράτην
 ἔστιν ἰδεῖν, προδοσίας μὲν ὅτι τὴν πόλιν ἐγκαταλιπὼν
 τοῖς πολεμίοις ὑποχείριον ἐποίησε, δήμου δὲ καταλύ-
 σεως ὅτι οὐχ ὑπέμεινε τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κίν-
 δυνον, ἀσεβείας δ' ὅτι τοῦ τὰ τεμένη τέμνεσθαι καὶ
 τοὺς νεῶς | κατασκάπτεσθαι τὸ καθ' ἑαυτὸν γέγονεν
 αἴτιος, τοκέων δὲ κακώσεως τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἀφανί-
 ζων καὶ τῶν νομίμων ἀποστερῶν, λιποταξίου δὲ καὶ
 148 ἄστρατείας οὐ παρασχὼν τὸ σῶμα τάξει τοῖς στρατη-
 γοῖς. ἔπειτα τούτου τις ἀποψηφιεῖται, καὶ συγγνώμην
 ἔξει τῶν κατὰ προαίρεσιν ἀδικημάτων; καὶ τίς οὕτως
 ἔστιν ἀνόητος, ὥστε τοῦτον σφῆζων τὴν ἑαυτοῦ σωτη-
 ρίαν προέσθαι τοῖς ἐγκαταλιπεῖν βουλομένοις, καὶ τοῦ-
 τον ἐλεήσας αὐτὸς ἀνηλέητος ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀπο-
 λέσθαι προαιρήσεται, καὶ τῷ προδότῃ τῆς πατρίδος
 χάριν θέμενος ὑπεύθυνος εἶναι τῇ παρὰ τῶν θεῶν
 τιμωρίᾳ;

149 Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τῇ πατρίδι βοηθῶν καὶ τοῖς ἰε-
 ροῖς καὶ τοῖς νόμοις, ἀποδέδωκα τὸν ἀγῶνα ὀρθῶς
 καὶ δικαίως, οὔτε τὸν ἄλλον τούτου βίον διαβαλῶν,
 οὔτ' ἔξω τοῦ πράγματος οὐδὲν κατηγορήσας· ὑμῶν δ'
 ἕκαστον χρὴ νομίζειν τὸν Λεωκράτους ἀποψηφιζόμε-
 νον θάνατον τῆς πατρίδος καὶ ἀνδραποδισμόν κατα-
 ψηφίσεσθαι, καὶ δυοῖν καδίσκοιν κειμένοιν τὸν μὲν
 προδοσίας, τὸν δὲ σωτηρίας εἶναι, καὶ τὰς ψῆφους
 φέρεσθαι τὰς μὲν ὑπὲρ ἀναστάσεως τῆς πατρίδος, τὰς
 δ' ὑπὲρ ἀσφαλείας καὶ τῆς ἐν τῇ πόλει εὐδαιμονίας.

ἐὰν μὲν Λεωκράτην ἀπολύσῃτε, προδιδόναι τὴν πόλιν 150
καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὰς ναῦς ψηφιεῖσθε· ἐὰν δὲ τοῦτον
ἀποκτείνῃτε, διαφυλάττειν καὶ σφῆξιν τὴν πατρίδα καὶ
τὰς προσόδους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν παρακελεύσεσθε.
νομίζοντες οὖν ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἱκετεύειν ὑμῶν
τὴν χώραν καὶ τὰ δένδρα, δεῖσθαι τοὺς λιμένας τὰ
νεώρια τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἀξιοῦν δὲ καὶ τοὺς νεῶς
καὶ τὰ ἱερὰ βοηθεῖν αὐτοῖς, παράδειγμα ποιήσατε Λεω-
κράτη, ἀναμνησθέντες τῶν κατηγορημένων, ὅτι οὐ
πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν ἔλεος οὐδὲ δάκρυα τῆς ὑπὲρ
τῶν νόμων καὶ τοῦ δήμου τιμωρίας.

Index

nominum et rerum memorabilium.

A

(*Ἀγλαυρός* 77.)
ἀγορά 5 (*εἰς τὴν ἀγ. ἐμβάλλειν*).
 51. 142 (*ἀγορᾶς μετέχειν*).
Ἀδεύμαντος Corinthius 70.
Ἀθηναῖ 1. 17 (*ἡ Σώτειρα*). 26. 75.
Ἀθηναί 26. 84 bis. *Ἀθήναζε* 93.
Ἀθήνηθεν 19. 21.
Ἀθηναῖος 16. 27. 41. 56. 84.
 85. 86. 87. (109). 121. ὦ
ἄνδρες Ἀθ. 1. 5. 15. 16. 51.
 110. 150.
ἀθληταί 51.
Ἀγινῆται 70.
Ἄκνη 95.
ἄκρόπολις 17. 117. 118.
ἄκτι 17 bis. 55.
Ἀλέξανδρος Amyntae f. Macedonum rex 71.
Ἀλεξικλῆς 115.
Ἀμύντας Leocratis affinis 22 sqq.
Ἄνδρος 42.
Ἀντιγένης Ξυπεταιῶν 22.
Ἀπολλόδωρος Phrynichi occisor 112.
ἀραί (in contione) 31.
Ἄρειος πάγος: τὸ ἐν Ἀ. π. συνέδριον 12. ἡ ἐν Ἀ. π. βουλή 52.
 (*Ἄρης* v. *Ἐνάλιος*.)
Ἄρισταρχος 115.
ὁ ἄρχων de quolibet magistratu 79.
ἄσέβεια crimen 147.

Ἄσια 42. 62. 72 sq. 104.
ἄσφράτεια crimen 147.
τὸ ἄστυ τῆς πόλεως opp. Piraeus 18.
ἄτιμοι 41.
Ἄττική 85. 108. 113. 115. 145.
 (*Ἀδέξω* 77.)
Ἀυτόλοκος Areopagita 53.
αὐτόνομος 73.
αὐτοχειρὶ ἀπουτείνειν 122.
αὐτόχθων 41. (100 v. 8 Eurip.).
 (*Ἀχαιοί* 103 Hom.).
Ἀχαρνεύς 23.

B

(*βάρβαρος* Persarum rex 81.)
βάρβαροι 42. 70. 72 sq. (81.)
 104. 108.
βασανίζειν 28 sqq. 32. 34. *βάσανοι* 112.
βασιλεύς Persarum rex 24. Atheniensium rex Codrus 84. 87, cf. *βασιλεύειν* 84. 86. 88. 98. Lacedaemoniorum 107. 128, cf. *βασιλεύειν* 105.
Βοιωτία 47.
βουλευτήριον 124. 126.
ἡ βουλή οἱ πεντακόσιοι 37, cf. 122. (80). ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή 52.
βωμὸς τῶν δώδεκα θεῶν 93.

Γ

γῆν καὶ ὕδωρ αἰτεῖν 71.
 (Γοργῶ χρυσέα 100 v. 46 Eurip.)
 γραμματεῖον: ληξιαρχικὸν γρ.
 76.
 γραμματεὺς qui in iudicio re-
 citat 36. 77. 114. 118. 120.
 γραφή παρανόμων 7. ὕβρεως 74.

Δ

(δεκατεῦεν 81.)
 Δεκέλεια 120 sq.
 Δελφός 87. Δελφοί 84 sq. 93. 99
 δεσμοτήριον 112.
 Δημοφάντου ψήφισμα (Andocid.
 I. 96 sqq.) 127.
 δώδεκα θεοί 93 (v. βωμός).

Ε

ἔδη deorum 1. 143.
 Εἰρηνίς meretrix 17.
 εἰσαγγεῖα 5. 30. 34. 137 bis.
 εἰσαγγέλλειν 1. 29. 55.
 Ἔκτωρ 103.
 ἔλεγεια 106. 107. 142.
 Ἑλλάς 50 sq. 73. 81. 104. 128.
 Ἑλληγες 12. 14. 42 et pass.
 (Ἐυνάλιος Ἄρης 77.)
 ἐξόμνησθαι 20.
 ἐξορίζειν (cadaver) ἔξω τῆς Ἀτ-
 τικῆς 113 cf. 115. 89.
 Ἐπίδανρος 42.
 ἐπιδιδόναι 140.
 ἐπίτιμοι (ἐντ. codd.) 41.
 ἔπη hexametris constans car-
 men 102. 104.
 ἐπώνυμοι 88.
 ἔρανος 22. metaphor. 143.
 Ἐρεχθεὺς Ath. rex 98.
 ἑταῖρα 17. 55.
 Ἐτεόνιος Laced. 70.
 Ἐὐμόλπος Neptuni f. 98. (100
 v. 48 Eurip.)
 Ἐφριπίδης poeta 100.
 ἐπ' Ἐφριμέδοντι pugna 72.
 Ἐφρώπη 73.

Ἐφσεβῶν χάρος 96.
 ἔφηβοι 76.

Ζ

Ζεὺς (77.) ὁ Σωτήρ 17. 136 sq.
 νῆ Δία 140.

Η

(Ηγεμόνη 77.)
 Ἡπειρος 26.
 Ἡρακλῆς 105.
 ἡρία 109 (ὄριοις codd.).
 ἦρωες 1.

Θ

(Θαλλῶ 77.)
 Θερμοπούλαι 108.
 θεσμοθῆται 121.
 (θεσμοί 77. θέσμια 100 v. 45
 Eurip.)
 Θοῤῃες 98. (Θοῤῆ 100 v. 48
 Eurip.)
 Θορασόβουλος Phrynichi occisor
 112.

Ι

ιαμβεῖα 92. 100.
 ἱερὸν: ἱερὰ πατρῶα Leocratis
 25. 38. 56.
 Ἴππαρχος Charmi f. 117 sq.

Κ

καδίσκω δύο in iudiciis 149.
 κάκωσις γονέων (τουτέων) 147.
 Καλλίστρατος orator 93.
 κατάλοισις δῆμου crimen 126. 147.
 Κέως 42.
 Κηφισός pater Praxitheae 98.
 100.
 Κιλικία 72.
 Κλεόμαντις Delphus 85. 87.
 Κλεοπάτρα Alexandri M. soror
 26.
 Κόδρος Ath. rex 84. 86 sq.
 Κορίνθιοι 70.
 Κόρινθος 26.
 κρήνη ἢ ἐν τοῖς οἰσούσις Ath. 112.

Κριτίας (XXX vir) 113.
Κυανέαι insulae 73.

A

Λακεδαιμόνιοι 42. 61. 70. 105.
108. (109). 128.
λέμβος 17.
Λευκάς 26.
Λεωκράτης 1 et pass.
λητουργία 139.
ληξιαρχικὸν γραμματεῖον 76.
λιποταξίον crimen 147.
Λυσικλῆς (trapezita) 23.

M

Μακεδόνες 42.
Μαραθῶν 104. (109).
Μέγαρα 21. 23. 25 sq. 56. 58.
90. 145.
Μεγαρέως, -εῖς 21. 25.
Μενέλαος ὁ πρεσβεύσας πρὸς βασιλέα 24.
Μεσσηνῆ 62.
Μεσσηνιοὶ 105.
μετοικεῖν 21. 133.
(*Μῆδοι* 109.)
μηλόβοτον ἀνεῖναι τὴν Ἀττικὴν
145.
Μητρώον Athenis 66.

N

νεώρια 59. 150.
νόμιμα 25 sq. (109). *πατρῷα*
59, de mortuorum religione
ut vid., cf. 97. 147. *πάτρια*
(de deorum religionibus) 129.
εἶργεν τῶν νο<μί>μων 65.
νομοθέται ἀρχαῖοι (Dracon) 64.
νόμος 1. 4 et pass. *τῶν νόμων*
τυγχάνειν 93. *leges Dracon-*
tis 65 sq. *iudiciales* 20. 143.
militares 40. 75 (de ephebo-
rum sacramento). *frumen-*
tariae 27. de Homero *Pana-*
thenaeis recitando 102.

Spartanorum de Tyrtaeo
107. *eorundem* de ignavia
129 sq.

Ξ

Ξέρξης 68. 71. 80.
Ξυπεταίων 22.

O

οἶνον: κρήνη ἢ ἐν τοῖς οἰσούοις
112.
Ὀμηρος 102.
ὄρκος epheborum 76 sqq. *ci-*
vium ex rogatione Demo-
phanti 127 (125 sq.). *Grae-*
corum quo Plataeis se ob-
strinxerunt 80 sqq.
ὄργυμα: ὁ ἐπὶ τοῦ ὀρύγατος
121.

Π

(*Παλλάς* 100 v. 49 Eurip.)
Παναθήναια 102.
παραστάτης (76). 77.
Πανσανίας Lacedaemonius 128.
Πειραιεύς 18. 37 bis.
Πελοποννήσιοι 42. 84 sq. 87.
πεντητηρῆς τῶν Παναθηναίων
102.
πεντηκοστή 19. 58.
Πέρσης rex Persarum 128.
Πλαταιαὶ 80.
ποιητής 92. 100. 102. 107. 132.
Ποσειδῶν Eumolpi p. 98.
Πραξιθέα Erechthei coniux 98.
πρεσβεύειν 24.
πρεσβευτής 71.
προδοσία 34. 38. 53. 59. 78.
110. 113. 117. 126. 137. 141.
147. 149.
προκαλεῖσθαι 28.
πρόκλησις 28 sq. 36.
προστάτης inquilini 21. 145.
προστάται Graecorum Athe-
nienses 61. 104.
πρυτανεῖον: ἐν πρ. σίτησις 87.

P

- φαρμακείν 102.
 φήτωρ 31. 43.
 Ρόδιοι 14. 18. 143.
 Ρόδος 14. 18 sq. 21. 55. 70. 121.
 ρόαξ πρὸς ἐκ τῆς Αἰτίας 95.

Σ

- Σαλαμίς 68. 70. 73. 122.
 Σικελία 95.
 σιτηγεῖν 26 sq.
 σίτησις ἐν πρωτανείῳ 87.
 Σπάρτη 105.
 στεφανίται ἀγῶνες 51.
 στέφανοι (βουλευτῶν) 122.
 στεφανοῦν victorem 139.
 στήλη inscripta 117 sq. 124.
 126.
 στρατηγός 16. 43. 51. 57. 106. 147.
 συζοφανεῖν 13. 31.
 συκοφάντης 31.
 συνέδριον (ἐν Ἀρείῳ πάγῳ) 12.
 54.
 συνηγορεῖν 135.
 συνηγορος 59. 63.
 συνθῆκαι 23 sq. de pace quae
 Cimonis dicitur 73.
 συνοικίσειν 62.
 Σώτειρα Ἀθηναῖα 17.
 Σωτήρ Ζεὺς 17. 136 sq.

T

- τεμένη 1. 143. 147.
 τίμημα 8.
 Τιμοχάρης Ἀχαρνέος Leocratis
 affinis 23 sq.
 τριάκοντα XXX viri 61. 127.
 τριτράρχειν 139.
 τριτήρης 18. 72.
 Τροζήν 42.
 Τροία 62.
 τρόπαιον 73.
 Τρώες 103.
 τυραννίς 125.

- τύραννος 51. 61.
 Τυρταίος 106 sq.

Υ

- Υπερείδης or. (rogatio eius) 36.
 ὑπόγραμμα στήλης 118.

Φ

- Φάσγλις 73.
 Φιλόμηλος Χολαργεός 24.
 Φοινίκη 72.
 φοινικὰ ἀδικήματα 52.
 Φρόνητος (praetor b. Deceliiaco)
 112.
 Φρυγίος 19.

Χ

- Χαρόνια 16. 45. [142. 144].
 Χαλκίοικος: τὸ τῆς Χαλκιοίκου
 [ιερόν] 128.
 χαλκοὺς ἀνδριάς 119. χαλκῆ
 εἰκὼν 136.
 Χάρμος Hipparchi p. 117 (Τι-
 μάρχου codd.).
 Χιόνη Eumolpi m. 98.
 Χολαργεός 24.
 χορηγεῖν 139.
 χρησμός, χρηστήριον oraculum
 92. 85.

Ψ

- ψήφισμα (ψηφίζεσθαι): popu-
 licitum post pugnam Chae-
 ronensem 16. aliud ab Hy-
 peride rogatum 36 sq. aliud
 ab eodem rogatum 41. aliud
 53. (Critiae) de Phrynicho
 mortuo 113 sq. de Hip-
 parcho ceterisque proditori-
 bus 117 sq. de eis qui Dece-
 liam recesserant 120 sq. de
 senatore Salamine a reliquo
 senatu occiso 122 sq. Demo-
 phanti 125 sq. populisci-
 tum περὶ εὐσεβείας 146.

APPARATVS AD LYCVRGVM.

I. Vita Lyeurgi

ex vitis X oratorum Plutarcho adscriptis.

- 1 *Λυκούργος Λυκόφρονος μὲν ἦν πατὴρ τοῦ Λυκούργου* (ὃν οἱ τριάκοντα τύραννοι ἀπέκτειναν, αἰτίου αὐτῶ τῆς ἀναιρέσεως γενομένου Ἀριστοδήμου Βατῆθεν, ὃς καὶ ἑλληνοταμίαις γενόμενος ἐφυγεν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ), τῶν δῆμων δὲ
- 2 *Βουτάδης, γένους τοῦ τῶν Ἐτεοβουταδῶν. — ἀρροατῆς δὲ γενόμενος Πλάτωνος τοῦ φιλοσόφου, τὰ πρῶτα ἐφιλοσόφησεν·* εἶτα καὶ Ἴσοκράτους τοῦ δῆτορος γνώριμος γενόμενος, ἐπο-
- 3 *λιτεύσατο ἐπιφανῶς καὶ λόγων καὶ πράττων. καὶ δὴ πιστευ-* σάμενος τὴν διοίκησιν τῶν χρημάτων· ταμίαις γὰρ ἐγένετο ἐπὶ τρεῖς πενταετηρίδας τάλανταν ἰδ' ἢ ὡς τινες *μηχ'* (*καθὰ φησι*) καὶ ὁ τὰς τιμὰς αὐτῶ ψηφίζόμενος *Στρα-* τοκλῆς ὁ δῆτορ), τὸ μὲν πρῶτον αἰρεθεὶς αὐτός, ἔπειτα τῶν φίλων ἐπιγραφάμενός τινα αὐτὸς ἐποιεῖτο τὴν διοίκησιν, διὰ τὸ φθάσαι νόμον εἰσενεγκεῖν, μὴ πλεῖω ἔ' ἔτων διοικεῖν τὸν
- 4 *χειροτονηθέντα ἐπὶ τὰ δημόσια χρήματα. — αἰετ' ἐφεστῶς*
- 5 *τοῖς ἔργοις διετέλεσε καὶ θέρους καὶ χειμῶνος. — καὶ ἐπὶ* τὴν τοῦ πολέμου παρασκευὴν χειροτονηθεὶς πολλὰ τῆς πό-
- 6 *λεως ἐπηνώρθωσε, καὶ τριήρεις παρεσκεύασε τῶ δήμῳ ὕ'. —*
- 7 *καὶ τὸ ἐν Λυκίῳ γυμνάσιον ἐποίησε καὶ ἐφύτευσε, καὶ τὴν* παλαιστραν ἠποδόμησε, καὶ τὸ ἐν Διονύσου θέατρον ἐπι-
- 8 *στατῶν ἐπετέλεσεν. — πιστευσάμενος δὲ ἐν παραπαταθήκῃ*
- 9 *παρὰ τῶν ἰδιωτῶν σ' τάλαντα ἐφύλαξε. — πομπεῖά τε χρυσᾶ* καὶ ἀργυρᾶ τῇ πόλει κατεσκεύασε καὶ Νίκας δλοχρῶσους. —
- 9 *πολλὰ δ' ἡμέτερα παραλαβὼν ἐξετέλεσε, καὶ νεωσοίκους καὶ* τὴν σκευοθήκην, καὶ τῶ σταδίῳ τῶ Παναθηναϊκῶ τὴν κρη-
- 9 *πίδα περιέθηνεν, ἐξεργασάμενος τοῦτό τε καὶ τὴν χαράδραν*

δμαλὴν ποιήσας, Δειλίου τινός, ὃς ἐκέκτητο τοῦτο τὸ χωρίον, ἀνέντος τῇ πόλει, προειπόντος αὐτὸ χάρισσασθαι Λυκούργῳ. — ἔσχε δὲ καὶ τοῦ ἄστεως τὴν φυλακὴν καὶ τὸν κακούργον 10 γων τὴν σύλληψιν, οὗς ἐξήλασεν ἅπαντας, ὡς καὶ τῶν σοφιστῶν ἐνίους λέγειν, Λυκούργον οὐ μέλανι, ἀλλὰ θανάτω χρίοντα τὸν κάλαμον κατὰ τῶν πονηρῶν, οὕτω συγγράφειν. — ὄθεν ἐξαιτηθέντα αὐτὸν ὑπ' Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως 11 ὁ δῆμος οὐ προήκατο. — καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐπολέμει Φίλιππος πρὸς Ἀθηναίους τὸν δεύτερον πόλεμον, ἐπρέσβευσε μετὰ Πολυεύκτου καὶ Δημοσθένους εἰς τε Πελοπόννησον καὶ 12 τινὰς ἐτέρας πόλεις. — διετέλεσέ τε τὸν ἅπαντα χρόνον εὐδοκίμων παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ δίκαιος εἶναι νομιζόμενος, ὅστε καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις τὸ φῆσαι Λυκούργον ἐδόκει βοήθημα εἶναι τῷ συναγορευομένῳ. — εἰσήνεγκε δὲ 14 καὶ νόμους, τὸν μὲν περὶ τῶν καιρωδῶν, ἀγῶνα τοῖς Χύτροις ἐπιτελεῖν ἐφάμιλλον ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ τὸν νικῆσαντα εἰς ἄστὺ καταλέγεσθαι, πρότερον οὐκ ἐξόν, ἀναλαμβάνων τὸν ἀγῶνα ἐκλεισιπότην· τὸν δέ, ὡς χαλκᾶς εἰκόνας ἀναθεῖναι 15 τῶν ποιητῶν Αἰσχύλου, Σοφοκλέους, Εὐριπίδου, καὶ τὰς τραγωδίας αὐτῶν ἐν κοινῷ γραψαμένους φυλάττειν, καὶ τὸν τῆς πόλεως γραμματεῖα παραναγινώσκειν τοῖς ὑποκρινομένοις· οὐκ ἐξεῖναι γὰρ <παρ'> αὐτὰς ὑποκρίνεσθαι· καὶ τρίτον, 16 μηδεὶ ἐξεῖναι Ἀθηναίων μηδὲ τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν ἐλεύθερον σῶμα πρῶσθαι ἐπὶ δουλείᾳ ἐκ τῶν ἀλίσκομένων, <μηδὲ δοῦλον> ἄνευ τῆς τοῦ προτέρου δεσπότητος γνώμης. ἔτι δέ, ὡς τοῦ Ποσειδῶνος ἀγῶνα ποιεῖν ἐν Πειραιεῖ κυκλίων 17 χορῶν οὐκ ἔλαττον τριῶν, <καὶ> δίδοσθαι τοῖς μὲν νικῶσι δέκα μνᾶς, τοῖς δὲ δευτέροις ὀκτώ, ἕξ δὲ τοῖς τρίτοις κριθεῖσιν. <ἔτι δέ>, ἐπὶ ζεύγους μὴ ἀπιέναι γυναῖκα Ἐλευσίνადε, ὅπως μὴ ἐλαττώνται <αἱ δημοτικαὶ> ὑπὸ τῶν πλουσίων· εἰ δὲ τις φωραθῆιη, ἀποτίνειν δραχμὰς ἐξακισχιλλίας. τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ μὴ πεισθείσης, τῶν συκοφαντῶν 19 φωρασάντων, τάλαντον αὐτοῖς ἔδωκεν· κατηγορούμενος δ' ἐν ὑστέρῳ ἐν τῷ δήμῳ ἔφη· ἄλλ' οὐκ ἐγὼ μὲν διδούς, οὐ λαμβάνων ἐώραμαι. — τελώνου δὲ ποτε ἐπιβαλόντος Ξενο- 20 κράτει τῷ φιλοσόφῳ τὰς χεῖρας καὶ πρὸς τὸ μετόικιον αὐτὸν ἀπάγοντος, ἀπαντήσας ῥάβδῳ τε κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ τε-

- λώνου κατήνεγκεν, καὶ τὸν μὲν Ξενοκράτην ἀπέλυσε, τὸν δ'
 ὡς οὐ τὰ πρέποντα δράσαντα εἰς τὸ δεσμοτήριον κατέκλεισεν.
 21 ἔπαινουμένου δ' ἐπὶ τῇ πράξει, μεθ' ἡμέρας τινὰς συντυχῶν
 ὁ Ξενοκράτης τοῖς παισὶ τοῦ Λυκούργου ἔφη· τυχέως γε
 τῷ πατρὶ ὑμῶν ἀπέδωκα ὃ παῖδες τὴν χάριν· ἐπαινεῖται
 22 γὰρ ὑπὸ πολλῶν ἐπὶ τῷ βοηθῆσαί μοι'. — εἰσῆνεγκε δὲ
 καὶ ψηφίσματα, Εὐκλείδῃ τινὶ Ὀλυνθίῳ χρώμενος ἱκανῶ-
 23 τάτω περὶ τὰ ψηφίσματα. — εὐπόρος δ' ἂν ἱμάτιον ἔν καὶ
 ταῦτό ἐφόρει τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους, καὶ ὑπεδέδετο
 24 ταῖς ἀναγκαίαις ἡμέραις. — ἐμελέτα δὲ καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέ-
 ρας, οὐκ εὖ πρὸς τὰ αὐτοσχέδια πεφυκῶς, κλινιδίον [δ']
 αὐτῷ ὑποκειμένου, ἐφ' ᾧ μόνον ἦν κώδιον καὶ προσκεφά-
 25 λαιον, ὅπως ἐγείροιο ἡσθίως καὶ μελετῶν. — ἐγκαλοῦντος
 δ' αὐτῷ τινος, ὅτι μισθὸς σοφισταῖς δίδωσι περὶ λόγους
 διατρέβων, ἀλλ' εἴ τις γ' ἐπαγγέλλοιτο, ἔφη, τοὺς υἱοὺς ἀμεί-
 νους αὐτῷ ποιήσῃ, οὐ χιλίας, ἀλλὰ τὰ ἡμίση (<ἂν> τῆς
 26 οὐσίας προέσθαι. — ἦν δὲ καὶ παρρησιαστῆς διὰ τὴν εὐ-
 γένειαν. Ἀθηναίων γέ τοι ποτε οὐκ ἀνεχομένων αὐτοῦ
 δημηγοροῦντος, ἀνέκραγεν ἐκβαλλόμενος· ὃ Κερκυραία μά-
 27 στιξ, ὡς πολλῶν ταλάντων εἰ ἄξια'. πάλιν δὲ θεὸν ἀνα-
 γορευόντων Ἀλέξανδρον, καὶ ποδαπὸς ἂν (<εἴη>) εἶπεν ὁ
 θεὸς (<οὔτος>), ὃς τοῦ ἱεροῦ ἐξιόντας δεήσει περιορῶναισθαι;
 28 — ἀποθανόντος δ' αὐτοῦ παρέδωκαν τοὺς παῖδας τοῖς ἑν-
 δεκα, Μενεσαίμῳ μὲν κατηγορήσαντος, γραψαμένου δὲ Θρα-
 συκλέους. Δημοσθένους δὲ καθ' ὃν ἔφευγε χρόνον ἐπιστελ-
 λαντος τοῖς Ἀθηναίοις, ὡς κακῶς ἀκούοιεν ἐπὶ τοῖς Λυκούργου
 παιδίοις, μετενόησαν καὶ ἀφῆκαν αὐτούς, Δημοκλέους τοῦ
 29 Θεοφράστου μαθητοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογησαμένου. — ἐτάφη
 δ' αὐτὸς καὶ τῶν προγόνων τινὲς δημοσίᾳ, καὶ ἔστιν αὐτῶν
 τὰ μνήματα ἄντικρυς τῆς Παιωνίας Ἀθηναῖς ἐν τῷ Μελαν-
 θίου τοῦ φιλοσόφου κήπῳ, τράπεζαι πεποιημέναι, αὐτοῦ τε
 τοῦ Λυκούργου καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐπιγεγραμμέναι καὶ
 30 εἰς ἡμᾶς ἔτι σαφέστεραι. — τὸ μέγιστον χίλια διακόσια τά-
 λαντα προσόδου τῇ πόλει κατέστησε, πρότερον ἑξήκοντα
 31 προσιόντων. — μέλλον δὲ τελευτήσῃ, εἰς τὸ μητρώον
 καὶ τὸ βουλευτήριον ἐκέλευσεν αὐτὸν κομισθῆναι, βουλό-
 μενος εὐθύνας δοῦναι τῶν πεπολιτευμένων· οὐδενὸς δὲ κατη-

γορήσαι τομήσαντος πλὴν Μενεσαίχμου, τὰς διαβολὰς ἀπο-
 λυσάμενος εἰς τὸν οἶκον ἀπεκομισθῆ καὶ ἐτελεύτησεν, ἐπιεικῆς
 νομισθεὶς παρὰ πάντα τὸν <τοῦ> βίου χρόνον καὶ ἐν λόγοις
 ἐπαινεθεὶς, καὶ μηδένα ἀγῶνα ἀλούς, καίτοι πολλῶν κατη-
 γορησάντων. — ἔσχε δὲ τρεῖς παῖδας ἐκ Καλλιστοῦς τῆς 32
 Ἄβρωνος μὲν θυγατρὸς, Καλλίου δὲ τοῦ Ἄβρωνος Βατῆθεν
 ἀδελφῆς, τοῦ ταμιεύσαντος στρατιωτικῶν ἐπὶ Χαιρώνδου ἄρ-
 χοντος. περὶ δὲ τῆς κηδείας ταύτης λέγει ὁ Δείναρχος ἐν
 τῷ κατὰ Πιστίου. — κατέλιπε δὲ παῖδας Ἄβρωνα, Λυκούργου, 33
 Λυκόφρονος, ὧν ὁ Ἄβρων καὶ ὁ Λυκούργος ἄπαιδες μετῆ-
 λαξαν· ἀλλ' ὁ γε Ἄβρων καὶ πολιτευσάμενος ἐπιφανῶς με-
 τῆλλαξεν. Λυκόφρων δὲ γήμας Καλλιστομάχην Φιλίππου 34
 Αἰζωνέως ἐγέννησε Καλλιστώ. ταύτην δὲ γήμας Κλεόμβροτος
 Δεινοκράτους Ἀγαρνεύς ἐγέννησε Λυκόφρονος· τοῦτο δ' ὁ
 πάππος εἰσεποιήσατο Λυκόφρων· οὗτος δ' ἐτελεύτησεν ἄπαις.
 μετὰ δὲ τὴν Λυκόφρονος τελευτὴν ἔγημε τὴν Καλλιστῶ Σω- 35
 κράτης, καὶ ἔσχεν υἱὸν Σύμμαχον· τοῦ δ' ἐγένετο Ἀριστώ-
 νυμος, τοῦ δὲ Χαριμίδης, τοῦ δὲ Φιλίππη, ταύτης δὲ καὶ
 Λυσάνδρου Μήδειος, ὁ καὶ ἐξηγητὴς ἐξ Εὐμόλπιδων γενό-
 μενος· τοῦτο δὲ καὶ Τιμοθέας τῆς Γλαύκου παῖδες Λαο- 36
 δάμεια καὶ Μήδειος, ὃς τὴν ἱερωσύνην Ποσειδῶνος Ἐρεχθίδας
 εἶχε, καὶ Φιλίππη, ἣτις ἱεράσατο τῆς Ἀθηνᾶς ὕστερον·
 πρότερον δ' αὐτὴν γήμας Διοκλῆς ὁ Μελιτεὺς ἐγέννησεν 37
 Διοκλέα τὸν ἐπὶ τοὺς ὀπλίτας στρατηγήσαντα· γήμας δ' οὗτος
 Ἠδίστην Ἄβρωνος Φιλίππιδην καὶ Νικοστράτην ἐγέννησε·
 γήμας δὲ τὴν Νικοστράτην Θεμιστοκλῆς ὁ Θεοφράστου ἐγεν- 38
 νησε Θεοφράστον καὶ Διοκλέα, διεδέξατο δὲ καὶ τὴν ἱερω-
 σύνην τοῦ Ποσειδῶνος Ἐρεχθίδας. — φέρονται δὲ τοῦ δῆ- 39
 πορος λόγοι πεντεκαίδεκα. — ἰσπερκαίδη δ' ὑπὸ τῷ δῆμου 40
 πολλάκις καὶ εἰκόνων ἔτυγεν. — ἀνάκειται δ' αὐτοῦ χαλκῆ 41
 εἰκὼν ἐν Κεραμειῷ κατὰ ψήφισμα ἐπ' Ἀναξικράτους ἄρ-
 χοντος, ἐφ' οὗ ἔλαβε καὶ στήσιν ἐν πρυτανείῳ αὐτός τε ὁ
 Λυκούργος καὶ ὁ πρεσβύτατος αὐτοῦ τῶν ἐγκόνων κατὰ τὸ
 αὐτὸ ψήφισμα· ἀποθανόντος τε Λυκούργου ὁ πρεσβύτατος
 τῶν παίδων Λυκόφρων ἠμφισβήτησε τῆς δωρεᾶς. — εἶπε 42
 δὲ καὶ περὶ ἱερῶν πολλάκις. — γραψάμενος <δ'> Ἀυτόλυκον
 τὸν Ἀρεοπαγίτην καὶ Δημάδη τὸν Δημέου καὶ Μενέσαιχμου

- 44 ἄλλους τε πολλοὺς [καὶ] πάντα εἶλεν. ἔκρινε δὲ καὶ Δίφιλον, ἐκ τῶν ἀργυρέων μετάλλων τοὺς μεσοκρινεῖς, οἳ ἐβάσταζον τὰ ὑπερκείμενα βάρη, ὑφελόντα καὶ ἐξ αὐτῶν πεπλουτηκότα παρὰ τοὺς νόμους, καὶ θανάτου ὄντος ἐπιτιμίου ἀλῶναι ἐποίησε, καὶ πεντήκοντα δραχμὰς ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ ἐκάστω τῶν πολιτῶν διένειμε, τῶν πάντων συναχθέντων ταλάντων ἑκατὸν ἐξήκοντα, ἢ ὡς τινες μῶν. —
- 45 † ὁ δ' εὐθύνας Ἀριστογείτονα καὶ Λεωκράτην καὶ Αὐτόλυκον
- 46 δευλίαν. — ἐπεκαλεῖτο δ' ὁ Λυκούργος Ἴβις <ὡς φησὶν Ἀριστοφάνης·

Ἴβις> Λυκούργω, Χαιρεφῶντι νυκτερῆς.

- 47 — κατῆγον δὲ τὸ γένος ἀπὸ Βούτου καὶ Ἐρεχθίδος τοῦ Γῆς καὶ Ἥφαιστου, τὰ δ' ἐγγυτάτω ἀπὸ Λυκομήδους καὶ
- 48 Λυκούργου, οὗς ὁ δῆμος ταφαῖς ἐτίμησε δημοσίᾳ. καὶ ἔστιν αὐτῆ ἡ καταγωγὴ τοῦ γένους τῶν Ἰερασαμένων τοῦ Ποσειδῶνος ἐν πύνακι τελείῳ, ὃς ἀνάκειται ἐν Ἐρεχθίδῳ γεγραμμένος ὑπ' Ἰσμηνίου τοῦ Καλλιδέως, καὶ εἰκόνες ξύλιναι τοῦ τε Λυκούργου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Ἄβρωνος, Λυκούργου, Λυκόφρονος, ἃς ἤργασαντο Τίμαρχος καὶ Κηφισόδοτος οἱ
- 49 Πραξιτέλους υἱεῖς. τὸν δὲ πύνακα ἀνέθηκεν Ἄβρων ὁ παῖς αὐτοῦ, λαγῶν ἐκ τοῦ γένους τὴν Ἰερασύνην καὶ παραχωρήσας τῷ ἀδελφῷ Λυκόφρονι, καὶ διὰ τοῦτο πεπολιῆται ὁ Ἄβρων
- 50 παραδιδούς αὐτῷ τὴν τράιαν. — πάντων δ' ὧν διώκησεν ἀναγραφὴν ποιησάμενος, ἀνέθηκεν ἐν στήλῃ πρὸ τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθείσης παλαίστρας, σκοπεῖν τοῖς βουλομένοις· οὐδεὶς μὲντοι ἐδυνήθη ἐλέγξει τὸν ἄνδρα νοσητισμοῦ.
- 51 — ἔγραψε δὲ καὶ Νεοπτόλεμον Ἀντικλέους στεφανῶσαι καὶ εἰκόνα ἀναθεῖναι, ὅτι ἐπηγγέλματο χρυσῶσαι τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ τὴν μαντείαν τοῦ θεοῦ. —
- 52 ἐψηφίσατο δὲ καὶ Διοτίμω Διοπείδους Εὐδωνυμεῖ τιμὰς ἐπὶ Κτησικλέους ἄρχοντος.

II. Rogatio Stratoclis

ex qua in Lycurgum honores collati sunt

sec. Vitas X orat. 851 F sqq. et lapidem C. I. A. II, 240.

351 F] (ΨΗΦΙΣΜΑ. *Λυκόφρων Λυκούργου Βουτάδης ἀπεγράψατο αὐτῶ εἶναι σίτησιν ἐν πρωτανείῳ κατὰ τὴν δοθεῖσαν δωρεάν ὑπὸ τοῦ δήμου Λυκούργῳ Βουτάδῃ.*)

Plut.

Lapis.

352 A] Ἐπὶ Ἀναξικράτους ἄρχοντος, ἐπὶ <τῆς> Ἀντιοχίδος ἑκτης (?) πρωτανείας, Στρατοκλήης Εὐθυδήμου Διομειεύς εἶπεν· ἐπειδὴ Λυκούργος Λυκόφρονος Βουτάδης, παραλαβὼν παρὰ τῶν ἑαυτοῦ προγόνων οἰκείαν ἐκ παλαιοῦ τὴν πρὸς τὸν δῆμον εὔνοϊαν,

Ἐπὶ Ἀναξικράτους ἄρχοντος] ος· ἔδοξεν τῷ δήμῳ· Στρατοκλήης Εὐθυδήμου Διομειεύς] εἶπεν· [ἐπ]ε[ιδὴ Λ]υκούργος] | Λυκόφρονος Βουτάδης παρα]λ[α]βὼν [πα]ρ[α] τῶν εἰ]α[v-τ]οῦ π[ρ]ογόνων οἰκείαν ἐκ παλαιοῦ] τ[ὴν] πρ[ὸς τὸν δῆμ]ον εὔνο[ι]αν] — (X versus fere toti desiderantur)

καὶ οἱ πρόγονοι οἱ Λυκούργου Λυκομήδης τε καὶ Λυκούργος καὶ ζῶντες ἐτιμῶντο ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ τετελευτηκόσιν αὐτοῖς δι' ἀνδραγαθίαν ἔδωκεν ὁ δῆμος δημοσίας ταφὰς ἐν Κεραμεικῷ, καὶ Λυκούργος αὐτὸς πολιτευόμενος νόμους τε B] πολλοὺς καὶ καλοὺς ἔθηκε τῇ πατρίδι, καὶ γενόμενος τῆς κοινῆς προσόδου ταμίης τῇ πόλει ἐπὶ τρεῖς πεντητηρίδας, καὶ διανείμας ἐκ τῆς κοινῆς προσόδου μύρια καὶ ὀκτακισχίλια καὶ ἑκατόσια τάλαντα, πολλὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν διὰ πλίστους λαβὼν καὶ προδανείσας [καὶ] εἰς τοὺς τῆς πόλεως καιροὺς καὶ τοῦ δήμου, τὰ πάντα ἑξακόσια πεντήκοντα τάλαντα, δόξας δὲ ἅπαντα ταῦτα δικαίως διωκητέμναι, πολλάκις ἐστειφανώθη ὑπὸ τῆς πόλεως· ἔτι δὲ αἰρηθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου χρήματα πολλὰ συνήγαγεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ παρεσκευάσε τῇ θεῷ κόσμον Νίκας τε ὀλογύσσους πομπειᾶς τε χρυσᾶ καὶ C] ἄργυρᾶ καὶ κόσμον χρυσοῦν εἰς ἑκατὸν κληροφόρους· χειροτονηθεὶς δ' ἐπὶ τὴν τοῦ πολέμου παρασκευήν, ὅπλα μὲν πολλὰ καὶ βελῶν μυριάδας πάντες ἀνήνεγκεν εἰς τὴν ἀκρό-

	geb.	geb.		geb.	geb.
	M. A.	M. A.		M. A.	M. A.
Phalodem. de musica libri ed. <i>Kenke</i>	1.50	2.—	Sidonius Apollinaris ed. <i>Mohr</i>	4.—	4.60
— voll. rhet. ed. <i>Sudhaus</i> . 5vll. Sppl.	11.—	12.60	Sili Italici Punica ed. <i>Bauer</i> . 2 voll.	4.80	5.60
Philostratus de opif. mundi ed. <i>Reichardt</i>	4.—	4.60	Simeo Sethus ed. <i>Langkavel</i>	1.80	2.20
— de seotr. mundi ed. <i>Rabe</i>	10.—	10.80	Sophocles edd. <i>Dindf.-Makler</i> . Ed. min.	1.25	1.60
Philostrati opera ed. <i>Kayser</i> . 2 voll.	8.25	9.25	— Ed. maior	1.65	2.20
— Imagg. edd. <i>Benndorf</i> et <i>Schenkl</i>	2.80	3.30	— Singulae tragodiae	—	—
Physiogn. ser. rec. <i>Foerster</i> . 2 voll.	14.—	15.20	[—] Scholia vetera ed. <i>Papageorgius</i>	4.80	5.40
Phylaratus ed. <i>Christ</i> . Ed. II	1.80	2.80	Soranus ed. <i>Rose</i>	4.80	5.40
Plato edd. <i>Hermann-Wohlrab</i> . 6 voll.	10.50	43.60	Stattius edd. <i>Klotz</i> , <i>Kohlmann</i> . 2vll.	7.53	7.—
(= 15 fasc.)			— II I. Achillois. ed. <i>Klotz</i>	1.20	1.60
Plautus edd. <i>Goetz-Schoell</i> . Fasc. I			— III Lactant. Plac. ed. <i>Jahnke</i>	8.—	8.60
Amphitruo. Asinaria. Aulularia	1.50	2.—	Stobaei floril. ed. <i>Meineke</i> . Vol. IV	2.40	
— II Bacch. Capt. Casina	1.20	1.60	— eologiae ed. <i>Meineke</i> . 2 voll.	6.—	7.—
— III Clit. Curc. Epidicus	1.—	1.40	Strabo ed. <i>Meineke</i> . 3 voll.	7.80	9.50
— IV *Men. Merc. *Mil. gl.	1.50	2.—	Suetonius ed. <i>Roth</i>	1.50	2.—
— V *Most. Persa. *Poen.	1.50	2.—	Syrbanus ed. <i>Rabe</i> . 2 voll.	3.20	4.10
— VI *Pseud. *Rud. Stich.	1.50	2.—	Tacitus ed. <i>Hahn</i> . 2 voll. Ed. IV.	2.40	3.20
— VII *Trin. Truc. Fragm.	1.50	2.—	— Vol. I. Amalca. Uterque fasc.	—	—
— Suppl.: de Pl. test. metr.	—	—	— Vol. II. Fasc. I. Historica.	—	—
Sing. comoed. (*not. — 60. geb.	—	—	— Vol. II. Fasc. II. Germ., Agric., dial.	—	—
M. — 90; räl.)	—	—	Terentius ed. <i>Fleckeisen</i> . Ed. II	2.10	2.60
— ed. <i>Fleckeisen</i> . Vol. I. II.	3.70	3.70	— Singulae comoediae	—	—
Plin. epistolas ed. <i>Kell.</i>	1.20	1.60	— Ed. I	1.20	1.60
— lib. dub. serm. vell. ed. <i>Beck</i>	1.40	1.80	[—] Scholia ed. <i>Schles</i>	2.—	2.40
— nat. hist. ed. <i>Jean-Maxhoff</i> . II—VI	28.—	24.70	Testamentum, novum, Graece ed.		
Plinius et Gargilius Mart. ed. <i>Rose</i>	2.70	3.10	— <i>Baltmann</i> . Ed. V	2.25	2.75
Plotinus ed. <i>Volkmann</i> . 2 voll.	9.—	10.10	Themistius ed. <i>Spengel</i> . 2 voll.	6.—	7.20
Plutarchi vitae ed. <i>Sintenis</i> . 5 voll.	8.40	10.90	Theodorus Prodronus ed. <i>Hercher</i>	—	—
(= 14 fasc.)			Theo Smyrnaeus ed. <i>Müller</i>	3.—	3.50
— moralia ed. <i>Bernardakis</i> . I voll.	28.—	32.20	Theophrastus ed. <i>Wimmer</i> . Vol. III	3.40	
Post. Lat. min. ed. <i>Baehrens</i> . 8 voll.	20.10	28.40	Theophylacti historiae ed. de <i>Boor</i>	6.—	6.60
— Rom. fragm. ed. <i>Baehrens</i>	4.20	4.80	Thiofridi vita Willib. ed. <i>Rausberg</i>	1.80	2.20
— Latin. eologiae ed. <i>Brandt</i>	1.—	1.40	Thucydides ed. <i>Bochna</i> . 2 voll.	3.40	3.90
— Graec. eologiae ed. <i>Stadtmüller</i>	2.70	3.20	— Rec. <i>Hude</i> . 2 voll. Ed. maior	4.80	6.—
— Anth. a. rom. Dicht. v. Müller	—	—	Tibullus ed. <i>Müller</i>	—	—
Polemon ed. <i>Huck</i>	1.—	1.40	Tryphod. Colluthus ed. <i>Weinberger</i>	1.40	1.80
Polyaenus edd. <i>Wölflin-Molber</i> . Ed. II	7.50	8.—	Ulpianus ed. <i>Huschke</i> . Ed. V	—	—
Polybius edd. <i>Büttner-Dindorf</i> . 3 voll.	10.80	12.60	Valerius Flaccus ed. <i>Baehrens</i>	1.50	2.—
Pomponius Mela rec. <i>Frick</i>	1.20	1.60	Valerius Iulius, ed. <i>Kuehler</i>	2.70	3.20
Porphyrius ed. <i>Meyer</i>	4.20	4.80	Valerius Maximus ed. <i>Kempf</i>	4.50	5.—
Porphyrii opp. sel. ed. <i>Nauck</i> . Ed. II	3.—	3.50	Varronis rer. rustic. libb. ed. <i>Kell.</i>	1.50	2.—
Priscianus, Theodorus, ed. <i>Rose</i>	5.—	5.60	Vegetius ed. <i>Lang</i> . Ed. II	3.90	4.40
Proclus ed. <i>Friedlein</i>	6.75	7.30	Velleius Paternulus ed. <i>Haase</i>	—	—
— ed. <i>Kroll</i> . Vol. I	5.—	5.60	— ed. <i>Hahn</i>	1.—	1.40
— Vol. II	8.—	8.60	Vergilius Maro ed. <i>Ribbeck</i> . Ed. II	1.50	2.—
Propertius ed. <i>Müller</i>	—	—	— Bucolica et Georgica	—	—
Ptolemaei, Cl., opera. I. Syntax.	—	—	— Aeneis	—	—
— math. ed. <i>Heiberg</i> . P. I.	8.—	8.60	— ed. <i>Guthling</i> . 2 voll. Vol. I.	—	—
Quintilliani Inst. ed. <i>Bonnell</i> . 2 voll.	2.40	3.25	— Bucolica et Georgica	—	—
— lib. X ed. <i>Hahn</i>	—	—	— Vol. II. Aeneis	—	—
— declamationes ed. <i>Ritter</i>	4.80	5.40	Virgilius gramm. ed. <i>Buemer</i>	2.40	2.80
Quintus Smyrn. ed. <i>Zimmermann</i>	3.00	4.20	Viror. clar. ep. ed. <i>Weber</i>	2.30	2.80
Rhetores Graeci ed. <i>Spengel</i> . 3 voll.	9.60		Vitae sanct. IX metr. ed. <i>Harster</i>	3.—	3.50
Rutilius Namatianus ed. <i>Müller</i>	—	—	Vitruvii de architectura libri X		
Sallustius ed. <i>Eusner</i>	—	—	— Iterum ed. <i>V. Rose</i>	5.—	5.60
Scann. Rom. poes. frgm. ed. <i>Ribbeck</i> .	—	—	Xenophontis expeditio Cyri ed.		
— Ed. III. 2 voll.	9.—	10.20	— Gemoll. Ed. min.	—	—
Scriptores originum Constantinopolitarum rec. <i>Preger</i> . Fasc. prior	4.—	4.50	— ed. <i>Gemoll</i> . Ed. maior	1.20	1.60
Senecae opp. philoa. ed. <i>Haase</i> . 3vll.	8.10	10.—	— hist. Graeca ed. <i>Keller</i> . Ed. min.	—	—
(I. 2) de benef. de clem.	2.40	2.80	— institutio Cyri ed. <i>Hug</i> . Ed. min.	—	—
— (III) epistolas ed. <i>Hense</i>	5.60	6.20	— M. — 90. geb. M. 1.30. Ed. maior	1.50	2.—
Seneca scripta rhetor. ed. <i>Kießling</i>	4.50	5.—	— commentarii ed. <i>Güther</i> . Ed. min.	—	—
Seneca ed. <i>Rebery</i>	5.—	5.50	— M. — 45. geb. M. — 75. Ed. maior	1.—	1.40
			— scripta min. ed. <i>Dindorf</i> . 2 fasc.	1.35	2.10
			Zacharias Rhetor. Kirchengesch. v.		
			— Ahrens u. Krüger	10.—	10.80
			Zonarus ed. <i>Dindorf</i> . 6 voll.	19.50	22.90